

EUROPÉEN DU PREMIER ROMAN ■ 22–25 AVRIL 2010

EUROPEAN FIRST NOVEL FESTIVAL ■ 22–25 APRIL 2010. ■ FESTIVAL

EURÓPAI ELSŐKÖNYVESEK FESZTIVÁLJA ■ 2010. ÁPRILIS 22–25.

EUROPEAN FIRST NOVEL FESTIVAL

„First novels”, while they do not represent a genre in themselves, offer an as yet unexplored „raw material”. These authors are as yet unknown as writers, and this allows the texts to be approached without prejudice. The yearly parade of first novels is thus an opportunity to clear an emotional and critical path, without signposts.

A real dialogue about books can begin with authors who have not been idolised. By their presence, these burgeoning literary talents, bring literature closer to life, and the mystery of writing provides a basis for many exciting and significant encounters. It is also true that in France, for instance, the term „first novel” is an accepted label of standard categorization, used in library catalogues or publisher’s brochures. It is as though book publishers are conscious of their image as the discoverers of new talents; at a minimum they fear passing over that rare pearl, the writer prodigy. The diversity of the publishing market, together with European publishing policy, offer an exciting perspective for encounters and dialogues in a country whose literature is being translated into more and more languages.

The launch in Budapest of a regular European Festival of First Novels, provided a chance for today’s young European literary talents, and also to their publishers, to communicate – and also provides an opportunity for possible new translations and publications.

EURÓPAI ELSŐKÖNYVESEK FESZTIVÁLJA

Ha nem is alkotnak külön irodalmi műfajt, az „első regényeknek” megvan az a közös sajátosságuk, hogy az olvasó számára még idegen és felderítetlen terepet jelentenek. Szerzőik íróként egyelőre ismeretlenek: nyugodtan koncentrálhatunk tehát az általuk létrehozott szövegekre, és csakis ezekre. Ily módon igazi párbeszéd alakulhat ki az olvasó és a jelenlevő szerző, illetve műve között. Bontakozó irodalmi tehetségükkel és megjelenésükkel ezek a még nem futtatott írók közelebb hozzák az élethez az irodalmat, az írás rejtelkeit; ez sok érdekes és jelentős találkozásnak lehet az alapja.

Az is igaz persze, hogy például Franciarszágbán az „első regény” olyan bevett címke, amellyel gyakorta találkozunk a könyvtári katalógusokban és a kiadói prospektusok oldalain. Úgy tűnik, a könyvkiadók nagy súlyt fektetnek arra, hogy imázsuk része legyen az új tehetségek felfedezése és kiadása, de legalább is igyekeznek nem elszalasztani azt a lehetőséget, amit egy östehetség megjelenése jelent az irodalomban. A könyvkiadói piac sokszínűsége és gazdagsága valamint az európai könyvkiadási politika érdekes perspektívát nyújt a különböző találkozásokra és párbeszédre egy olyan országban, melynek irodalmát egyre több nyelvre fordítják le külföldön.

Az európai elsőkönyves szerzők találkozója a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon alkalmat kínál az ismerkedésre a mai Európa fiatal irodalmi tehetségeinek egymással, a közönséggel és persze a kiadókkal is, megnyitja az újabb nyelveken való megjelenés és hasonló további találkozók lehetőségeit.

**Európai Elsőkönyvesek Fesztiválja a XVII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon /
European First Novel Festival at the 17th International Book Festival Budapest**

Millenáris – 1024 Budapest, Kis Rókus u. 16–20.

www.bookfestival.hu

Nyitvatartás / Open:

- 2010. április 22. 12.00 – 19.00
- 2010. április 23. 10.00 – 19.00
- 2010. április 24. 10.00 – 20.00
- 2010. április 25. 10.00 – 19.00

PROGRAMOK / PROGRAMMES

KEREKASZTALBESZÉLGETÉS AZ ELSŐKÖNYVES SZERZŐKKEL / FIRST NOVELISTS' ROUNDTABLE

Április 24. szombat / Saturday, 24 April

14.30 – 18.00 Millenáris Fogadó / 2.30 pm – 6.00 pm Millenáris Inn

Házigazda / Hosted by ■ Gács Anna – Forgách András

Résztevők / Participants ■ Bruno Nassim Aboudrar (Franciaország / France) ■ Ricardo Adolfo (Portugália / Portugal) ■ Anela Borčić (Horvátország / Croatia) ■ Arno Camenisch (Svájc / Switzerland) ■ Fernando Clemen (Spanyolország / Spain) ■ Horváth Viktor (Magyarország / Hungary) ■ Zahary Karabashliev (Bulgária / Bulgaria) ■ Martin Kongstad (Dánia / Denmark) ■ Nataša Kramberger (Szlovénia / Slovenia) ■ Grete Kutsar (Észtország / Estonia) ■ Daniel Maftciu (Románia / Romania) ■ Vincent Overeem (Hollandia / Netherlands) ■ Małgorzata Rejmer (Lengyelország / Poland) ■ Michaela Rosová (Szlovákia / Slovakia) ■ Verena Rosbacher (Ausztria / Austria) ■ Marek Sindelka (Csehország / Czech Republic) ■ Giorgio Vasta olasz (Olaszország / Italy)

DEKÁLÁSOK / BOOK SIGNING

Április 24. szombat / Saturday, 24 April

11.00/ 11 am

az elsőkönyves standon G4 / at the stand G4 of the First Novelists

- Ricardo Adolfo

KÜLSŐ HELYSZÍNEEN ZAJLÓ PROGRAMOK /
OFF-SITE PROGRAMMES

április 21, szerda / Wednesday, 21 April

18.00 / 6 pm (Gödör Klub)

- Zahary Karabashliev

Április 22. csütörtök / Thursday, 22 April

16.30 / 4.30 pm (ELTE Germanisztikai Intézet – Budapest, VIII., Múzeum krt. 4/G, II. em.)

- Giorgio Vasta

Április 23, péntek / Friday, April 23

17.00 / 5 pm Pécsi Kulturális Központ (Pécs, Színház tér 2.)

- Európai Elsőkönyvesek Pécsi Találkozója / Meeting with European First Novelists in Pécs, Cultural Capital of Europe

Április 25. vasárnap / Sunday, 25 April

11.00 / 11 am (Goethe Intézet – Budapest, VIII., Ráday u. 58.)

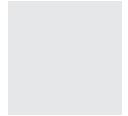
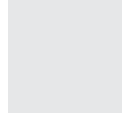
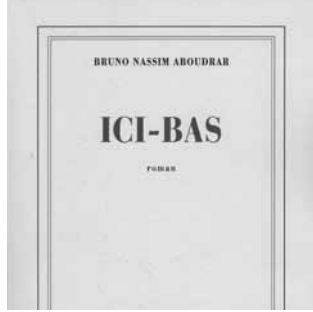
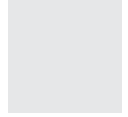
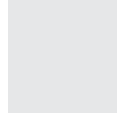
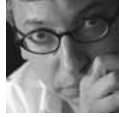
- Arno Camenisch, Verena Rossbacher

Az elsőkönyvesek könyvei és a róluk készült kiadványok a Fesztivál G 4-es standján / Books and publications of the first novelists at Festival stand G 4

Önálló melléklet az elsőkönyvesekről a *Népszabadság* 2010. április 22-i, az *Élet és Irodalom* 2010. április 16-i és a *Lettre* tavaszi számában / Special supplements on the First Novelists in the April 22 issue of the daily *Népszabadság*, in the April 16 issue of the weekly *Elet és Irodalom* and in the Spring issue of the Hungarian edition of the European cultural journal *Lettre Internationale*

6	BRUNO NASSIM ABOUDRAR
12	RICARDO ADOLFO
18	ANELA BORČIĆ
25	ARNO CAMENISCH
30	FERNANDO CLEMOT
34	HORVÁTH VIKTOR
39	ZAHARY KARABASHLIEV
48	MARTIN KONGSTAD
54	NATAŠA KRAMBERGER
67	GRETE KUTSAR
74	DANIEL MAFTEIU
83	VINCENT OVEREEM
90	MAŁGORZATA REJMER
99	MICHAELA ROSOVÁ
104	VERENA ROSSBACHER
112	MAREK ŠINDELKA
119	GIORGIO VASTA

BRUNO NASSIM ABOUDRAR

At the beginning of the 1950s, a love story develops between an Arabian young man and a Jewish young girl of Transylvanian origin. At the time of their birth, it appeared impossible that their fates would one day intertwine. *In This World* tells the story of their families in parallel, in Morocco under French protectorate on one hand, and Transylvania on the other, describing, through flashes of memories-pictures-scenes teeming with details, how the storms of history shape the destiny of individuals exposed to the whims of chance. In his first novel, the author attempts, as it were, to transpose his profession, centred on the study and description of paintings, onto the ground of prose.

Bruno Nassim Abouddrar was born in Paris in 1964. He teaches aesthetics and art history at the Sorbonne Nouvelle. French painting of the 17th century stands at the focal point of his interest.

Az 1950-es évek elején szerelem szövődik Párizsban egy arab fiatalember és egy erdélyi származású zsidó lány között. Születésükkor még elképzelhetetlennek tetszett, hogy a sorsuk egy napon összefonódik. Az *E világon* családjaik történetét meséli el párhuzamosan, a francia protektorátus alatt álló Marokkóban, illetve Erdélyben, részletekben gazdag emlékek-képek-jelenetek felvillantásával ábrázolva, hogyan alakítják a véletlenek játékának kitett egyének sorsát a történelem viharai. A szerző első regényében mintegy arra tesz kísérletet, hogy hivatását, melynek középpontjában festmények tanulmányozása és leírása áll, átültesse a próza talajára.

Bruno Nassim Abouddrar 1964-ben született Párizsban; esztétikát-művészetelméletet tanít a Sorbonne Nouvelle-en. Érdeklődése homlokterében jelenleg a 17. századi franciaországi festészet áll.

GALLIMARD, FRANCE

ICI-BAS

Vilma ne fréquentait pas le *corso* d'Arad – du moins pas celui qui bordaient des édifices à portiques et à colonnes, où de rectilignes allées sablées séparaient des parterres de gazons encadrant de longs tapis de bégonias, et qui se terminait, derrière le Palais de la culture, par une promenade romantique, plantée de vieux tilleuls. Elle aurait été vue sur le *corso* des bonnes, dans la vieille ville, où celles-ci, endimanchées, deux par deux, bras dessus, bras dessous, cambrées, les fesses bien hautes, ondulaient comme des oies entre deux haies d'ouvriers à casquettes, dégingandés, bras dessus, bras dessous, un mince cigare au coin des lèvres. Mais Erzsebet, à qui le fait avait été rapporté, ne s'était pas résignée à le croire, et peut-être avait-elle eu raison. Zsuzsi, Feri et leur mère se rendaient, eux, ponctuellement sur le *corso*. Ils se séparaient à la hauteur du Palais de l'Académie.

Ferenc rejoignait la cohorte des jeunes gens, acceptait de l'un d'eux une cigarette, et, tant qu'il sentait sur lui le regard lointain de sa mère et de sa sœur, faisait de grands gestes enjoués de bon camarade simple et franc, un peu espiègle. Un arrêt pour saluer une connaissance derrière lui, deux pas sur le côté pour passer de la droite à la gauche d'un ami, encore une brève pause, le temps de savourer, un sourire égrillard sur les lèvres, les blagues salées que ponctuent des rires gras, trois pas vers la gauche pour laisser passer deux frères qui se tiennent par l'épaule : minutieusement, Ferenc se laissait dériver vers le bord des rangs de garçons qui descendaient le mail, là où la plate-bande seule le séparait des filles qui le remontaient. Sans doute Ferenc n'était-il pas le seul jeune homme qu'une marche secrète et compliquée, inspirée parfois de la pratique des échecs, parfois de l'art de la guerre menait ainsi du centre au bord de l'allée. Il y avait, sur le *corso* d'Arad, des fous et des cavaliers, et une petite foule de simples pions qui grappillaient des places ; il y avait aussi des Hannibal et des Fabius, des Napoléon et des Koutousov, il y avait eu des Hindenburg, on trouvait quelque Joffre, tous menaient de savantes campagnes à l'assaut de ces bords. Mais, pour autant qu'il sût - et Ferenc aurait donné beaucoup pour savoir, il aurait, dans des moments de désespoir, donné jusqu'à son violon et l'art d'en jouer, il se serait donné lui-même pour savoir ce que voyaient les hommes, parvenus au bout du rang - pour autant, donc, qu'il supposât, une fois là, les autres hommes recueillaient des femmes une impression générale. Ils disaient : « Les filles », ils disaient : « Elle est pas mal, celle-là », ou : « Celle avec le manteau rouge, pfuit ! ». Ils devaient revenir du *corso* avec, dans les yeux, un bouquet de couleurs, une odeur fleurie dans les narines, quand une brise avait soufflé le parfum des jeunes femmes par-dessus les parterres inodores de bégonias. Certains, qui ne disaient rien, regardaient, les yeux tendus, la pomme d'Adam roulant sous leur col dur. Ceux-là rapportaient sans doute, le soir, un sentiment vague et lancinant de la chair, une douceur tiède, rose, moite, à laquelle ils tenteraient, la nuit venue, de contraindre la housse de leur édredon pour qu'elle les enveloppe et les assouvisse. Beaucoup ne regardaient rien. Ils avaient atteint le rang du bord pour manifester, à eux-mêmes autant qu'aux autres, l'intérêt qu'ils prenaient au passage des femmes ; mais cet intérêt s'épuisait dans sa manifestation, leur laissait l'esprit libre pour une conversation badine et le regard quiet.

Ferenc, lui, détaillait. Le côté des femmes n'était d'abord qu'une masse, plutôt sombre en hiver, claire en été, longue, basse, mouvante. Et tout à coup, l'œil de Ferenc dardait dans

cette masse un rayon qui y taillait une petite pièce et la lui rapportait afin qu'il l'examine, la scrute de tout près. C'était le bouton de la martingale d'un manteau, un fil frisottant sur le point de se rompre, le tissu froncé autour de la boutonnière, plus sombre au creux des plis, décoloré sur leur crête ; c'était une nuque gracile, y bouclaient quelques cheveux indociles échappés du chapeau, l'oreille dessinait, très nette, une haute parenthèse d'une blancheur dorée de vieil ivoire, le lobe se prolongeait de trois boules vertes, superposées, qui portaient ombre le long du cou ; un mollet, pris dans une résille grise aux reflets argentés, le cuir de la chaussure s'évasait en corolle noire juste sous la cheville, agençant la jambe en cyclamen artificiel, sinistre et attirant. Ferenc rapportait du *corso*, intactes dans sa mémoire, ces pièces de femmes, et la nuit, dans son lit, seul, les triait. Toutes ne provoquaient pas en lui l'effet qu'on l'eût soupçonné de rechercher si l'on avait connu le travail, d'ailleurs involontaire, de son regard – cet effet que, croyait-il, les autres hommes éprouvent immanquablement à la simple sensation générale de la proximité des femmes. Il savait aussi, et cela aussi l'inquiétait, que les images efficaces de son recueil n'étaient pas toujours, ni même souvent, celles qu'un lien explicite avec la chair semblait désigner à cette fin. La volupté était parfois plus grande à faire revenir la vision nette d'une manche ou d'un col recueillie sur le *corso* qu'à évoquer la gorge d'une femme servie pendant toute une soirée sur un décolleté de dentelle. Aussi s'était-il senti presque soulagé le jour où son œil lui avait rapporté, prélevé à la masse des femmes du *corso*, claire : c'était le printemps, la touffe crue d'une aisselle rousse. Pour une fois l'effet avait été cohérent avec la cause, et Ferenc était donc, parmi les autres, un homme comme les autres.

IN THIS WORLD

Vilma didn't frequent the Corso in Arad – at least not the one lined with buildings with columns and porticoes whose straight, sandy avenue separated lawns carpeted with begonias, and which, behind the Palace of Culture, continued in a romantic esplanade lined with ancient limes. She was seen on the maid's Corso in the old town where, all done up in their Sunday's best, the maids would saunter arm in arm, backs straight, buttocks tucked in, swaying to and fro like so many geese between the double line of unwieldy, capped workmen, also arm in arm, who had thin cigars dangling from the corner of their lips. But Erzsébet, who had been told about it, couldn't believe it, and she may have been right. Zsuzsi, Feri and their mother, on the other hand, frequented the Corso. They would part when they reached the Palace of the Academy.

Ferenc would join up with the group of young men, accept a cigarette from one or another and, as long as he felt the distant gaze of his mother and sister upon him, he would affect the expansive, lively gestures of an unaffected, slightly mischievous camaraderie. A sudden stop to greet an acquaintance drawing up from behind, two steps to the side to switch from the right to the left side of a friend, another brief pause to savor, with a bawdy grin, the ribald jokes punctuated by coarse laughter, three steps to the left to allow two brothers who had their arms on each other's shoulders to pass. Painstakingly, Ferenc would drift towards the edge of the ranks of boys sauntering down the mall, where only

the flowerbed separated him from the girls strolling past. Surely, Ferenc was not the only young man who, taking his cue from a game of chess or the art of war, maneuvered his way from the middle to the side isle of trees in this roundabout and convoluted manner – the Corso in Arad had its share of bishops and knights, and a small crown of simple pawns, too, who grappled for space; there were Hannibals and Fabiuses, Napoleons and Kutuzovs, there were Hidenburgs, and one could find Joffres, too, all launching a clever attack on those banks. But as far as he knew – and Ferenc would have given a great deal to know for sure, in moments of despair even his violin and the art of playing on it, he'd have even sacrificed himself to know what the men who made it to the sidelines saw; in short, as far as he could tell, what the men who made it there could glean was a general impression of women. "The girls," they said, "She's not half bad, that one," or: "I'll be darned, look at the one in the red coat!" Surely, they must have returned from the Corso with a bouquet of colors in their eyes and a floral fragrance in their nostrils when the breeze carried the scent of the young women across the scentless bed of begonias. Some, who never opened their mouths, stood looking, eyes straining, their Adam's apple bobbing up and down under their starched collars. In the evening, they probably took home with them a vague and tormenting sensation of the flesh, a warm, pink, dewy pleasure which, come nightfall, they attempted to quell under their eiderdowns, bringing them relief. But many didn't look at all. They fought their way to the sides only to prove to themselves as much as to the others their interest in the women passing by, but this interest, which exhausted itself in its manifestation, did not stop them from engaging in bawdy conversation, if with an unperturbed gaze.

For his part, Ferenc scrutinized them minutely. At first glance, the women's lane was no more than a throng, in the winter more somber, in the summer lighter, a long, low, moving mass. And then once Ferenc's eye darted a ray of light into the throng, cut from it a tiny piece, and drew it to him to study it, to scrutinize it at close range. It was the button on a coat's half-belt, a garbled piece of thread on the verge of being torn, the fabric gathered in wrinkles around the button hole, darker in the creases, faded on the crest; there was also a slender neck with wisps of curly hair that had escaped from under the hat, and the ear in the shape of a perfect question mark, whose golden whiteness was like aged ivory, the lobes pulled down by three green drops, superposed, casting a shadow lengthwise down the neck, the calf was encased by a gray fishnet with glints of silver, the shoe's leather flaring into a corolla just beneath the ankle, turning the leg into a funerary yet attractive artificial primrose. Intact in his memory, Ferenc carried these fractured pieces of the women back home from the Corso, and at night, in his solitary bed, sorted them. They did not all prompt in him the effect that others would have attributed to the work of his searching eyes, and so he assumed that the simple, generalized feeling of the proximity of women had the same effect on the other men as it had on him. He also knew, and this, too, added to his unease, that the strongest images of his collection were not always, not even often, those destined to heighten the pleasures of the flesh. It was sometimes more pleasurable to recall the pure vision of a dress sleeve or a collar he'd stored away on the Corso than to think back on a woman's bosom that a laced décolletage offered to his eye the night before. He felt a veritable sense of relief when one day, among the mass of light-colored women – for it was spring – his eye caught the raw tuft of a copper armpit and drew it in. For once, cause and effect were directly related, and he was just one of the men around him.

Translated by Kinga Dornacher

E VILÁGON

Vilma nem járt az aradi korzóra, vagy legalábbis arra nem, amelyet oszlopos-oszlopcsarnokos épületek szegélyeztek, egyenes vonalú homokútjai hosszú begóniaszönyegetek körülölelő füves területeket választottak el egymástól, és a Kultúrpalota mögött vén hársfákkal beültetett romantikus sétányban végződött. Állítólag a cselédek óvárosi korzóján látták, ahol az előbbiekiöltözve, kettesével, karöltve, peckesen, feszes fenékkal vonultak illegvebillelve, mint a libák, sildes sapkás, suta, egymásba karoló férfiak kettős sorfala között, akiknek vékonyka szivar fityegett a szája sarkában. De Erzsébet sehogy sem akarta elhinni, amikor erről pletykáltak neki, és talán igaza is volt. Zsuzsi, Feri és az anyjuk viszont rendszeren jártak a korzóra. Az Akadémia palotájánál váltak külön.

Ferenc az ifjak seregéhez csapódott, elfogadott egyiküktől egy cigarettát, és amíg magán érezte az anyja és a nővére tekintetét, széles mozdulatokkal gesztikulált, az egyszerű és őszinte, kissé huncut kebelbarátok vidám módján. Megtorpanás egy mögötte jövő ismerős üdvözlésére, két lépés oldalra, hogy egyik barátja jobbjáról a baljára kerüljön, újabb rövid szünet, míg ajkán szabados mosollyal a harsány nevetésekkel kísért sikamlós vicceket izlelgette, három lépés balra, hogy elengedjen két fivért, akik átkarolták egymás vállát: Ferenc akkurátusan sodródott a sétányon haladó fiúk sorainak széle felé, oda, ahol már csak a virágszegély választotta el a szembejövő lányoktól. Bizonyára nem Ferenc volt az egyetlen ifjú, aki olykor a sakkozásból, olykor a hadviselés művészetéből inspirációt merítve ilyen titkos és bonyolult módon lavírozgatott középtájról a faszor szélé felé. Az aradi korzón voltak futók és huszárok, és volt egy kis tömegnyi, magának helyet kitaposó egyszerű gyalog: voltak Hannibálok és Fabiusok is, Napóleonok és Kutuzovok, lettek Hindenburgok, és akadt pár Joffre is – mind ravasz hadjáratot folytattak a szélek bevételéért. De amennyire ő tudta – és Ferenc sok mindent megadott volna e tudásért, kétségbeesett pillanataiban még a hegedűjét és művészi játéktudását, még önmagát is áldozatul adta volna azért, hogy megtudja, mit látnak a sor szélére jutott férfiak –, szóval, amennyire ő gyanította, a többi férfi odakerülvén általános benyomást szerzett a nőkről. „A lányok”, mondogatták, „Az ott nem rossz bőr”, mondogatták, vagy: „Pfü, az a piros kabátos!” Szemükben alighanem egy csokorra való színnel tértek vissza a korzóról, orrukban üde illattal, ha szellő lebbentette át a fiatal nők illatát a szagtalan begóniákkal beültetett virágszegélyek felett. Egyesek, akik meg sem szólaltak, feszülten bámultak, keményített inggallérjuk alá gördülő ádámcsutkával. Ezek este bizonyára a testiség homályos és gyötrő érzését vitték magukkal haza, langyos, rózsaszín, nedves kellemességet, amelyhez az éj beálltával megkísérlik hozzápasszítani a paplanhuzatot, hogy az betakarja őket, és kielégülést hozzon számukra. Sokan semmit sem néztek. Csak azért érkeztek a sor szélére, hogy megmutassák önmaguknak éppúgy, mint a többieknek, milyen érdeklődéssel viseltetnek az elhaladó nők iránt; de ez az érdeklődés, mely a kinyilvánításában ki is merült, nem zavarta őket abban, hogy dévaj beszélgetéseket folytassanak, és a tekintetük nyugodt maradt.

Maga Ferenc vizsla szemmel figyelt. A nők oldala elsöre nem volt más, mint télen sötétebb, nyáron világosabb, hosszan elnyúló, alacsony, mozgó tömeg. És Ferenc a szemével egyszer csak sugarat lövellt a tömegbe, kimetszett vele és magához vont egy apró darabot,

hogy közvetlen közelről megvizsgálja, szemügyre vegye. Egy kabát pántjának gombja volt az, egy összepöndörödött, félig elszakadt cérna, a gomblyuk körül meggyűrődött, a ráncok mélyén sötétebb, a gerincükön színehagyott szövetanyag; egy kecses tarkó volt az, rajta néhány göndör, a kalap alól kiszabadult rakoncátlan hajszállal, a fül ősrégi elefántcsontot idező aranylo fehérségével egészen határozottan egy sudár zárójel alakját rajzolta ki, a fülcimpát három egymáson álló, zöld golyó nyújtotta meg, amelyek hosszanti irányban árnyékokat vetettek a nyakra; egy lábikrát ezüstösen csillogó sűrű háló tartott fogságban, a cipő bőre fekete pártává öblösödött közvetlenül a boka alatt, gyászos és vonzó műciklamenné formálva a lábat. Ferenc az emlékezetében épen megőrizve vitte haza a korzóról ezeket a nődarabkákat, és éjszaka, ágya magányában szétválogatta őket. Nem mindegyik keltette benne azt a hatást, ami mások keresése céljának véltek volna, ha ismerik egyébként akaratlan szemmunkáját – úgy hitte, a nők közelségének egyszerű, általános érzése szűkszerűen ezt a hatást kelti a többi férfiban. Azt is tudta, és ez is nyugtalanította, hogy gyűjteménye hatásos képei nem mindig, de még csak nagyjából sem azok voltak, amelyeket a testiséggel való egyértelmű kapcsolat mintha e célból jelölt volna ki. Néha nagyobb kéjt jelentett feleleveníteni egy ruhaujtnak vagy egy gallérnak a korzón begyűjtött tiszta látványát, mint felidézni egy nő mellét, melyet egész este szem elé tárt egy csipkés dekol-tázs. Szinte meg is könnyebbült aznap, amikor szemével a korzózó nők világos tömegéből – tavasz volt – egy vörös hónalj nyers bozontját emelte ki, vonta magához. Ok és okozat ez egyszer összefüggött, és ő is csak egy volt a körülötte levő többi férfi közül.

Pacskowszky Zsolt fordítása

RICARDO ADOLFO

Brito is an illegal immigrant in a city he doesn't know and whose language he doesn't speak. One Sunday, after an afternoon's window-shopping, he and his wife and little son get lost on their way home. And since he believes that in order to make a correct decision he has to do the opposite of what he thinks is correct, the return home proves impossible. After a night out on the street, Brito realises that if they don't ask for help they might end up staying lost forever – but doing so might destroy his dream of a new life. In just over twenty-four hours the novel explores what it means to live as an immigrant within oneself – a life more difficult than any exile.

Ricardo Adolfo was born in Luanda in 1974. He has lived in the outskirts of Lisbon, in Macao and London. He currently lives in Amsterdam. Adolfo's first publication was a collection of stories. *Depois de morrer aconteceram-me muitas coisas* (Lots Happened to Me After I Died) was published in 2008.

Brito illegális bevándorló egy olyan városban, amelyet nem ismer, és amelynek a nyelvét sem beszéli. Egyik vasárnap, a délutáni kirakatnézés után feleségével és kisháival hazafelé menet eltévednek. És mivel azt hiszi, ha helyesen akar dönteni, az ellenkezőjét kell tenni annak, amit gondol, a hazatérés lehetetlennek bizonyul. Az utcán töltött éjszaka után Brito belátja, hogy ha nem kérnek segítséget, örökre elvesznek –, ha viszont megteszik, oda az újrakezdés álma. A cselekmény 24 órájában kiderül, milyen nehéz annak az életre, aki önmagát próbálja számtúzni.

Ricardo Adolfo Luandában született 1974-ben. Lakott Lisszabon külvárosaiban, Makaóban és Londonban. Jelenleg Amszterdamban él. *Depois de morrer aconteceram-me muitas coisas* [Mi minden történt velem, mióta meghaltam] 2008-ban jelent meg.

ALFAGUARA, PORTUGAL

DEPOIS DE MORRER ACONTECERAM-ME MUITAS COISAS

Perder o caminho para casa era perder as meias novas, as cuecas largas e as do elástico partido, as botas com o tacão quase comido, as fotografias dos três e dos que julgávamos precisar de ter por perto, as cartas, as canções favoritas, os restos de massa guisada com carne, os pêssegos ainda rijos, as aspirinas, o candeeiro por arranjar, o pires com a vela, os dois livros que a Carla nunca lera, o guarda-chuva suplente, os três terços, os carrinhos partidos, os ursos, os pensos e a pilula, a lanterna, os chanatos e as toalhas, as três colheres, as três facas, os três garfos, os três pratos, os dois copos e a caneca, as duas panelas e o microondas, a escova de dentes, os bilhetes de identidade, o pente, o corta-unhas caríssimo, a estátua fluorescente da Fatinha, o isqueiro que viera da terra, o dinheiro escondido nos tubos da cama, a camisola da selecção, a jarra verde transparente, o balde do chão e a esfregona, o estendal desmontável, o jornal velho da terra, o calendário com as estações do ano, não fosse a gente esquecer-se, os cartões antigos do clube de video, do supermercado, da loja de sapatos e da gasolineeira, os recibos do telemóvel e do supermercado, o folheto do restaurante indiano onde iria levar a família assim que recebesse o primeiro salário, a lista de contactos e as moradas da terra, a extensão amarela, a pilha de sacos do supermercado para o lixo, o tapete e a sua mensagem com dizeres estrangeiros, o passado, o futuro. Só não perdíamos o presente porque nos estava agarrado ao corpo.

Brilhante. Era tudo o que precisávamos para começar bem o dia. Deu-me um ataque de me matar. Desistia. Não conseguia lutar contra aquela maldição. Alguém iria ficar muito contente. Teria de haver um grandíssimo cabrão responsável por tamanho mau-olhado. Não conseguia perceber quem. O que me deixava pior ainda. Algures escondido, a rir-se, havia um filho de duas putas que me queria todo o mal do mundo, do sol à lua, e eu não sabia porquê. Devia ser praga velhaca. Podia ser da família do coitado que se espetara numa faca comigo por perto. Mas eles também não gostavam muito dele.

Não valia a pena saber. Como a morte de Deus, ia directo ao céu sem perguntas nem contas a ajustar pelo caminho. Sem Ele, a hipótese de inferno também não se punha, pois o diabo só existia para entalar o outro. Se existisse, melhor. Com o favor que Ihe fizera devia-me umas quantas. Teria de me levar nas palminhas e era se queria. Quem acabara com Deus podia acabar com os seus amigos e inimigos. E uma fama daquelas espalhava-se depressa.

Assim que chegasse ao céu deitava-me, mesmo sem tomar banho. No céu deviam ter sempre camas extra feitas de lavado para aqueles que iam chegando. E só depois de bem dormido é que me faria à vida, que no céu poderia perfeitamente ser sempre a dormir. Por mim melhor, se na terra nunca fizera questão de me manter muito ocupado, não era depois de morto que iria mudar de vida.

Para a Carla e para o miúdo também ia ser melhor. No céu eu teria acesso a poderes especiais. Podia estar de olho neles, dar um jeitinho sempre que fosse preciso. Seria um anjo privado. Quase um Deus. Como um chefe de família devia ser. Podia ainda dar uma ajuda ao

resto da família. Não a todos. Só àqueles que nos queriam bem, que não andavam a maldizer e que faziam questão de dar uma lembrança ao miúdo pelo Natal.

Com super-poderes, poderia manter à distância todos os que aparecessem a cheirar, a ver se dava festa, de volta da Carla. E para que não lhe dessem as tentações far-lhe-ia visitas regulares à noite, disfarçado de anjo. Um Deus com carinha de anjo e super-poderes na cama teria de ser capaz de meia dúzia de orgasmos múltiplos. A brincar e sem grande esforço. Para acautelar a coisa, só mesmo para não se dar o caso, podia intercalar as visitas com noites de maior empenho e aí é que nunca nenhum vizinho vivo me chegaria aos calcanhares.

Não que eu achasse que ela alguma vez fosse capaz de pôr outro no meu lugar, muito menos por cima dela. No entanto, era melhor estar alerta, havia sempre um ou outro cheio de lábia, que sabia truques para a levar a fazer coisas que ela nunca faria sem ser hipnotizada. Só mesmo fora de si, em sonhos do diabo ou drogada, é que aquela mulher, meio santa, meio humana, alguma vez rebolaria na palha com outro que não eu.

Mesmo passados uns anos, decerto que o seu amor por mim nunca acabaria. Era um lugar impossível de preencher, mais pela forma como ela me via do que por aquilo que eu era na verdade. Contra a sua certeza nem eu podia, muito menos queria. Várias vezes pensei que seria óptimo ser como ela me acreditava. E enquanto não conseguia ser perfeito, deixava-me estar quieto, não fosse fazer algo que desmascarasse a mentira que eu era.

No fundo eu sabia, e ela também devia desconfiar, que sem mim, ela só seria mesmo feliz sozinha. De outra forma, mesmo que não quisesse, iria sempre fazer comparações, procurar noutro aquilo que só eu lhe podia dar. Uma frustração atrás de outra, na certa. E mesmo que lhes oferecesse o meu desodorizante, o cheiro que a deixava louca era único e era o do Je.

LOTS HAPPENED TO ME AFTER I DIED

Losing our way home was losing the new socks, the big underpants and the ones with the broken elastic, the boots with their heel almost worn away, the photos of the three of us and of the people we thought we needed to have near us, the letters, the favourite songs, the leftovers of the pasta stewed with meat, the still firm peaches, the aspirins, the broken lampshades, the saucer with the candle, the two books that Carla never reads, the spare umbrella, the three sets of rosary beads, the little broken cars, the bears, the sanitary pads and the pill, the torch, the flip-flops and the towels, the three spoons, the three knives, the three forks, the three plates, the two glasses and the mug, the two pans and the microwave, the toothbrush, the ID cards, the comb, the extremely expensive nail-clippers, the fluorescent statue of Our Lady, the lighter from back home, the money hidden in the mattress, the shirt from the national team, the transparent green vase, the floor bucket and mop, the collapsible drying-frame, the old newspaper from back home, the calendar with the seasons of the year, lest we might forget, the old cards from the video club, the supermarket, the shoe shop and the petrol station, the leaflet from the Indian restaurant where I was going to take the family as soon as I got my first pay-cheque, the list of contact details and

addresses from back home, the yellow extension cord, the pile of supermarket bags for the rubbish, the carpet with its foreign message, the past, the future. We were barely holding onto the present, and that only because it clung to our bodies.

Just brilliant. It was just what we needed to get the day off to a good start. I felt like killing someone. I gave up. I couldn't fight against that curse. There was someone who was going to be very happy. There had to be some super-huge bastard who was responsible for a curse like this. I couldn't tell who. Which made me feel even worse. Hidden away somewhere, laughing to himself, there was a son of two bitches who wished all the ill of the world upon me, from the sun to the moon, and I didn't know why. It had to be some kind of nasty curse. Maybe someone from the family of the poor man who'd got stabbed near me. Except that they didn't like him much either.

There was no point knowing. And just like with the killing of God, I'd go straight to heaven without any questions, without any accounts to settle on the way. Without Him, there was no way hell existed either, since the devil only existed in order to mess things up for Him. If He did exist, so much the better. With the favour I'd done Him he'd owe me a few. He'd have to be extremely nice to me if He wanted anything in return. Whoever got rid of God could get rid of His friends and enemies. And a reputation like that would get around fast.

As soon as I arrived in heaven I'd lie down, without even taking a bath. In heaven there'd always be clean extra beds made for those arriving. And only after a good sleep would I get started with my life, which in heaven could perfectly well mean just sleeping all the time. All the better for me, who while on earth had never insisted on keeping myself particularly busy, and I'd not want to start changing my lifestyle after dying.

It would be better for Carla and the kid, too. In heaven I'd have access to special powers. I could keep an eye on them, sort out a little something whenever necessary. I'd be their personal angel. Almost a God. Just as the head of a family ought to be. I could even give the rest of the family a helping hand. But not to all of them. Only those who wished us well, who didn't go around speaking badly of us and who made a point of giving the kid a present at Christmas-time.

With my superpowers I could keep away anyone who came sniffing around, trying their luck, around Carla. And so that they wouldn't tempt her I'd pay her regular night-time visits, disguised as an angel. A God with the face of an angel and superpowers in bed would certainly be capable of half a dozen multiple orgasms. Easily, and without having to try too hard. Just to make sure of things, I could intersperse my visits with nights of greater diligence, and no living soul would be able to compete.

It's not that I think she could ever put another man in my place, still less on top of her. But still, it was best to remain alert, there was always someone or other really silver-tongued, who knew tricks to make her do things that she would never do unless she was hypnotised. Only outside of herself, in devilish dreams or drugged, would that woman – half saint, half human being – ever roll in the hay with a man who wasn't me.

Even after a few years had gone by, her love for me would surely never end. It was a place that would be impossible to fill, more for the way she saw me than for what I truly was. Even I wasn't able to shake her certainty, still less did I want to. Many times I'd think how great it would be, if I were just as she believed me to be. And while I wasn't able to be perfect, I'd keep quiet, doing nothing to dispel the lie that I was.

Deep down I knew, and she too must have suspected, that without me she could only be happy alone. Any other way, even without meaning to, she would always be drawing comparisons, looking for something in other men that only I could give her. One frustration after another, no doubt. And even if she offered them my deodorant, there was

Translated from the Portuguese by Daniel Hahn

MI MINDEN TÖRTÉNT VELEM, MIÓTA MEGHALTAM

Eltévedni olyan, mint elveszíteni az új pár zoknit, a nagyméretű és a kinyúlt alsónadrágokat, a lekopott talpú csizmát, a hármunkról készített fényképeket, illetve azokat is, amelyek valamilyen okból fontosak a számunkra, a leveleket, a kedvenc dalainkat, a tészta pörkölt maradékát, a még kemény őszibarackokat, az aszpirinjainkat, a javításra váró lámpát, a gyertyatartót, a két könyvet, amelyeket Carla sosem olvasott el, a tartalék esernyőt, a három tercet, az eltört kisautókat, a mackókat, az intim betéteket és a fogamzásgátló tablettát, az elemlámpát, a kitaposott cipőnket és a törülközőket, a három kanalat, kést, villát és tányért, a két poharat és a kis bögrét, a két lábast és a mikrohullámú sütőt, a fogkeféinket, a személyi igazolványokat, a fésűnket, a méregdrága körömvágót, a világító Fátima-szobrocskát, az otthonról hozott öngyújtót, az ágy fémszerkezetének csövébe rejtett pénzt, a futballválogatott mezét, az átlátszó, zöld színű vázát, a felmosó vödört és a rongyot, az összecukható ruhaszáritót, az otthonról hozott régi újságot, az évszakokat ábrázoló falinaptárt, de ne hagyjuk ki a régi videóklub tagsági igazolványt sem, a vegyesbolt-, a cipőbolt-, a benzinkút- valamint a mobiltelefon-számlákat, az indiai vendéglő hirdetését, ahová azonnal elvinném a családot, ha megkaphánám az első fizetésemet, az otthoniak lakcimeinek és telefonszámainak jegyzékét, a sárga hosszabítót, a szemetesbe szánt műanyag zacskók sokaságát, a szőnyeget, amelybe idegen mondások üzenetét szőtték, de a múltat és a jövőt is. Csak a jelent nem veszíthetnénk el, hiszen az a testünkkhöz van ragasztva.

Csudálatos. Ezekre lenne szükségünk, hogy jól kezdődjön a nap. A legszívesebben gyilkoltam volna. De feladtam. Nem tudtam szembeszállni ezzel az áttokkal. Biztos, hogy valaki most nagyon elégedett lehet. Egy szemét állat mégiscsak felelős kell legyen ennyi rosszért. Nem jöttem rá, ki lehet az, ettől azonban még rosszabbul éreztem magam. Egy rohadék, aki a földkerekség minden hitványaságáért felelős, most rejtőzködik valahol és magában nevet. Nyilván egy aljas fráter. Talán annak a szerencsétlennek a rokonai közül való, akivel később keveredtem. De hát azok sem kedvelték őt.

Nem érdekes, hogy megtudom-e vagy sem. Ha Istenként halnék meg, azonnal a mennybe jutnék anélkül, hogy kérdegetnének vagy elszámoltatnának utközbén. Isten nélkül a pokol létezésének sincs értelme, hiszen az ördög is csak azért működik, hogy megszorogassa a másikat. Ha viszont létezik, akkor annál jobb. A neki tett szívességet igazán meghálálhatná. Azt szeretném, ha a tenyerén hordozna. Aki végzett Istennel, az végezhetne a barátaival és az ellenségeivel is. Egy ilyen hír hamar szárnyra kapna.

Ha a mennybe érkeznek, fürdés nélkül lefeküdnék. Az égbén biztos vannak tiszta ágyak a frissen érkezők számára. S csak miután kialudtam magam, lenne értelme az életemnek.

Az égben nyugodtan lehetne csak aludni. Nekem jobb is, hiszen ha a földi élet során nem voltam túlságosan elfoglalta, nyilván a halálom után sem lesz ez másképp.

Carla és a gyerek számára is jobb lenne így. A mennyben különleges lehetőségeim lennének. Figyelhetném őket, segíthetnék egy kicsit, ha éppen arra lenne szükségük. Egy különleges őrangyal lehetnék, Istenhez hasonló. Akár egy családfő, igaz nem mindenkié, csak azoké, akik a jóakaróiknak bizonyulnának, nem pletykálokodnának a hátuk mögött, és karácsonykor adnának ajándékot a gyerekeknek.

Ilyen természet fölötti erővel felruházva, távol tudnám tartani azokat, akik próbálkoznának akarnának Carlánál. Megakadályozhatnám, hogy éjszakánként angyalnak álcázva magukat meglátogassák. Egy különleges adottságokkal megáldott angyalarcú Isten képes lenne egymás után hat orgazmusra is. Csak könnyedén, minden erőfeszítés nélkül. Elővigyázatosságból, a kudarc elkerülése végett, néhány kihagyott éjszaka után, még nagyobb lelkesedéssel térne vissza, amit egyetlen szomszéd sem tudna produkálni.

Nem gondolom, hogy valaha valaki is a helyemre fekszik majd, még kevésbé, hogy Carlára. Mindazonáltal jobb ébernek maradni, mindig akadhat egy másik, aki szép mondatokkal és egyéb trükkökkel olyasmire venné rá, amit amúgy csak akkor tenne meg, ha hipnotizálnák. Ez a szent, de igazi nő csak magán kívül, ördögi álmok vagy kábítószer hatása alatt henteregne más férfival.

Biztos vagyok benne, hogy évek múltával sem csökken az irántam érzett szerelme. Olyan hely ez, amelyet nem is a valódi énem, hanem a rólam kialakított kép miatt lehetetlen betölteni. Ennek bizonyosságában nem is tudok, de nem is akarok kételkedni. Sokszor gondoltam már, mennyire szeretnék olyan lenni, mint akiben Carla valójában hisz. S ha már nem lehetek tökéletes, legalább nyugton maradok, nehogy lehulljon rólam a hazug álarc.

Elkém mélyén tudtam, Carla is gyanítja, hogy nélkülem, egyedül lehetne igazán boldog. Akaratlanul is összehasonlításokat tenne, és azt keresné másokban, amit csak én tudnék megadni neki. Tuti biztos, hogy folyton frusztrálva volna. Még akkor is, ha a dezodoromat ajándékozna oda valamelyiküknek, egyetlen illat bolonditáná csak meg, az enyém.

Felkai Piroska fordítása

ANELA BORČIĆ

The novel by Anela Borčić, *Garbin, Evil Wind*, deals with a family of islanders and their personal tragedy. After the death of their parents, four brothers fall out over dividing the family house. Their mutual animosity slowly grows and begin a long law suit. In the meantime, the house is falling apart because nobody is taking care of it. Three elder brothers especially hate the youngest, who was always their mother's pet. Hatred culminates when the youngest brother dies, and the eldest goes through a cathartic, life-changing experience. Brothers feel guilty, build an enormous tombstone for the youngest brother and realize that they have squandered their lives uselessly...

Anela Borčić was born in Split in 1966. She lives on the island of Vis where she is principal of the local elementary school. She participates in many poetry events and publishes her poetry in the main Croatian poetry publications. She writes lyrics for a cappella groups. Her special interest is photography. She published her first book *Garbin, zao vjetar – Garbin, evil wind*, in 2008.

Anela Borčić első regényében a dalmát szigetlakók mindennapjainak alaphelyzete az örökösödési perek bonyolítása és az örökösök között feszülő irigység. A szerző hőseit lélektani vizsgálatnak veti alá bonyolult kapcsolati hálót szöve köréjük elidegenültségből, bizalmatlanságból, haragból, hazugságból, álságosságból, gyűlölködésből, elmérgesedett viszonyokból. „bevéve a történetbe” a fenyegetően rideg tájat és a garbin nevű baljós szelet is.

Anela Borčić (1966) Splitben született, Vis szigetén él, író, költő, fotográfus, az ottani iskola igazgatója. Első regénye, *Garbin, zao vjetar (Garbin, a rossz szél)* 2008-ban jelent meg.

V. B. Z., CROATIA

GARBIN, ZAO VJETAR

Ortênsa

Moje je rano djetinjstvo zbog majke Hortenzije Tarbusković rod. Dirinčić, zvane Ortensa (otocani tako zovu hortenziju, nekoć omiljenu ukrasnu biljku raskošna blijedoljubicasta cvijeta što su je uzgajali u dvorima, vrtovima i jerulama i po kojem je moja majka dobila ime) imalo trpki okus nezrelih i gorkih bajama koje smo kao djeca svakim proljećem krišom jeli po obroncima okolnih sočnozelenih otočnih brda. Za mene je taj okus nedozrelog, još hruskavog vodnjikavozelenog ploda sažimao u sebi svu njezinu nezrelost, nepravdu koju je činila, možda čak i zloču što se krila ispod stotine naoko banalnih sitnica. Bila je to jedna od one vrste asocijacija koje nas prate godinama, ostajući uvijek jednako svježe i jasne pa me taj davno doživljeni okus prvih zelenih mendula i dandas veže uz pokojnicu.

Moja majka je, otkad se rodio naš najmlađi brat bila majka riječju, a ne djelom, jer je uvijek, baš uvijek nerealno bila na njegovoj strani. Najmlađeg smo zvali po nadimku, jednostavno Mlaji, tako da se njegovog pravog imena (a dobio je svečano ime Evelin, za razliku od naših sasvim običnih, sirovih otočnih imena) tijekom godina rijetko tko i sjećao.

Ortênsa je bila slijepo zaljubljena u njega. Kao neobjektivan sudac svih naših dječjih svada, uvijek je bila pristrana, bez iznimke na njegovoj strani. Sjećanje na te svade bilo je sjećanje na provale žestokog bijesa i na eruptivnu mržnju koja će se poslije preoblikovati u bolnu frustraciju, bolnu kao što je bolno biti svjestan da si vječno na drugome mjestu ili kao što je bolno misliti kako nikada zapravo nisi ni zaslužio bolje.

Njezino materinstvo doživljavao sam kao zagnojenu duboku ranu na njeznom tkivu dječjeg svijeta. Njezina ljubav bila mi je potrebna kao voda i kao hrana da bih se mogao razvijati i biti svoj, a ona nas je sve uglavnom ignorirala nakon rođenja najmlađeg brata. Prije njega bila je drugačija i zato je gubitak njezine ljubavi bio daleko bolniji nego da je nikad nisam osjetio.

Moja dva srednja brata, Silvestar i Tone, Mlajega su slatko tukli kad god bi uhvatili dobru priliku, a on je opet, rastući, razvijao mržnju prema svima nama jer se osjećao superiornijim i vrijednijim od svih zbog njezine podrške. Da sam samo mogao saznati kakva se to misteriozna promjena dogodila u Ortênsi sa zadnjim porodom. Citao sam da neke žene nakon porodaja mogu poludjeti, ali njezino stanje nije odgovaralo opisanom ludilu iz knjiga. Ono je odgovaralo zlu i bilo je tisuću puta gore i opasnije. Milo je to suptilno maltretiranje koje me je od malih nogu i na mala vrata uvelo u drugorazrednost osjećajem inferiornosti. Još se sjećam kako sam žudio za njezinom pohvalom, za milovanjima, toplinom, za njeznom odanošću koja bi me jednom, barem samo jednom stavila umjesto Njega na pijedestal koji je plavila ljubavlju. I bilo bi dobro da sam se barem mogao svadati, tražiti to od nje; da sam ga barem potajice tukao kao što su ga tukla braća. Ali ne, ljutnja prema najmlađem bratu i prema majci bila je u meni okamenjena nekakvim grčevitim i zagnojenim ponosom. S vremenom, ona se počela izražavati ožiljcima koji su me izobličili... Ni danas ne znam kako je majka mogla biti tako ravnodušna i bezdušna pa ne osjećati mučno koprcanje svoja tri starija sina dok je za svog mezimca oprezno od nas skrivala sve ljepše, bolje, zrelije i ukusnije što bi došlo u kuću. Tako bi svaki bolji dio ribe ili mesa uvijek bio njegov, prve smokve

petrovače koje bi pokojni otac donio na magarcu iz daleke Rude isto su bile njegove, a zadnji kolači su se za njega još dugo i s pomnjom skrivali od nas na visokim policama bijeog kuhinjskog ormara u svojoj keramičkoj zdjelici donesenoj još iz El Shatta na kojoj je velikim crnim slovima pisalo *Butter*.

Sjećam se, najteže mi je bilo kad mi je jednom Mlaji zavonjao po meni najdražim, prvim dozorenim poljskim breskvama što su opojno vonjale po kasnom ljetu, a u sočnom okusu njihova žutocrvenog mesa na nepcu su se razdvajali slasni vatrometi satkani čarobnom iglom zrelosti - sve od okusa mora, sunca, otočnog plodnog pijeska i kristalne modrine nad njim.

Sjećam se kako sam, razgaljen tim dragim poznatim mirisom došao u hipu do Ortënsa sirom rastvorenih očiju, naivno tražeći da i meni da jednu, na što mi je ona kruto rekla da je još rano, da još nisu počele i da je tek ušao duh u njih no u očima sam joj uhvatio čisti bljesak posramljene laži. Istina, sve se to događalo obično bez nekih velikih riječi, u tajnovitim skrivenim suskanjima, ali smo nas trojica uvijek jasno osjećali gorčinu i poniženje odvajanja. Djeci se ne može lagati, oni intuitivno otkrivaju istinu. I bili smo u pravu. A i da nismo, to ne bi umanjilo njezin grijeh uskraćene ljubavi. Da nam ju je kojim slučajem dala, bila bi nam trasirala budući životni put dobrim, kao što kiše u pjeskovitom poljima s vremenom načine duboku vododerinu po kojoj se sasvim sigurno i lako može prolaziti i stići sve do mora. Ortënsa je kao prava majka morala učiniti da nam bude dostupna sreća njezine ljubavi.

Morala je biti takva ili joj Bog nije morao dati djecu...

Zbog nje smo se odgajali na temeljima mrznje, a mrznja je stihija slična ognju.

Je li moguće da nije osjećala razliku koju je stvarala među nama priklanjajući se najmlađem sinu i bol koji nam je nanosila svaki put kad bi nas okrnula nježnošću koju je njemu davala? Bila mi je nevjerovatna misao da je to činila svjesno i namjerno... Je li razlog bio samo to što ga je rodila u poznim godinama? Ili je možda u mukama svojega grizodušja voljela Evelina jače jer nije smio biti rođen pa ga je trebalo zaštititi? Kako? Kao plod grijeha ili kao sjećanje na neku veliku i tajnu ljubav? Ni dandanas mi nije svejedno kad pomislim na njih. Opaka je laž da vrijeme liječi rane jer je vrijeme dimenzija koju nosimo u sebi. Izvan nas ono ne postoji.

GARBIN, THE EVIL WIND

Ortënsa

My early childhood, thanks to my mother Hortensia Tarbušković, née Dirinčić, called Ortënsa (that's how the islanders call hortensia, once a very popular plant with resplendent lilac colored flower, grown in courtyards, gardens and flowerbeds and after which my mother was named) had that acerbic taste of unripe and bitter almonds which we kids used to furtively eat every spring on the slopes of nearby lush-green island hills. For me, that taste of unripe, still squishy, watery green fruit, epitomized in itself all of her immaturity, all the injustices she was guilty of, maybe even the wickedness which lurked beneath the surface of hundreds of seemingly banal little things. It was one of those associations which

we carry around for years, always remaining equally fresh and clear, so that to this very day that the taste of early green almonds, relished so long ago, still reminds me of the deceased.

My mother, ever since our youngest brother was born, became a mother only in name, not in deed, because she was always, unrealistically always on his side. The youngest was called by a simple nickname, Junior (and he was given a grand name Evelin, so unlike our completely normal, peasant, insular names), so that over the years we could hardly ever remember his real name.

Ortënsa was blindly in love with him. Like a partial judge of all our childhood quarrels she was always biased, on his side without fail. Memory of those quarrels was a memory of violent outbursts of rage which will later turn into frustration, painful as it was painful to be aware that you are always second best, or as it was painful to believe that you didn't even deserve any better. I perceived her motherhood as a deep festering wound in the gentle tissue of a child's world. I needed her love like I needed food and water in order to develop and be myself, but she more or less ignored us after our youngest brother was born. She was different before that, which made the loss of her love more painful than it would have been had I never experienced it.

My two middle brothers, Silvestar and Tone, were happily beating on Junior whenever they got the chance, which meant that he, while growing up, developed a real hatred towards all of us, because all that support he got from our mother made him believe that he was worthier and superior to us. If only I could understand what mysterious change happened within Ortënsa when she gave birth for the last time? I have read that some women can go mad after giving birth, but her condition didn't match the described madness from the book. It matched the ideas of evil and was a thousand times worse and more dangerous. That subtle form of molestation from very early on induced a feeling of inferiority which slowly but surely paved my way into mediocrity.

I still remember how I yearned for her approbation, her caresses, warmth, and her gentle devotion, which would at least once put me instead of Him on the pedestal of her love. And it would have been good for me if only I could have argued, demand it of her; if I only could have beat him behind her back, like my brothers did. But no, my anger towards my youngest brother was petrified inside me by some sort of frantic, ulcerous pride. In time, that anger started to manifest itself in scars which defaced me... I still don't know how mother could have been so indifferent and heartless as not to acknowledge the painful squirming of her three elder sons, while she carefully hid everything prettier, better, riper and sweeter that came into our house for her little pet. And so the best parts of fish or meat were always his, the first figs which our late father used to bring on a donkey from the faraway Ruda were his, and the last remaining cakes were always tucked away for him on high shelves of our white kitchen cupboard, in a gray ceramic bowl brought all the way from El Shatt, inscribed with large black letters proclaiming it was *Butter*.

I remember that the hardest thing for me was when I came near Junior one day and he smelled like my favorite, early ripe peaches, a heady aroma of late summer, their succulent yellow-red meat unraveled in your mouth like sweet fireworks knitted by magic needle of ripeness - incorporating the taste of the sea, sun, fertile island sand and the crystal azure above it.

I remember how I, gladdened by that dear familiar smell, ran to Ortënsa with eyes wide open, naively asking if I could have one, only to be told that it is still too early, that they

are not ripe yet, that the spirit had just entered them, but I caught in her eyes a pure flash of a shamed lie. True, it all mostly happened without any big words, in secret, clandestine murmurs, but the three of us always clearly felt the bitterness and the humiliation of separation. You cannot lie to kids, they intuitively know the truth. And we were right. Even if we weren't, that wouldn't have alleviated her sin of denied love. Had she given it to us, she would have paved our way into the future with something good, just like rain in time makes deep troughs in sandy fields which safely and easily lead you all the way to the sea. As a true mother Ortënša should have granted us the happiness of her love. She had to be like that; otherwise God shouldn't have given her children...

She caused us to be reared on the grounds of hatred, and hatred is a tempest not unlike a bonfire. Is it really possible that she never felt the chasm she was creating between us by siding with her youngest son and the pain she caused us every time she would brush us with the kindness she always gave to him? I couldn't accept the idea that she was doing it consciously and deliberately... Was the only reason for that the fact that she gave birth to him so late in her life? Or did she, tormented by bad conscience, loved Evelin even more because he wasn't supposed to be born, so he had to be protected? How? As wages of sin or in remembrance of some big, secret love? I still cannot feel indifferent when I think about them. It is but a vicious lie that time heals all wounds because time is a dimension which we carry inside us. It doesn't exist outside of us.

Translated by Ivan Zorić

GARBIN, A ROSSZ SZÉL

Ortënša

Anyámnak – akit Hortenzija Tarbuškić-nek, szül. Dirinčić, becenevén Ortënsának (a szigetlakók így nevezik a régebben nagyonis népszerű halványlila pazar bugavirágzatú disznóvenyét, a kerti hortenziát, amelyet udvarokon, kiskertekben és ágyásokban neveltek) hívtak – köszönhetően gyermekkorom fanyar volt, mint az éretlen mandula kesernyős ize, azé a zöld mandulaé, amelyet suhancként tavasszal lopkodtunk és titokban fogyasztottunk a környező pozsgászöld szigeti hegyek lankáin. Számomra ennek az éretlen, ropogósan vizenyőszöld termésnek az ize egyesítette magában mindazt az éretlenséget, igazságtalanságot, sőt gonoszságot, amelyet elkövetett ellenünk, még akkor is, ha megannyi látszólag banális apróság mögött bújott meg. Egyike volt ez azon képzetásrításoknak, amelyek évekig megmaradnak bennünk, mit sem veszítve frissességükből és elevenségükből, s ezért a zöld mandulamag réges-régen érzékelt ize még ma is boldogult anyám emlékét idézi bennem.

Azután, hogy megszületett legkisebb öcsém, anyám csak szavaiban és nem tetteiben volt anyám, mert mindig és minden ok nélkül csakis az ő pártját fogta. A legkisebbet csakis becenevén szólítottuk, ő mindig csak a Kicsiny volt, vagyis Mlaji, s így igazi nevére (pedig az egészen ünnepélyes és különleges volt, hiszen Evelinonak hívták, nem úgy mint benünket, a közönséges és szokványos, a szigeten honos vad keresztnevek egyikével), ahogy az évek múltak, már alig valaki emlékezett.

Orténsa vakon ragaszkodott Mlajhihoz. S mint valamennyi gyermeki viszályunk elfogult bírāja, anyánk mindig részrehajló volt, kivétel nélkül az ő pártján. E pörlekedésekre emlékezvén rendere a heves dühkitörések és robbanó harag emléke ötlött fel bennem, s torkollt idővel fájó frusztrációba, hiszen fájtn, ahogyan fájó a felismerés is, hogy immár örökre a második helyre szorultál, vagy amennyire fájó azt gondolni, hogy tulajdonképpen sohasem érdemeltél ennél többet. Anyai mivoltát a gyermeki világ puha szövétén ejtett mélyen elgennyesedett sebnek képzeltem. Szeretetét szükségeltem, mint a vizet vagy az étket, kellett nekem a fejlődéshez és hogy kinevelhessem az önérzetemet, ő pedig legkisebb öcsém születését követően folyton csak mellőzött benünket. Annakelőtte egészen más volt, s ezért volt szeretetének elvesztése sokszorta fájóbb, mintha sohasem éreztem volna létezését.

Mlajit a két középső öcsém, Silvestar és Tone, oly arányosan tudta verni bármikor, mihelyt kedvező alkalmat kerített rá, ő pedig, ahogy cseperedett, élvezve anyánk támogatását, hatalmának és felsőbbrendűségének tudatában a gyűlölet is nevelte magában mindannyiunk iránt. Bárcsak tudtam volna, miért okozott a legutolsó szülés ilyen relytélyes változást Orténsánál! Olvastam, hogy némely asszonyok a szülés után eszükét veszítik, de az ő állapota nem felelt meg a könyvben leírt eseteknek, hanem inkább a gonoszszággal volt jellemezhető, s ezért is volt ezerszer rosszabb és veszélyesebb. Ez a finom és szövevényes kínzás pedig már zsenge koromban megtalálta a későbbi alárendeltség- és mellőzöttségérzéshez vezető kiskaput.

Még mindig emlékszem mennyire vágytam a dicséretére, a melegére és arra a gyöngéd ragaszkodásra, amellyel egyszer, legalább egyszer engem is feltett volna Öhelyette a szeretével körülöntözött dobogóra. Es jó lett volna, ha legalább tudtam volna veszekedni és ebből kikövetelni tőle valamit, s ha a Kicsinyt legalább titkon én is vertem volna, ahogyan két másik bátyta csépelte. De nem, mert a legkisebb öcsém és anyám iránti gyűlöletem immár akkor is görcsös és tályogos büszkeséggé kövült. Idővel ez már olyan sebekben mutatkozott, amelyek engem is eltorzítottak... Ma sem tudom, hogy lehetett anyám annyira érzéketlen és lelketlen, hogy ne érezzen rá három idősebb fiának megrendítő kínjára, amikor kedvencének rejtegette a legszebb, a legjobb, a legérettebb és a legizletesebb falatot, bármi legyen is az és a házhoz került. Neki jutott a legjobb falat, halból, húsból egyaránt, neki az első péterpáli füge, amelyet megboldogult apánk a messzi Rudeból hozott szamarának málhájában. És az is, ahogyan sokáig és aggályosan rejtegette számára a süteménymaradékokat a fehér konyhaszekrény legfelső polcain abban a szürke, még El Shattból hozott cserépszelencében, amelyen hatalmas vörös betűkkel az állt, hogy *Butter*.

Emlékszem, akkor volt a legnehezebb, amikor Mlajjinál egyszer megütötte az orromat a számormra legkedvesebb gyümölcs, az első őszibarack illata, amelyből részegítően terjeng a kései nyár. Sárgászöld húsának zamatában az érettség varázsos tühegyei csodálatos tűzijátékokat szikráznak a szájpadrásra, mert bennük van minden: a tenger, a nap, a szigeti termékeny fővény és a boltozat kristályos kékjének íze.

Emlékszem, amikor felbuzdulva e kedves és ismerős illattól egy szempillantás alatt ott termettem Orténsa előtt és tágra nyílt szemmel, bohón és mohón kértem tőle egy szem barackot, mire ő csak mereven ennyit mondott: nincs, korai még, nincs itt az ideje, csak most szálta meg a szellem. Szeme sarkában azonban elcsíptem a hazugságon fogott ember megszegyenültségének gyenge villanását. Igaz, általában mindez nagy szavak nélkül zajlott, titokzatos, rejtett pusmogások közepette, de mi hárman mindig tisztán érzetük a kirekesztettség keserűségét és a megaláztatást. Gyerekeknek nem lehet hazudni, hisz az ösztönösen

ráerez az igazságra. És mi tudtuk, mi az igazság. De ha nem is tudtuk volna, az mitsem csökkentett volna anyánk vétkén, hogy megvonta tőlünk a szeretet. Ha netán mégis megadta volna nekünk is, akkor a jóval egyengette volna majdani életünk ösvényét, ahogyan a homokos talajban az esővíz is idővel mély vizmosásokat váj magának, amelyen minden bizonnyal sokkal könnyebb járni és eljutni a tengerhez. Ha Ortënza igazi anya lett volna, akkor kötelessége lett volna számunkra is megnyitni azt az utat, amelyen hozzájuthattunk volna boldogító szeretetéhez. Ilyennek kellett volna lennie, vagy legalább ne adott volna neki az Úr gyermekeket...

Miatta nevelkedtünk a gyűlölet talaján, a gyűlölet pedig olyan mint a tűzvész. Vajon lehetséges-e, hogy nem tudott a megkülönböztetésről, amelyet irányunkban táplált azzal, hogy kizárólag a legkisebbhez húzott, és a fájdalomról, amelyet a csakis Neki szánt gyengésséggel okozott nekünk, hiszen mindannyiszor belénk perzselt vele? Szinte hihetetlen volt számomra a gondolat, hogy mindezt tudatosan és szántsándékkal tette volna...Vajon az lehetett-e az oka, hogy későn szülte? Vagy kínzó lelkiismeretfurdalástól szenvedve szeretne jobban Evelinot, csak azért mert nem lett volna szabad megszületnie s ezért kellett jobban óvnia? Hogy volt ez? Netán tiltott szenvedély gyümölcse volt, egy nagy és titkolt szerelem emléke? Még ma sem mindegy, ha rájuk gondolok. Gonosz hazugság, hogy az idő gyógyírt hoz a sebekre, hiszen az idő olyan dimenzió, amelyet csakis magunkban hordozunk, s rajtunk kívül nem létezik.

Xenia Detoni fordítása

ARNO CAMENISCH

URS ENGELER EDITOR, SWITZERLAND

Arno Camenisch is publishing his first book of prose as a parallel text – in both German and Rhaeto-Romanic. Reading both versions in parallel allows even those readers who do not have the fourth language of Switzerland to follow how delightfully the two idioms mirror each other. The lives of the dairymen in the Alps appear similarly ambivalent: from a distanced proximity we follow their everyday business in which an archaic brutality and modern cold emotions co-exist. The linguistic redundancies of the short scenes permit readers to experience the repetitive monotony of an Alpine world, the dreariness of which is fascinating.

Arno Camenisch, born 1978 in Tavanasa in Graubünden (Switzerland), writes in German and Romansh (Sursilvan). Camenisch writes poems, prose and for the stage. He is a student at the Swiss Literature Institute in Biel.

Arno Camenisch első prózakötetét két nyelvű kiadásban jelentette meg: rétorománul és németül. A rétoromán szöveg gyakran kölcsönöz a svájci németből, a német szöveg pedig rétoromán töredékekkel van fűszerezve. A szerző stílusa egyszerű, mindkét nyelv nagyon természetesen szólal meg. Az alpesi tehénpásztorok élete hasonlóan ambivalensnek jelenik meg: távolságtartó közelségből figyelhetjük mindennapi tevés-vevésüket, amiben archaikus brutalitás keveredik a modern érzelmi hűvösséggel.

Arno Camenisch 1978-ban született a graubündeni Tavanasában, Svájcban, rétoromán és német nyelven ír verseket, prózát és színpadi műveket. A svájci irodalomtudományi intézetben folytatja felsőbbfokú tanulmányait Bielben.

Il pli entadem stalla da vart dretga ei la vacca dil Gieri Blut. Ella ha cornuna, bein formada, ils pézs flot in ord l'auter, guess la pli gronda corna dall'entira muaglia. Ella ha in zacher iver che tonscha quasi tochen giun plaun, che streha sur las crestastgiet vi cu ella va dalla pastira si. Ina vacca da num e pum, di il zezen, cu ti vesas co ella vegn dil plaz neu, ina grande dame, in tschaffen, cu ella cumpara e ballucca la bransina gronda sul plaz vi, il nas adina bi ad ault. El streha alla vacca cul maun plat sul venter en. Ina vacca da camifo, di el. Mo latg, latg dat ella halt buca farruct, silpli duas scadiolas da caffè per di, aber buca dapli.

Il Clemens, quei stotteri, ei puspei si da spital, di il Köbi. La plievgia splunta encunter la finiastra. Il radio cull'antenna rutta ramura. El seigi grad staus in pèr jamnas en spital, seigi staus bein nuot. Ils purs dattan il tgau. Ussa hagi el meglia, beibi aunc adina sc'ina honta. El hagi halt cul vinars. Al Clemens hagian ei era vuliu disar giu il fimar giun spital. Ussa fema el puspei sc'ina locomotiva, di il Giachen. En spital seigi il Clemens ius da tschender tier tschender ed hagi fimau giu a fin ils stumbels da cigarettas dils auters. Da tschoss alvs tegni il Clemens dapi lu aunc bia pli pauc. Il Clemens damogna aber negin aschi spert daleuvi, buca quel cheusi, buca quel cheugiu ed era buca il vinars. Smaledet zai. Il paster porta caffeschnaps en stiva e metta giu sin meisa. Ussa mondi el puspei da spelunca a spelunca igl entir benediu di. Vegn el ell'ustria, stenda el il det polisch ensi si per la cameriera, quei vul di, in pier grond.

Il moni dil badel ei ruts dapart. Igl Alig ei ius surora cul Rapid. Sil moni dil badel ei la roda dil Rapid nudada giu. Il purtger tacca ensemen il moni cun klepband. Il purtger ei la cuolpa, di igl Alig si pil signun. Igl Alig ei la cuolpa, di il purtger si pil tgaun.

Il docter Stössel vegn, di il zezen. Il docter Stössel va cun Porsche. Ins auda el gia daditg avon ch'el vegn entuorn la curva. El catscha dalla via d'alp siadora e davos hetta vi sco sch'el havess rachetanatrib. Il docter Stössel stat giu ella sola dalla vallada. Sia casa ei tut persula egl uaul. Dil docter Stössel san ins mo ch'el ei in docter pensiunau si dalla Bassa e ch'el va cun Porsche. Ils catschadurs han buca bugen il Stössel. Il Stössel seschlueta duront catscha pigl uaul entuorn alla tscherca dils catschadurs. Ina baracca dil cor hai jeu quasi giu, di il catschadur, giu egl uaul ei quei stau. El stevi sin post davos ina cuscha e tuttenina seigi il docter Stössel vegnius davon el ord la buglia. El hagi tertgau, il ner sez vegni ussa per el suenter tut quels puccaus. Tut bluts e cuvretgs cun buglia da sum tochen dem, sil bruscht in pugn plein palegna grischa ed ina barbuna tochen sut il culiez, seigi el staus davon el ed hagi burlau sc'in taurtscharva. Il roschpieghel hagi el schau scher ella bahuta, quei hagi el lu sefatg en pèr suenter. Varga treitschien hagi el pagau per quel.

SEZ NER

Ganz hinten im Stall steht die Kuh vom Gieri Blut. Sie hat mächtige Hörner, schön geformt, breit angesetzt, vielleicht die grössten Hörner der ganzen Herde. Sie hat ein üppiges Euter, das beinahe bis zum Boden reicht, das beim Laufen an den verwelkten Alpenrosenstauden ankommt. Ein Prachtstier, sagt der Zusenn, wenn du es von weitem über den Platz kommen siehst, eine Grande Dame, eine Freude, wenn sie auftaucht und die grosse Glocke über den Platz trägt, die Nase immer hoch getragen. Er fährt der Kuh mit der flachen Hand über den Bauch. Eine Kuh wie sie im Buche steht, sagt er. Nur Milch, Milch gibt sie nicht verrückt viel, zwei Kaffeetassen pro Tag vielleicht, aber nicht mehr.

Der Clemens, der Stotteri, sei wieder aus dem Spital, sagt der Köbi. Der Regen klopft gegen die Fensterscheibe. Das Radio mit geknickter Antenne rauscht. Er sei gerade ein paar Wochen im Spital gewesen, sei böse dran gewesen. Die Bauern nicken. Jetzt gehe es ihm besser, trinke immer noch wie ein Ross. Er habe es halt mit dem Schnaps. Dem Clemens habe man im Spital auch das Rauchen abgewöhnen wollen. Jetzt raucht er wieder wie eine Lokomotive, sagt der Giachen. Im Spital sei der Clemens von Aschenbecher zu Aschenbecher und habe die Zigarettenstummel der anderen fertig geraucht. Von weissen Kitteln und ihren Weisheiten halte der Clemens seitdem noch weniger. Den Clemens bringt aber niemand so schnell um, nicht der dort oben, nicht der dort unten und auch nicht der Schnaps. Smaledet zai, ein verflucht Zäher. Der Kuhhirt trägt den heissen Kaffeekrug und den Berggeist in die Stube, stellt sie auf den Tisch ab. Jetzt gehe er wieder von Beiz zu Beiz den ganzen Tag. Kommt er in die Beiz, streckt er den Daumen nach oben zur Wirtin hin, das heisst, ein grosses Bier.

Der Stiel der Mistschaufel ist auseinandergebrochen. Der Alig ist mit dem Rapid drübergefahren. Auf den Stielteilen sind noch die Abdrücke zu sehen. Der Kuhhirt klebt den Stiel mit Isolierband zusammen. Der Kuhhirt ist schuld, sagt der Alig zum Senn. Der Alig ist schuld, sagt der Kuhhirt zum Hund.

Der Doktor Stössel kommt, sagt der Zusenn. Der Doktor Stössel fährt einen Porsche. Man hört ihn lange bevor er um die Kurve biegt. Als hätte er Raketenantrieb jagt er die Alpstrasse hinauf und hinter der Hütte durch. Der Doktor Stössel wohnt unten in der Talsohle im Wald. Sein Haus steht abgelegen. Vom Doktor Stössel weiss man nur, dass er ein pensionierter Doktor aus dem Unterland ist und dass er einen Porsche fährt. Die Jäger mögen den Stössel nicht. Er schleicht in der Jagdzeit durch den Wald und stöbert die Jäger auf. Eine Herzbaracke habe ich fast gehabt, sagt der Jäger, unten im Wald ist das gewesen. Der Doktor Stössel sei plötzlich vor ihm aus dem Schlamm gestiegen. Er habe gedacht, der Teufel selbst hole ihn jetzt. Schlammverschmiert mit seinem grauen Bart und grauem Busch auf der Brust sei er nackt vor ihm gestanden und habe gebrüllt wie ein Hirsch. Den Feldstecher habe er liegen lassen im Zeugs, das habe er dann später gemerkt. Über dreihundert habe er bezahlt für diesen.

SEZ NER

Right at the back of the byre stands Gieri Blut's cow. She has mighty horns, beautifully formed, broad at the base – the biggest, perhaps, in the herd. She has an udder that's big and heavy, that touches the ground almost, that brushes the stalks of the alpine roses – withered now, of course – when she moves. A beauty of a beast, the dairyman's right-hand man, the Zusenn, says, when you see her, from a distance, crossing the square. A Grande Dame. A pleasure it is – each time she turns up to carry the big bell, her nose always high in the air. He rubs his palm the length of her stomach. A textbook cow, he says. If it weren't for the milk: you don't get a great deal of milk out of her, two cups a day maybe, no more than that.

Clemens the stutterer's back out of hospital, says Köbi. The rain's hammering the window-pane. The radio's hissing, with its bent aerial. He's just spent a few weeks in hospital, Clemens, is in a bad way. The farmers nod. He's better now, seemingly, and drinking like a horse at a trough, still. Has a weakness for schnaps, of course. At the hospital, they tried to get him to give up smoking too, apparently. Giachen says he's smoking like a chimney again, though. Seems, in hospital, he went round the ashtrays, smoked other folk's butts. He thinks even less than before now, it seems, of men in white jackets and their pieces of wisdom. Not that it's that easy to kill Clemens. And that goes for him up there, him down below, and the schnaps and all. Smaledet zai, he's a tough cookie, Clemens. The cowhand brings in a jug of coffee, and the Berggeist to put in it, and places them down on the table. He's spending all day, every day, going from pub to pub again, Clemens. When he enters, he gives the barmaid the thumbs up, which means he wants a grosses Bier.

The handle of the spade for shovelling up muck has snapped. Alig drove over it in the Rapid. You can still see the tyre marks on the broken bits. The cowhand sticks it together again with insulating tape. It's the cowhand's fault, Alig tells the Zusenn. It's Alig's fault, the cowhand tells the dog.

Doctor Stössel's coming, the Zusenn says. Doctor Stössel drives a Porsche. You can hear him long before he turns the bend. He races like a rocket up the Alpstrasse, then through behind the hut. Doctor Stössel lives at the bottom of the valley in the forest. His house is a bit remote. All that's known about him is that he's a retired doctor from the lowland and drives a Porsche. The hunters don't like Stössel. In the hunting season, he creeps through the forest and disturbs them. Nearly had a bloody heart attack, I did, a hunter says. Down in the forest, it was. Stössel suddenly just rose from the mud in front of the boy, it seems. Thought Old Nick had come to get him personally, the boy did, seeing the grey beard and bush of grey hair on Doctor Stössel's chest. Naked, he was, and covered in mud, you see – and he stood there, roaring like a stag, apparently. Hunter'd left his field glasses lying in the wotsit, he realised later. Three hundred plus he'd paid for them.

© English translation, Donald McLaughlin 2009
www.donalmclaughlin.wordpress.com

First published in NEW SWISS WRITING 2009 (Solothurn)

SEZ NER

Leghátul az istállóban áll Gieri Blut tehene. Hatalmas szarva van, szép formájú, széles tövű, talán a legjobb szarv az egész csordában. Dús tögye szinte a földig ér, járás közben a havasi rózsza elhervadt bokrait sűrölja. Pompás jószág, mondja a segédtehenész, igazi Nagyasszony, ahogy látod messziről jönni át a téren, gyönyörűség, amikor felbukkan és viszi át a téren a nagy harangot, mindig fennhordott orral. Tenyerével végigsimít a tehén hasán. Képeskönyvbe való példány, mondja. Csak tejet, tejet nem ad örülten sokat, naponta két kávéscsészényit talán, de nem többet.

A Clemens, a Stotteri kijött a kórházból, mondja a Köbi. Kopog az eső az ablaküvegen. A rádió a meghajlított antennájával zúg. Épp csak pár hetet volt kórházban, rendesen elkapta a gépszij. A parasztok bölintanak. Most már jobban van, vedel még mindig, mint az állat. Rabja a pálinkának, no. A kórházban a dohányzásról is le akarták szoktatni. Most megint úgy fújja a füstöt, mint egy gőzmozdony, mondja a Giachen. A kórházban a Clemens hamutálcáról hamutálcára járt, és végigszivta a többiek csikkjeit. A Clemens azóta még annyit se ad a fehér köpenyekre meg a bölcsességeikre. De a Clemensszel nem tud elbánni senki, sem odafönt, sem odalent, de még a pálinka sem. Smaledet zai, veszettül szívós. A tehénpásztor behozza a szobába a forró kávéskancsót meg a snapszot, leteszi az asztalra. Most megint egész nap kocsmáról kocsmára jár. Ha bemegegy egy kocsmába, feltartott hüvelykujjal mutat a kocsmárosnének, ez azt jelenti: egy korsó sört.

Kettétört a személtlapát nyele. Az Alig áthajtott rajta a Rapiddal. A nyéldarabokon még látni a nyomokat. A tehénpásztor szigetelőszalaggal ragasztja össze a nyelet. A tehénpásztor a hibás, mondja Alig a tehenésznek. Az Alig a hibás, mondja a tehénpásztor a kutyának.

Jön a Doktor Stössel, mondja a tehenész. A Doktor Stössel Porschéval jár. Hallani már jóval azelőtt, hogy beér a kanyarba. Mintha rakétameghajtása volna, úgy száguld föl a hegyi úton és a kunyhó mögött tovább. A Doktor Stössel odalent, a völgyfenéken lakik az erdőben. A háza magányosan áll. A Doktor Stösselről csak azt tudni, hogy nyugalmazott doktor a síkságról, és hogy Porschéval jár. A vadászok nem kedvelik a Stösselt. Vadászidényben ólálkodik az erdőben, és riogtatja a vadászokat. Kishíján szivrohamot kaptam, mondja a vadász, odalent történt az erdőben. A Doktor Stössel egyszer csak kiemelkedett előtte a sárból. Azt hitte, hogy egyenesen az ördög jött érte. Meztelenül, sárcsutakosan állt előtte az ősz szakállával meg a mellén az ősz bozonttal, és üvöltött, mint egy szarvasbika. A távcsövet, mondja a vadász, ijedtében ott felejtette, ezt csak később vette észre. Háromszáznál is többet fizetett érte.

Adamik Lajos fordítása

FERNANDO CLEMOT

Leo Carver, a veteran writer who has come down in the world, arrives in a rented villa near Carrara. He is accompanied by his very young wife, her inseparable friend, and Leo's daughter who is an adolescent. Leo knows the place, he studied at the University of Pisa thirty years ago, but wherever he goes the darkest memories of those times attack him. The one which ruffles him most is the image of Val Gale, the young English poet whose death he is determined to clear up now thirty years later.

Fernando Clemot was born in 1970 in Barcelona. He mainly published short stories in literary journals such as *Quimera*, *Barcarola*, *Literaturas*, *Revista de Letras*, *La Jiribilla*, *El Otro*, *Kafka*, *Paralelo Sur*, or *La Siega*, in anthologies and also in Italian translation with Klaus Zilles in the volume *En la frontera: I migliori racconti della letteratura chicana* (Gran Via Edizioni: Milano, 2008). *El golfo de los poetas* (The Gulf of Poets) his first novel came out in 2009 at the Barataria Publishing House. He has won several literary prizes with his writings.

Leo Carver, az öregedő regényíró megérkezik egy bérelt villába a családjával Carrara közelében. Leo ismeri a helyet (harminc éve ugyanis Pisába járt egyetemre) és akkori legsötétebb emlékei folyton előjönnek, akármerre jár. Akkori emlékeiből Val Galenek, annak a fiatal angol költőnőnek a képe kavarja fel leginkább, akivel annak idején járt, és akinek halálára most akar fényt deríteni.

Fernando Clemot 1970-ben született Barcelonában. Eddig főként elbeszéléseket írt. Olyan irodalmi folyóiratokban publikált, mint a *Quimera*, *Barcarola*, *Literaturas*, *Revista de Letras*, *La Jiribilla*, *El Otro*, *Kafka*, *Paralelo Sur*, vagy a *La Siega*. „*El golfo de los poetas*” (A Költők öble) c. regénye 2009-ben jelent meg a Barataria kiadónál. Számos díjat nyert.

BARATARIA, SPAIN

„EL GOLFO DE LOS POETAS“

No me preguntes más. Nunca leo lo que escribes, hijo, me da vergüenza. Hablas de situaciones muy chocantes para una mujer mayor, me aburren y repugnan – se persigna. No te molestes, hijo, pero si te soy sincera cuando te leí entendí bien poco de lo que decías y la mayor parte de las veces, y no te enfades ahora, me pareciste un guarro...

Me lo decía mientras cosía o le abría la tripa a un ojal y tenía parte de razón. He sido visceral y extremo, el sexo ha ido devorando gran parte de mis escritos como una chiribita de fuego que prende. Si prescindiera de él mi obra hubiera quedado en nada, sería como fruta a la que le quitan el agua, lo bueno y lo malo que he conseguido se lo debo al sexo. Esa fiebre ha colmado buena parte de mi tiempo; soy un hombre normal en eso, ya que pienso que una persona sin sexo o cualquiera de sus derivados como la pasión, el deseo, celos, locura, desengaño, queda reducida a bien poca cosa. Sexo, sí, y en medio el orgasmo, brillante como la clara de un huevo, el secreto más impreciso y mágico del aparato humano. A menudo he reflexionado sobre el orgasmo en mis escritos. He pensado en ello más que sobre ningún otro asunto, en cualquier momento del día, en los más dispares lugares medité sobre él. Siempre me atrajo esa mezcla de fiebre y rabia, la animalidad del proceso, la brutalidad de su ebullición y la laxitud tras consumarse, „petite morte“ le llaman los franceses y a fe que no he encontrado definición que englobe mejor toda esa esencia.

El orgasmo; no hay momento más empíreo y más burdo en el hombre. Durante un soplo de tiempo Dios nos pasa la mano por el hombro y creemos acariciar sus yemas, bailamos pegados a él. No hay emoción más beatífica que ésa, latido breve y hondísimo, en ningún otro instante nos sentimos tan parientes del Dios y lejanos de la bestia. Sopla en ese momento una breve aspiración de muerte, vislumbre, orgasmo como un souvenir de la muerte que fuimos y a la que volveremos un poco más allá. Nos asomamos al abismo sin soltar las manos de la barandilla, náusea y vacío, tuve una sensación parecida cuando subí a la cúpula del Vaticano o en alguna de las torres de Lucca. Altura y vacío, aletea en el orgasmo un pedazo de eternidad, olemos una pista de la gran pregunta, de esa transfiguración de carne a esencia, un soplo de eternidad nos avienta y abrimos a su paso nuestras velas, no hay mejor impulso para seguir navegando que ese lienzo de cielo. La lámpara de Carter ilumina durante un instante la cámara de los Faraones, ¿qué ves, Howard?, wonderful things... Cosas maravillosas, campanillas que almacenamos en nuestro intelecto, no almacena nada más antiguo y hondo nuestro instinto, nada que nos apegue más a la vida y a la muerte que ese instante. Orgasmo, una luz que se enciende y se apaga, al menos un segundo nuestra hueca cámara de primate vislumbra dónde liban su eternidad los dioses.

“EL GOLFO DE LOS POETAS”

Don't ask me anything else. I never read what you write to me, son, I just feel ashamed. You talk about things that are shocking to an older woman, they bore me and I find them disgusting – I feel upset. Don't be cross, son, but to be frank with you, when I read your work, in most cases I understood very little of what you said and, don't get offended now, you seemed filthy to me... .

She said this to me while she was sewing or opening the guts of a buttonhole and, partly, she was right. I have been natural in the extreme; sex has been eating up my writing as a spark does when the fire is lit. Had I done without it, my work would have remained nothing, it would be like a fruit without its juice. Both the good and the bad that I have achieved, I owe to sex. That fever has consumed a great part of my time! I am an ordinary man in this, because I think that a person without sex or any of its derivatives like passion, desire, jealousy, madness, disillusion, is reduced to almost nothing. Sex, yes, and in the middle of orgasm, it is as brilliant as the eggwhite, the least precise and the most magic secret of the human condition.

Many times I have thought about orgasm in my writings. I have dedicated more thoughts to it than to any other issue, at any time of the day and I have meditated about it in the most disparate places. I have felt always attracted to this mixture of fever and anger, to the animalistic nature of the process, the brutality of the moment when it comes to the boil and the lassitude once it is accomplished. The French call it the “petite morte” and, in truth, I have never found a better definition which could capture all its essence better.

Orgasm; there is no other moment which is more imperial and coarser in a man. In no time God passes his hand on our shoulder and we believe that we are caressing the best part, we dance glued to it. There is no other emotion which is more beatifying than this, a short and a very deep throb, in no other instant do we feel more like a relative of God and more distant from the Beast. A brief breath of death blows in that moment, a glimmer, orgasm like a souvenir of the death we were and to which we will return a little later. We lean over the abyss without releasing the handrail, nausea and vacuum. I had a similar sensation when I went up to the dome of the Vatican or to some other tower in Lucca. Height and vacuum, a piece of eternity raises its wings in the orgasm. We sniff the hint of the big question, of this transfiguration of the flesh in essence, a breath of eternity fans us and, at the same rate, we open our sails, there is no better swing for keeping sailing than the canvas of the sky.

Carter's torch illuminates for a second the Pharaoh's chamber. What do you see, Howard?, *wonderful things ...* Marvellous things, little bells which are stored by our intellect, our instinct does not store anything older and profound, there is nothing that sticks us more to life and death in that very instant. Orgasm, a light which is switched on and off, it is at least a second in our empty chamber of primates; it catches a glimpse where the gods taste their eternity.

Translated by Eva Sos

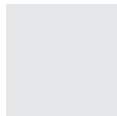
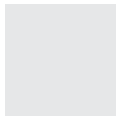
„A KÖLTŐK ÖBLE”

Ne kérdezd többet. Fiam, én soha nem olvasom el amit írsz, mert elszégyeltem magam tőle. Azok a helyzetek, amelyekről írsz, sokkolóak egy ilyen vénasszonynak, mint amilyen én vagyok, unalmasak és undorítóak – és keresztet vet. Ne vedd zokon fiam, de ha őszinte akarok lenni, amikor még elolvastam, akkor is édeskeveset értettem abból, amit irtál és a legtöbbször, már ne is haragudj, arra gondoltam, micsoda disznó vagy...

Mialatt hozzám beszélt gomblyukat varrt, vagy épp egy gomblyuk közepét vágta fel, és részben igaza volt. Zsigeri voltam és szélsőséges, a szex úgy csapott fel írásaim nagy részében, mint ahogy a tűz lobban fel egy kis szikrától. Ha a szexet kihagynám, egész művemből nem maradna semmi, olyan lenne, mint a gyümölcs, amelyből az utolsó csepp levét is kifacsarták, amit elértem, akár jó, akár rossz, a szexnek köszönhetek. Időm nagy részét kitöltötte ez a bestia; e tekintetben teljesen normális vagyok, ugyanis az a véleményem, hogy ugyancsak kevés marad abból az emberből, akiből hiányzik a szex és a hozzá tartozó érzelmek, mint például a szenvedély, a vágy, a féltékenység, az örület, a kiábrándulás. Igen szex, közepén az orgazmussal, az emberi testnek ezzel a mágikus és meghatározhatatlan titkával, amely oly ragyogó, mint a tojásfehérje. Írásaimban gyakran kitértem az orgazmusra. Többet gondolkoztam rajta a nap bármely percében, mint bármi máson, a legképtelenebb helyeken ezen töprengtem. Mindig vonzott a láznak és a dühnek ez a keveréke, a folyamat állatiassága, a brutális felforrósodás és a rákövetkező elernyedés, amit a franciák úgy hívnak „la petit mort”, a kis halál, és hitemre, nem találtam ennél jobb meghatározást, amely így megragadná a lényegét.

Orgazmus: ennél mennyieibb és ennél otrombább pillanat nincs is az emberi létben. Egy szemhunyásnyi időre Isten a vállunkra teszi a kezét és mi azt hisszük, megsimogathatjuk ujjai begyét és hozzásimulva táncolhatunk vele. Nincs áldottabb érzés, mint ez, rövid és mélységes dobbanás, nincs egyetlen más alkalom sem, amikor ennyire közel érezhetjük magunkat az istenihez és ilyen messzire az állatitól. Van ebben a pillanatban egy csepp halálvágy, előérzet, olyan az orgazmus, mint egy szuvenír a haláltól, ahonnan jövünk és ahová, kicsit távolabb, majd visszatérünk. Kilépünk a szakadék szélére, de kezünk nem engedi el a korlátot, szédülés és üresség érzése, hasonlót éreztem, amikor felmentem a kupolába a Vatikánban, vagy valamelyik toronyba Luccában. Magasság és üresség, az orgazmusban ott csapkod az örökkévalóság egy darabkája, kiszagoljuk a nagy kérdéshez vezető utat, a transzfiguráció kérdését, hogy mikor alakul át a hús, és lesz belőle esszencia, megcsap az öröklét szele és mi vitorlát bontunk érzésére, nincs jobb ösztönzés ennél az égből jövőnél, arra, hogy hajózzunk csak tovább. Carter lámpája egy pillanatra bevilágítja a fáraok sirkamráját, mit látsz Howard?, wonderful things... Csodás dolgokat, a kis harangokat, amelyeket intellektusunk mélyén őrizgetünk, ösztöneinkben nincs semmi, ami ennél ősbibb és mélyebb lenne, semmit, ami erősebben kötne bennünket élethez és halálhoz, mint ez a pillanat. Orgazmus, felvillanó és kialvó fény, amely legalább egy pillanatra bevilágítja főemlősi létünk üres kamráját, és sejteni engedi, milyen az a hely, ahol az istenek morzsolgatják az öröklét napjait

HORVÁTH VIKTOR

Turkish Mirror takes the reader on an adventurous journey back in time to 16th century Hungary, when the country was still a new suzerainty of the victorious Sultan Suleyman the Magnificent, an unstable borderland situated between two great empires, a colorful cavalcade of calendars, taxation systems, languages, writings and sacred writings; kings and emperors, mighty sultans, Hungarian nobles and Ottoman Beys, merchants, city burghers, village magistrates – and from time to time, even angels and djinns and peculiar flying machines.

Viktor Horváth was born in 1962 in Pécs. He was a putter, teacher, and babysitter, since 2003 he has been teaching the theory of poetic structure and the history of form in medieval and late-medieval times at the University of Pécs. He is a translator from English, German, and Spanish. His guidebook, *Over There, or New York Variations* (At avagy New York-variációk) appeared in 2004.

A *Török tükör* időutazásra hívja az olvasót a 16. századba, a félelmetes Szulejmán szultán frissen meghódított tartományába – Magyarországra. Egy féktelen török kamasz szemével látjuk két nagy birodalom bizonytalan határvidékét, naptárak, adórendszerek, nyelvek, írások, szentírások, pénzek és hagyományok színes vásárát; találkozzunk királyokkal, császárokkal, hatalmas szultánokkal, magyar főurakkal, oszmán bégekkel, kereskedőkkel, polgárokkal, falusi bírókkal, sőt néha még angyalokkal és dzsinnekkel, furcsa repülő szerkezetekkel is.

Horváth Viktor (1962) a Pécsi Tudományegyetemen versstruktúra-elméletet, középkori és korai újkorai formátörténetet tanít. Angol, német és spanyol nyelvből fordít. Megjelent egy útikönyve *At avagy New York-variációk* címmel 2004-ben.

JELENKOR, HUNGARY

TÖRÖK TÜKÖR

Hogyan vesztek össze a bolond frengi szultánok

Szeffi, a nevelőm, úgy mondta el nekem, ahogy az áldott emlékü oszmán történetírók megírták. Én csak ámultam azon a beszéden, Szeffi pedig nagy komolyan mondta, mondta, de időnként megállt és mosolygott.

Szerettem Szeffit.

Így mesélte:

Abban az időben a bálványimádás tévhitétől elvakított nyugati országok szultánjai a császári koronának hódoltak, ezért mindannyian igen vágyakoztak erre a koronára. Am ez a korona Lausnak (akit az alávaló gyaurok Második Lajos Királynak neveztek), tehát ez az úgynevezett korona ennek az esztelen Lausnak a birtokában volt, és ez a Lajos Alamán ország és Üngürusz ország szultánja volt. Ezeket a vilájeteket a bálványimádó hitetlenek Németországnak és Magyarországnak nevezik.

Tehát, ez a Lajos szultán, ez a Laus, igen nagy hatalmat tartott a piszkos kezei között. Szandzsákjainak területe és várainak sokasága megmérhetetlenül terpeszkedett, gyalogos és lovas serege annyi volt, mint égen a csillag, birtokai és földművelő rájai, mint mezőn a fűszál, sivatagban a homokszem. És a hadai! Minden disznópofájú katonája magas volt és felelmetes, akárha dzsinnektől származtak volna, lovaik tüzet fújtak, mint a sárkányok, és akkorák voltak, mint a rúkhmadár az Ezeregyéj meséiben. A lovasok és gyalogosok tetőtől talpig vasba öltöztek, és olyan ádázul forgatták a fegyvert, mint az ördögök; hadnagyaik a seregek elrendezéséhez és a hadviseléshez úgy értettek, akár Aszáf, a régi Bölcs Salamon hadvezére, bátorságuk pedig Tüszéhez volt hasonlítható, aki a legnagyobb perzsa hős a régi időben.

De ez még nem minden, mert nem a Lajos volt az egyetlen frengisztáni szultán. Itt volt még a Lajos leghitványabb rokona, Ferendus szultán is, aki Ferdinánd Császárnak hívatta magát, és ez a Ferendus kapzsi volt a kapzsi között.

Am mi történt? Francse szultánja az ostoba és felfuvalkodott Franciszko volt, más néven Ferenc. Ezt a Francseországot Franciaországnak nevezik a magyarok. Nos, ez a Ferenc is vágyakozott a koronára, hát így okoskodott: „háborút indítok Lajos ellen, hogy a koronát megkaparintsam”. Csakhogy Lajos erős volt, mert ő és a német Ferdinánd egy karavánnal utaztak. Ráadásul volt Ferdinándnak egy édes testvére, a Karló, más néven Károly, Ispania szultánja. Ez a Károly, aki szintén a hitetlenség bűzös mocsarában cuppogott, igen nagy hatalmú szultán volt, és amikor meghallotta, hogy Ferenc rátámadt Ferdinándra, igen megharagudott. Mert a Ferdinánd a testvére volt. Nyomban háborúba szállt, és hátbatámadta Ferenc király szultánt, a francia dögöt.

Ferenc így már kétfelé viselt hadat. Egyszerre hadakozott Ferdinánddal és Lajossal, akit ő maga támadott meg, és Károllyal, aki a Ferdinánd segítségére jött, hiszen az testvér-öccse volt neki. Hamar kiderült, hogy Ferenc király nem bír Lajos, Ferdinánd és a spanyol Károly erejével.

Mikor ezek hárman több várat és a hozzájuk tartozó falvakat is elfoglaltak már a Ferentől, és mikor Ferenc király látta, hogy mindüket le nem győzheti, igen megjéjdt. Azon kezdett gondolkodni, hogy az elbizakodottság mételeyétől megfertőzött agyában fogant

tervének szekerét miként kormányozhatná a megvalósulás palotájának udvarába, és így töprengve hirtelen a világosság apró lángja gyúlt ki háborodott eszében. Papirost, pennát és tintát rendelt, leült, és levelet kezdett írni a Padisáhhhoz (legyen boldog Alláh fényében!), a Nagy Szulejmánhoz, mert ő volt akkoriban a hitet védelmező kalifa, Mohamed Próféta (áldás reá és családjára!) hős utóda. A levél pontosan így szól:

A disznó Ferenc Király levele

Nagy Szulejmán, aki a disznóhúsevő és maguk is disznó keresztények ellenében az igaz hit védelmezője vagy! Én, az alávaló és gonosz természetű Franciszkó, ostoba elmémben a meggondolatlanság trágya-dombján fogant tervem szerint rátámadtam Lausra, Alamánia és Ungürusz mocskos és erkölcstelen szultánjára és Ferendusra, hogy tőlük a hívások haszontalan és semmit érő koronáját megkaparintsam. Am a Ferendusnak az édes testvére, a bectelen és égetni való Karló Király szultán, aki Ispánia ország szultánja, szintúgy háborúba szállott ellenem, és most hárman kétfelől dúlják utálatos országomat, melyre rátekin-temi is borzalom. Együtt pusztítják és dúlják Francse országot, a bálványimádásnak ezt az igen mély póce-gódrét, melynek minden megátalkodott lakója a legelső pokol tüzén fog égni halála után. Velem együtt.

Világos elméjű, hatalmas Padisáhom! Én, Franciszkó, hason csúszva, méltatlan pófámat zsámolyod lábához dörgölve könyörgöm, hogy leckéztess meg az elbizakodottság borától megrészegült jézushivő német és magyar kutyákat keleten, és akkor az én alávaló hadseregem már le tudja győzni a gonosz Karló Királyt nyugaton. Ha nagy bajomban segítesz rajtam, legholdogabb leszek legutolsó rájaid között, és éle-tem végéig szolgálalak tégedet, és még azután is, mert összes szörnyeteg természetű gyaur leszármazottaim és elvetemült utódaim mind hódolni fognak neked egészen az idők végezetéig. Továbbá lehozom neked a Napot és a Holdat.

És az angyali természetű Padisáh megkönyörült.
Így kezdődött.

TRUKISH MIRROR

How the Foolish Frengi Sultans Came to Blows

My tutor Sejfi told me the story just as the Ottoman scribes of blessed memory recorded it. I listened to him spellbound, and he, Sejfi, continued to relate it with due seriousness, but stopped now and then for a smile.

I loved Sejfi very much.

This is the tale he told.

Back in those days, the sultans of the western nations, blinded as they were by the false faith of idolatry, paid homage to the imperial crown, and so they all coveted it, down to the last man. But this crown was in the possession of Laus (whom the base giaours called King Louis the Second), in short, this so-called crown was owned by this foolish Laus, and this Laus was the sultan of the lands of Alamania and Ungurusz. For their part, the infidel idolators called these vilajets Germany and Hungary.

So then, this sultan Laus, or Louis, held very great power in his unclean hands. The domain of his Sandzaks and his countless castles spread over immeasurable distances, his

foot soldiers and mounted soldiers were as the stars in the sky, his estates and serfs who worked the soil like blades of grass in the meadow, like grains of sand in the desert. And as for his armies! Every one of his pig-faced soldiers was tall and terrifying as if they'd descended from djinns, their horses snorted fire like dragons and were as huge as the Rukh bird in the Arabian Nights. The equestrian and foot soldiers were clad in iron from head to toe and wielded their weapons as ferociously as any devil, their lieutenants were as expert in the arrangement and deployment of their troops as Asaph, the war lord of Solomon the Wise, while their bravery was akin to Tuse, the great Persian hero of olden times.

But that's not all, because Louis was not the only sultan of Frengistan. There was Louis's basest of all relatives, Sultan Ferendus, who had himself called Emperor Ferdinand, and this Ferendus was legendary for his avarice.

And what happened? The sultan of Franche was the dim-witted and conceited Francisco, also known as Francis. This Franche is what we call France. Anyway, this Francis also coveted the crown and reasoned thus: "I shall wage war against Louis to get my hands on that crown." But Louis was strong, because he and the German Ferdinand traveled in the same caravan. Besides, Ferdinand had a brother, Karlo, also called Charles, the sultan of Hispania. This Charles, who also bid his time in the putrid marshes of the infidel, was a sultan who enjoyed great power, and when he learned that Francis had attacked Ferdinand, he was boiling with rage, because Ferdinand was his brother. He promptly went to war and attacked the sultan king Francis, that French villain.

So now Francis was waging war on two fronts. He clashed swords with Ferdinand and Louis, both of whom he had attacked with Charles, who came to Ferdinand's aid, he being his younger brother. It soon became apparent that King Francis is no match for the combined strengths of Louis, Ferdinand and the Spanish king, Charles.

When these three had seized several castles and the villages belonging to them from Francis, and when King Francis saw that he could not vanquish all three, he became sore afraid. He began ruminating about how he could maneuver the chariot of his plan, conceived by his intellect contaminated as it was by the contagion of conceit, into the courtyard of the palace of action, and thus ruminating, a small spark of inspiration suddenly flared up in his deluded mind. He called for paper, pen and ink, sat himself down, and began to pen a letter to the Padishah (may he shine in the light of Allah!), the Mighty Suleyman, because back then he was the khalifah, the defender of the faith, the heroic successor to the Prophet Muhammad (may blessings shower down upon him and his family!). I quote the letter just as it was writ:

The letter of the pigheaded King Francis

O, Bright and Mighty Suleyman, who art the defender of the true faith against pork eaters and Christians who are themselves as pigs! I, the base and mean spirited Francisco, driven by the promptings of my witless brain feeding on the dung heap of rashness, did attack Laus, the unclean and unvirtuous sultan of Alamania and Ungurusz in order to lay my hands on their worthless and vainglorious crown. But the blood brother of Ferendus, the ignoble King Karlo sultan fit for the gallows who is the sultan of the land of Hispania, thereupon also did take up arms against me, and now the three of them are devastating my loathsome country, an abomination even to behold, from two directions. Their forces united, they are dealing destruction and bringing ruination on Franche, this deepest cess-

pool of idolatry, every impenitent inhabitant of which will burn in the fire of the lowest circle of hell after their deaths, myself included.

Grand Phadishah of the bright understanding! I, Francisco, crawling on my belly, rubbing my unworthy cheeks against the leg of your tabouret, beseech you to teach the German and the Magyar giaour Jesus-followers to the east, inebriated with the wine of pretension, a lesson they will not soon forget, in which case my own ignoble army can make short shrift of the wicked King Karlo to the west. If you will assist me in my great affliction, I shall be the happiest of your base vassals and shall be your humble servant until my dying day and beyond, because my black-natured giaour descendants and depraved issue shall be likewise devoted to you to the end of times, down to the last man. I will also bring the Sun and the Moon down for you.

And the Phadishah of the angelic nature was merciful unto him.

And that was just the beginning.

Translated by Judith Sollosy

ZAHARY KARABASHLIEV

CIELA, BULGARIA

Zack, a mid 30-s, Eastern-European émigré, once a talented photographer, now a clinical associate in a Californian pharmaceutical corporation, sets off for the East Coast with nothing but a large bag of cannabis and a vintage Nikon he salvages from a pawnshop.

The story shifts from present day California to Eastern Europe in the late eighties, where it runs through the nights of an anti-communist student campus occupation and continues with the young couple's exodus to Ohio. *18% Gray* is a darkly funny, yet nostalgic love story with a solid literary flavor.

Zachary Karabashliev (1968) is a Bulgarian born author, now living and writing in the U.S. His debut novel, *18% Gray*, (Ciela Publishing House, 2008) published in Bulgaria in his native language in June 2008 is a bestselling title with 5 editions in less than 2 years after its publication.

Zack (harminc-egynéhány éves, kelet-európai emigráns, valaha tehetséges fotós, most egyszerű tisztviselő egy kaliforniai gyógyszergyártó cégnél) elindul Kaliforniából a Keleti Partra egy zsák vadkenderrel a csomagtartójában, és egy utközben kéz alatt vett öreg Nikon fényképezőgéppel. Fényképezőgépe objektívjén keresztül egy ismeretlen és furcsa Amerikát mutat be, és észrevétlenül újra felfedezi önmagát. A „18% szürke” sötét humorú, nosztalgikus, de dinamikusan elbeszél, sűrű szövésű szerelmi történet.

Zahari Karabashliev (1968) Kaliforniában élő bolgár író. Várnában született, bolgár filológia szakon tanult. Dolgozott a rádióban, a reklámszakmában, az építőiparban, DJ-ként éjszakai klubokban, és mint a Coca-Cola kereskedelmi képviselője.

„18% СИВО“

San Diego, California, cega

Няма я от девет сутрини.

Щорите в спалнята са плътно спуснати, но денят все пак намира начин да влезе и то с рев — камионът за боклук. Значи е сряда. Значи е осем и петнайсет. Има ли по-шумен шум от шума на камион за боклук в осем и петнайсет?

Измъквам се от леглото, премествам се в дневната и се тръшвам на дивана. Хладната кожена тапицерия не помага да се унеса отново, а и камионът е все по-близо. Изправям се, поотмествам една от щорите и ярък слънчев лъч парва лицето ми. Събирам енергия и опитвам да повредя зеленото, ревящо чудовище с поглед. От усилията обаче успявам само да се разсъня съвсем.

Гледам фрезините във вазата на стъклената масичка. Мъртви фрезии в мътна вода, останали след нея. Отварям най-дясното кухненско шкафче и от купа шоколади издърпвам един „Тоблерон“. Вдигам от пода захвърлената вчера риза, включвам ютия, гледам с една ръка, с другата чупя и лапам тригълници, обличам я, слагам вратовръзка, правя нес кафе, окапвам ръкава си, докато ровя за ключове, навличам сиво сако и тръшвам вратата след себе си.

Навън лъщи поредният горещ ден в Южна Калифорния. Завъртам стартера на „Тойотата“. Завивам по „Джеферсън“ и излизам на магистралата. Пет колони автомобили в едната посока, пет колони в срещуположната. Задръстване. Ръмжат ауспуси, потрепват двигатели, брони пробляскват — като преди сражение.

На работа мисля за нея, не мога да спра да говоря наум с нея — това няма как да спре само защото единият от двамата ни просто го няма. Мога ли да спра?

Опитвам.

Ето — от този момент нататък няма да мисля за нея. Няма да мисля за нея. Няма да мисля за нея, няма да мисля за нея, няма да мисля за нея, няма. Ще правя йога, ще си отворя чакрите, ще повтарям ОМ, докато изчисти мозъка си, ще ям ориз с ръже, ще пусна брада, ще стоя на главата си. ОМ-м-м-м.

ОМ-м-м-мръзна ми да мисля за нея.

ОМ-м-м-м-мръзна ми да мисля за нея.

ОМ-м-м-м-м-м-мръзна ми да мисля за нея.

На сутрешното събрание началникът Скот обявява поредните структурни промени в отдела, на масата са отворени кутии с понички, има портокалов сок, дими кафе... Клиничното изследване... — Защо климатика е толкова силен тук? — ... в своя последен стадий... Ом-м-м-м... след като бъдат уточнени някои... — Защо кафето е слабо и кисело? — ... всеки да обърне внимание на протокола... Ом-м-м-м... Формуляр 1574... в болничните центрове... Ом-м-м-м... искам всеки да прегледа още веднъж IRB-документацията, преди да приключи — Какво търся аз тук? — ... за стриктното спазване на процедурите от лекувания пресонал... Какви са тези хора? — Началникът Скот раздава на всеки личните пла-

нове за следващото тримесечие, в очите му — тази живост, тази живост, стиска енергично ръцете ни, както умеят да го правят само ниските на ръст хора, моята задържа по-дълго. Къде съм?

После всеки се запътва към своя светлосив кубикъл, а Скот прави жест да го последвам в тъмносивия му кабинет. Офисен минимализъм — бюро, монитор, лична малка кафе-машина и контейнер с офисна вода, над който има плакат на дълга лодка (кану? какъ?), задвижвана от гребци. Под снимката пише „Teamwork“.

Скот говори нещо със загрижен глас. Гледа ме с *онзи* поглед. Не чувам какво ми говори, само кимам и ми се повръща. *Онзи* поглед. Не помня как минава останалата част на деня. Отвратително, предполагам.

На връщане от работа, в най-пиковия час, на светофара на „11-то авеню“ и „Бродуей“, потокът от автомобили забавя и спира. Някъде напред полицаи пре-насочват движението, виждам оранжевите жилетки, знаци „Stop“ в ръцете им, жестовете. Забелязвам бялото туловище на падналия възник по средата на пътя камιον. Горещо е. Опитвам да сменя лентата в последния момент и хитро да изляза по „Сидър стрийт“ нагоре, обаче не успявам — изродът отчаяно не ме пуска. Ще трябва да стоя в трафика като всички останали тогава. Поглеждам наляво: мъж на петдесет и няколко, сива коса, сух калифорнийски тен и бръчки, бърка си в носа и опитва да проследи горе в небето един самолет с развят червен флаг с надпис. И аз опитвам да видя какво пише в небето зад самолета и се хващам, че и аз бъркам в носа си. Гледам самолета в небето, гледам мъжа отляво. Левият лакет — на спуснатия прозорец, десният показалец — в носа, косата — сива. Така ще изглеждам и аз след двайсетина години. Сепва ме леко бибитване отзад и ядосано настъпвам съединителя, за да включа на първа. Педалът изведиж хлътва. Натискам по-здраво, дърпам и бутам скоростния лост, но той не помръдва. Виждам как мъжът със сивата коса и пръст в носа се отдалечава. Все още свети зелено, но знам, че няма да е вечно. Заръчквам лоста по-яко (хоп — жълто), чувам все по-нетърпеливи клакони зад мен. Непоносимо горещ ден (стана червено) и много по-дълъг от останалите (ярко червено). Усещам как целият гняв на работилите от седем сутринта счетоводители, адвокати, градски съветници, секретарки, банкови чиновници, хотелиери, софтуер-специалисти, сервитьори, инженери, агенти на недвижима собственост, цялата трудова сила на тази улица се фокусира върху моята малка кола. Ако има кой да координира мислите им, с един задружен поглед ще ме изхвърлят долу край пристанището — при бездомници и наркомани.

Започвам да търся аварийните светлини, не ги знам къде се намират. Отзад, анонимни в личните си превозни средства, все повече гнусари започват да свирят. Виждам в огледалото безизразните им уж лица, но знам, че отдолу натискат клакони. Потя се. Не виждат ли, че съм закъсал, не разбират ли, че ми е гадно? По-интелигентните от тях дават лъв мигач и изпреварват неподвижния ми автомобил. Останалите обаче не искат да приемат, че ме е сполетяло нещастие. Негативизмът на хората винаги ме удря в най-слабото място. То се намира под мишниците ми. При силен стрес и в задушни дни като този, оттам започва да се излива пот с мириса на лучена яхния. Ако ме ядосат само още малко, ще изляза от колата, ще разперя ръце като статуята над Рио и ще ги помета с мизантропия. Ще ги помета! Ще изхвъркват от колите си в паника и, със запушени

носове, ще бягат, накъдето им видят очите — като във филм с Годзила. Накрая на „11-та“ и „Бродей“ ще остана само аз с разперени ръце и техните изоставени автомобили с отворени пиукащи врати. Ще пиукат — пиу-пиу-пиу-пиу като пилци — пиу-пиу-пиу-пиу, аз ще крача като победител и ще се смея със зловещ, силен смях. Намирам внезапно бутона за аварийните, натискам го с последни усилия и изскачам, полузадушен от собствената си миризма. Навън въздухът е горещ и сух. Правя извинителни жестове към тези зад мен, ризата ми е мокра от пот, разхлабвам си вратовръзката, усмихвам се полувиновно, вдигам рамене (на всеки може да се случи), докато наум изнасилвам до смърт всеки скъп човек на тези мажюри, които сега избягват погледа ми, мамка им.

От уличен телефон звъня на някаква фирма да дойде и да вдигне закъсалата ми кола...

...1988, Варна, България

Стела...

За пръв път я видях малко преди да се уволня от казармата. Бяха ме пуснали в отпуск и цял ден се мотах с онзи изгладнял войнишки поглед, който караше момичетата да преминават на отсрещния тротоар. Бях и остриган след някаква поредна издънка. Беше топъл следобед в края на май и миришеше на липи, а центъра на града беше бъркотия. Докато полагали основите за строежа на огромен търговски център, багерите задълбали някакви древни руини. Последвали разкопки, разкрили остатъци от римска арена и сега половината от градската централна част бе превърната в археологически участък. Реших, че си заслужавах да мина оттам и видя дали има нещо интересно.

Нищо интересно нямаше — просто голяма дупка в града, пълна с отегчени ученици, които с четчици почистваха стари камъни.

Бях изскитал центъра надлъж и нашир, исках да хапна нещо. Влязох в една сладкарница и я видях. Устните ѝ първо? Не — първо очите, после устните. После гърдите — облите ѝ гърди, издули униформената престилка. После къдрицата светлокестенява коса, спускаща се до трапчинката на бузата. Усещането за съдбовност.

И дойде страхът, че каквото ѝ да предприема в този момент, ще е безполезно. Тя бе най-красивото момиче в този град — нямаше как да не е нечие. Нямаше как някой щастливец да не брои минутите до края на работното ѝ време. Чудеса не се случват — реших и излязох.

18% GRAY

San Diego, California now

She's been gone nine mornings.

The blinds in the bedroom are pulled shut, but the day still finds a way to penetrate with a roar — the garbage truck. That means it's Wednesday. That means it's eight-fifteen. Is there a noisier noise than the noise of a garbage truck at eight-fifteen?

I crawl out of bed, move to the living room, and crash on the couch. The cool leather doesn't help me fall back asleep, and the garbage truck rumbles closer. I get up, push aside one of the blinds, and a bright ray burns my face. I gather strength and attempt to dismember the roaring green monster with a gaze. The effort only wakes me further.

I look at the flowers in the vase on the coffee table. Dead freesias in murky water, she left behind.

I open a kitchen drawer and, from the stash of candy, pull out a Toblerone. I pick up yesterday's white shirt from the floor and plug in the iron. With one hand I iron, with the other I break off triangles and gobble them down. I put on the shirt, a blue tie; I make instant coffee, drip some on my sleeve while I fumble for the car keys, throw on a gray coat, and slam the door shut.

Another scorching Southern California day. I turn on the Corolla. I make a right onto Jefferson and get on the highway. Five lanes of cars in one direction and five lanes in the other. Exhausts roar, engines tremble, fenders shine – as if preparing for battle.

At the morning meeting, Scott the manager announces the latest structural changes in the department and showcases data concerning the new clinical trial. There are doughnuts on the table.

"...to monitor the progress of this clinical investigation..." Glazed, powdered, sprinkled...

"...since we are still in phase one of production..." Chocolate frosting, red frosting, pink frosting...

"...and how much attention should be given to each activity..." I stir milk in my coffee. I can't stop talking to her in my head—this somehow won't stop simply because one of us is not there.

"...strict adherence to the procedures by the treating physicians..."

Stella. I have to stop thinking about her. I will *not* think about her. I *will* not think about her. I will do yoga, open my charkas, recite mantras, repeat *Aum*, eat rice with my hands, grow a beard, will do headstands. *Au-m-m-m-m*. I will not think about her. *Au-m-m-m-m* tired of thinking about Stella.

Scott finishes. He hands out personal agendas for the upcoming quarter – this liveliness in his eyes, this liveliness. He shakes our hands the way only short people do – but mine, he holds longer. Then everyone heads to their cubicles while Scott gestures for me to follow him into his dark gray office down the hallway. Office minimalism—a desk, a computer, a personal coffee maker, and a water cooler underneath a poster of a long row boat (kayak? canoe?) propelled by a row of rowers. Below the picture – *Teamwork*. Scott is talking to me with a concerned voice. He is looking at me with *that* look. I don't hear what he is saying; I just nod and I want to puke. *That* look. I don't remember how the rest of the day goes. Horrible, I imagine.

On the way back from work, during rush hour at the traffic light on 11th and Broadway, the stream of cars slows down. Somewhere ahead, I notice light reflective vests holding stop signs and redirecting the traffic. I see the fallen white corpse of a semi rolled on its side in the middle of the road. It's hot. I try to change lanes at the last second and cleverly take Cedar Street, but I don't make it—the douche on my right is not letting me. Fine, I'll sit in traffic like everyone else then. I look to the left: a guy around fifty, crow's feet, dry California tan, picks his nose and follows a small plane in the sky flying a giant red air banner. I also try to see what is written in the sky behind the aircraft and catch myself picking my nose, too. I look at the plane overhead. I look at the man. His left elbow – resting in the rolled down window, his right index finger – in his nose, his hair – gray. That's how I'm going to look in about twenty years.

A honking from behind startles me and I press the clutch pedal to shift to first. It suddenly sinks. I press it harder, I push and pull the stick to shift into gear, but the stick doesn't move. I watch the gray-haired man pull away. The light is still green, but it won't be this green forever. I start shoving the stick harder (damn – yellow), I hear the honking grow more impatient behind me. Intolerably hot day (it's red now) and longer than any other (scarlet red). I feel how the anger of those accountants, lawyers, software engineers, waiters, real estate agents, and the entire work force on this street focuses on my tiny tan car. Had there been someone to coordinate their thoughts they would have thrown me down by the docks where the bums hang out. Where I belong.

I start scouting the dashboard for the red triangular button; I have no idea where it is. Behind me, more and more of the morons, safe in their anonymous vehicles, start honking. I only see their expressionless faces in the rearview mirror, but I know that a little bit lower, down where I can't see, they are pressing car horns. I'm sweating. Can't they see that I'm stuck, that I'm miserable? The more intelligent ones signal left and pass my motionless vehicle. The rest refuse to accept my misfortune. I start sweating abundantly and it smells like French onion soup. If they continue getting on my nerves, I'll get out of my car, spread my arms like the statue over Rio, and blow them away with the stench. I'll blow them away! They'll be jumping out of their cars in a panic, hands clamped over mouths and noses, and running frantically as if in a Godzilla movie. Finally, at the corner of 11th and Broadway, there'll be only me and countless abandoned vehicles with open, beeping doors. They'll peep-peep-peep-peep like chickens. Peep-peep-peep-peep. And I will stride down the street like a conqueror and laugh a loud, ominous laugh.

I finally find the hazard light button; I push it and jump out, half suffocated by my own smell. The air is hot and dry. I make apologetic gestures to those behind me, my shirt soaking with sweat. I loosen my tie, grin guiltily, and shrug (it could happen to anyone), while in my mind I mercilessly rape to death every single loved one of those fucking slime-balls that now avoid making eye contact with me.

I use a public phone to call a tow company.

1988, Varna, Bulgaria

Stella.

The first time I saw her was just before I was discharged from the military. I had the day off, it was late May, blooming linden everywhere. I had read in the newspaper that, ancient ruins were discovered during construction of a mega-department store. Excavations followed to reveal the remains of a Roman arena, and a third of the central part of the town had turned into an archeological site. It was worth checking out, I thought.

It wasn't. It was a big hole in the city filled with bored students brushing old stone. It was either my hideous buzz cut or my starving stare, still not sure what, but the local girls would move out of the way to the opposite side of the street. I was tired of wandering around, when I decided to grab a bite to eat. I walked in a pastry shop and I saw her. Her lips? No. First her eyes, then her lips. Then her breasts – her round full breasts stretching the uniform blouse. Then the curl of light brown hair falling down to the dimple of her cheek. And then the dread came that whatever I'd do was useless. She was the most beautiful girl in this town – there was no way she didn't belong to some lucky bastard counting the minutes to the end of the work day. Miracles don't happen, I decided, and walked out.

18% SZÜRKE

San Diego, California, napjainkban

Kilencedik reggel, hogy nincs itt.

A hálószoba sötétítő függőyei szorosan összehúzva, de a nappal mégis utat talál, hogy benyomuljon, méghozzá bögre – a szemetes autó az. Tehát szerda van. Tehát negyed kilenc van. Létezik lármásabb láрма, mint a kukás autó lármaja negyed kilenckor?

Kivonszoló magam az ágyból, átbortokálom a nappaliba, lerogyok a diványra. A hüvös bőrkárpitozás nem segít visszaaludni, a szemetes is egyre közeledik. Felállok, elhúzom az egyik függőnyt, éles napfény perzsel az arcomba. Erőt gyűjtök, és megpróbálok a pillantással megsemmisíteni a bömbőlöző szörnyeteget. De az erőfeszítés csak arra jó, hogy végképp kimenjen az álom a szememből.

A fréziákat nézem a vázában, az üvegasztalkán. Halott fréziák, halott vízben, ez maradt utána. Kinyitom a jobb szélső konyhaszekrényajtót, és a nagy halom csokoládé közül kirántok egy Tobleronét. Felveszem a padlóról az este ledobott inget, bekapcsolom a vasalót, fél kézzel vasalok, a másikkal tördelem és a számba tuszkolom a háromszögeket, felöltözöm, nyakkendőt kötök, neszkvét csinállok, lecsöpögtetem az ingem, míg a kulcsaim után kotorászom, szürke zakót veszek fel, és bevágom magam mögött az ajtót.

Odakinn Dél-Kalifornia soron következő rekkenő, vakító napja fogad. Elfordítom a Toyota slusszkulcsát. Lekanyarodom a Jeffersonról, kiérek az autópályára. Ötsávnyi autó az egyik irányba, ötsávnyi szemközt. Dugó. Kipufogók hörögnek, motorok remegnek, hűtők villannak – mint ütközet előtt.

A munkahelyen Rá gondolok, nem tudom abbahagyni vele a néma beszélgetést – nem maradhat abba pusztán azért, mert egyikünk nincs itt. Hogy hagyhatnám abba?

Megpróbálok.

Tessék – ettől a pillanattól kezdve nem gondolok rá. Nem gondolok rá. Nem gondolok rá, nem gondolok rá, nem gondolok rá, nem. Jögázni fogok, kinyitom a csakráimat, addig dúdoló az OM-ot, amíg ki nem tisztul az agyam, rizst eszem kézzel, szakállt növesztek, fejreállok. OM-m-m-m.

OM-m-m-mennyire elegendem van abból, hogy rá gondoljak.

OM-m-m-m-mennyire elegendem van abból, hogy rá gondoljak.

OM-m-m-m-m-m-m-mennyire elegendem van abból, hogy rá gondoljak.

A reggeli gyűlésen Scott, a főnök bejelenti a legújabb szerkezeti változásokat az osztályon az asztalon nyitott fánkos dobozok, narancslé, párolgó kávé... A klinikai tesztelés... *Miért olyan erős itt a klímaberendezés?* – ...utolsó szakaszában...- *Om-m-m-m-m...* utána kijelölnek egyes... – *Miért olyan gyenge és savanyú a kávé?* ...mindenki vegye figyelembe a jelentést... – *Om-m-m-m-m...* Az 1574-es úrlap... a kórházi központokban... – *Om-m-m-m...* mindenki nézze át még egyszer az IRB-dokumentációt, mielőtt befejezzük... – *Mit keresek én itt?* – ...a gyógyító személyzetnek szigorúan be kell tartania a kezelések szabályait... – *Kik ezek az emberek?* – Scott főnök mindenkinek kiosztja a személyre szóló terveket a következő negyedévre, a szemében – micsoda élénkség, micsoda élénkség, erélyesen kezét ráz velünk, ahogy csak az alacsony természetű emberek képesek, az enyémet hosszabb ideig szorongatja. *Hol vagytok?*

Aztán mindenki a maga világozsűrke kockája felé veszi az irányt, Scott pedig int, hogy kövessem sötétszürke irodájába. Hivatali minimalizmus – íróasztal, monitor, egy kis személyi kávéfőző és irodai ivóvíz-konténer, fölötte egy evezősök mozgatta hosszú csónak plakátja (kajak? kenu?) A fénykép alatt felirat: „Teamwork”

Scott gondterhelten magyaráz valamit. *Azzal* a pillantással néz rám. Nem hallok, mit beszél, csak bölintok, és hányingerem van. Az a pillantás. Nem emlékszem, hogyan telik a nap hátralevő része. Pokolian, feltételezem.

Munkából hazafelé, a legnagyobb csúcsforgalomban, a Tizenegyedik Sugárút és a Broadway lámpájánál lelassul és megáll az autófolyam. Valahol elől rendőrök terelik a forgalmat, látom a narancssárga mellényüket, a stoptáblákat a kezükben, a mozdulataikat. Megpillantom az út közepén egy felborult kamion ormótlan fehér tömbjét. Hőség van. Megpróbálok az utolsó pillanatban sávot váltani, és kiügyeskedni magam fölfelé a Seeder Streetre, de nem sikerül – jobbról az a szemét nem enged. Állnom kell a dugóban, mint mindenki másnak. Balra nézek: ötven-egynéhány éves férfi, összes haj, száraz, ráncos kaliforniai archbőr, az orrát tűrja, és megpróbál az égen követni egy felíratos vörös zászlót lobogtató repülőt. Én is betűzgetem, mi van az égen a repülő mögé írva, és azon kapom magam, hogy én is az orromat túrom. Nézem a repülőt az égen, nézem a férfit balfelől. Bal könyök a letekert ablakban, jobb mutatóujj az orrban, szürke haj. Hűsz év múlva én is így fogok kinézni. Hátulról szelíd dudálás riaszt fel, mérgesen taposok a kuplungra, hogy elsőbe kapcsoljak. A pedál hirtelen lekonyul. Erősebben lépek rá, rángatom a sebváltót, de nem mozdul. Látom a szürke hajú férfit, ahogy távolodik, ujjával az orrában. Még mindig zöld a lámpa, de jól tudom, hogy nem örökké. Erősebben megragadom a sebváltót (hopp – sárga), egyre türelmetlenebb dudákat hallok magam mögött. Elviselhetetlen a hőség (pirosra vált), és sokkal hosszabb ez a nap, mint a többi (élénk piros). Érzem, ahogy a reggel hét óta dolgozó könyvelők, ügyvedek, városi tanácsosok, titkárnők, banktisztviselők, szállodai alkalmazottak, szoftverszakemberek, pincérek, mérnökök, ingatlanügynökök, minden munkaerő az egész utcában az én kis kocsimra összpontosít. Ha volna, aki koordinálná a gondolataikat, egyetlen közös pillantással lesöpörnének a kikötőbe, a hajléktalanok és drogosok közé.

Keresgélem a vészvillogókat, nem tudom, hol vannak. Mögöttem, névtelenül ücsörögve személyes járműveikben, egyre több undok alak túlköl. Látom a visszapillantóban kifejezéstelennek tűnő arcukat, de tudom, hogy közben a dudát nyomják. Izzadok. Nem látják, hogy bajban vagyok, nem értik, hogy hányingerem van? Az intelligensebbje balra indexel, és megelőzi mozdulatlan kocsimat. A többiek azonban nem akarják belátni, hogy szerencsétlenség ért. Az emberek negativitása mindig az elevenembe vág. Mégpedig a hónom alatt. Erősen stresszes állapotban és a maihoz hasonló füledt napokon onnan indul el a hagymamártás szagú izzadság. Ha még tovább bosszantanak, kiszálló a kocsiból, kitarom a karomat, mint a szobor Rio fölött, és szaggal radirozom le őket. Leradirozom! Pánikban fognak kiugrálni a kocsijukból, befogott orral fognak elrohanni, amerre a szemük lát – mint a Godzilla-filmben. Végül a Tizenegyedik és a Broadway sarkán én maradok egyedül, kitart karokkal, meg a sok elhagyott, nyitott ajtajú, vijjogó kocsí. Vijjogni fognak – piu-piu-piu-piu mint a vércsék – piu-piu-piu-piu, én csak lépkedek diadalmasan, baljós, hangos kacagással. Hirtelen megtalálom a vészvillogók gombját, erőm végső megfeszítésével megnyomom, és kipattanok a kocsiból, félig megfulladva a saját szagomtól. Odakinn forró és száraz a levegő. Bocsánatkérem gesztikulálok a mögöttem levők felé, az ingem nedves az izzadságtól,

meglazítom a nyakkendőmet, büntudatosan mosolygok, vonogatom a vállamat (bárkivel előfordulhat), miközben gondolatban halálra erőszakolom e nyikhajak szereteteit, akik most kerülnek a pillantásomat, fene beléjük.

Egy utcai telefonról fölhívok egy céget, hogy jöjjön és vigye el lerobbant kocsimat.

...1988. Várna, Bulgária

Sztella...

Kevéssel azelőtt láttam először, hogy leszereltem a katonaságtól. Szabadságra engedtek, és egész nap azzal a kiéhezett kiskatona-pillantással jártam-keltem, amely arra készítette a lányokat, hogy átmenjenek az utca túloldalára. Le is voltam nyírva valami éppen elkövetett függelemsértés miatt. Meleg május végi délután volt, illatozott a hárs, a város központjában pedig zűrzavar uralkodott. Egy épülő hatalmas bevásárlóközpont alapozása közben a markolók valami antik romot találtak. Ásatások következtek, előkerültek egy római aréna maradványai, és most a város központi részének fele régészeti objektum volt. Gondoltam, érdemes volna elnézni oda, hátha van valami érdekes.

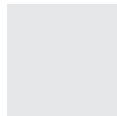
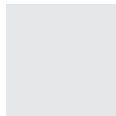
Semmi érdekes nem volt – csak egy nagy lyuk a városban, tele elcsigázott iskolásokkal, akik apró esetekkel tisztogattak öreg köveket.

Szélteiben-hosszában bejártam a városközpontot, harapni akartam valamit. Bementem egy cukrászdába, és akkor megláttam. A száját először? Nem – először a szemét, aztán a száját. Aztán a mellét – a gömbölyű mellét, amelyen feszült az egyenkötény. Aztán a göndör világos gesztenyeszín hajfürtöt, amely az arca gödröcskéjéig ért. A sorsszerűség érzése.

És jött a félelem, hogy akármit is teszek ebben a pillanatban, hasztalan lesz. Ő volt a legszebb lány ebben a városban – kizárt dolog, hogy ne lenne valakié. Kizárt dolog, hogy egy szerencsés fickó ne számolná a perceket a munkaideje végéig. Nincsenek csodák – gondoltam, és kimentem.

Csikhelyi Lenke fordítása

MARTIN KONGSTAD

han
danser
på
sin
sons
grav

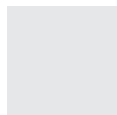
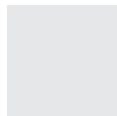
Copenhagen during the economic boom of the new millennium. The cultural elite celebrates themselves in a tide of parties, fancy restaurants and expensive wines. Long gone are the paroes from their left wing upbringing. Everything's possible now, even to mingle with the posh set and all their powerful creditcards and stone cold anal sex. In the middle of all this – the gloating, the gluttony and the phantom pain – we find Mikkel Vallin. He's a bohemian and food critic, went to the right public school but now struggles to navigate in the turmoil of hedonism and uncritical willingness. *Dancing on His Sons Grave* is a portrait of a time and a generation, seven intervned stories.

Martin Kongstad (1963) has been working as a cultural columnist and food-critic for newspapers and magazines in Copenhagen. Movie, television, theatre, music and advirtising are also his fields of activity. *Dancing on His Sons Grave* is his first volume of fiction.

Koppenhága kulturális elitje partikkal, drága éttermekkel, különleges borokkal ünnepli magát. Mindezek – kejsóvárság, falánkság és fantomfájdalmak – közepette él Mikkel Vallin, az elegáns Bernadotte-iskola növendéke, bohém étterem-kritikus, aki már kezd belefáradni abba, hogy önmaga és mások életének társutasa legyen. Visszatér a tánc a démonokkal és csontvázakkal, távollévő apákkal, és az átkozott 68-asokkal... Könyve kor- és nemzedékrajz, hét összefüggő elbeszélés

Martin Kongstad (1963) sokáig kulturális újságíróként, rovatvezetőként és étterem-kritikusként dolgozott koppenhágai újságok és folyóiratok számára. A film, a tévé, a színház, a zene és a reklám terén is tevékenykedett. *A fia stírján táncol* első szépirodalmi műve.

PEOPLE'S PRESS, DENMARK

HAN DANSER PÅ SIN SØNS GRAV

Først fik vi hummersuppe tilsmagt med stjerneanis og en hvid Meursault fra '90. Så steg foie gras med kvæder og en Rivesaltes. Kokken Stephan kom ud mellem retterne og spurgte til vores velbefindende, og vi fik ristet pighvar med en provencalsk beurre blanc og indbagte duer med morkelsauce. Ole var en erfaren gourmet, og han evnede i sandhed at formidle sin viden. Han dissekerede hver enkelt ret ned i mindste detalje, og det førte naturligt videre til en længere udredning om hele skabelsen af nouvelle cuisine; begyndelsen med Fernand Point på La Pyramide og eleven Paul Bocuses videreføring af dette; med den indbagte hummersuppe til Giscard d'Estaing i 1975, som det herostratisk berømte højdepunkt. Og så selvfølgelig en masse om vinene; jordbundsforhold, gamle stokke kontra nye, årgange og druesorter. Han fortalte levende, derom ingen tvivl, men det var en monolog og som sådan også virkelig kedsommelig i længden. Da han endelig var færdig med mad og vin, tog han igen fat på min reportage fra Biennalen og lod mig vide, hvorfor det var en værdifuld artikel. Jeg havde skrevet kritisk om den nye og mere idébaserede kunst; sammenlignet den med reklame, og det var vand på hans mølle, kunne jeg forstå. De nye kunstnere havde ingen streg, sagde han. Man orkede ikke længere at dygtiggøre sig. Det var fikse postulater over hele linjen.

Jeg soledede mig i opmærksomheden, men noterede mig også, at Søren ingen fik, og jeg blev urolig, da han insisterede på at se cognackortet. Jeg ønskede virkelig, at han kendte sin besøgstid og ventede med at bede om sit efternavn, til de var på tomandshånd. Men cognac fik vi. Kæmpestøre. Søren lænede sig frem mod sin far. Vi var alle tre fulde, men han var ynkeligt beruset.

"Far?" sagde han. "Må jeg lige spørge dig om noget."

Ole Appelgreen påtog sig et imødekommende udtryk.

"Du spørger bare," sagde han.

"Hvorfor kom du ikke til min premiere, far?"

"Og det vil du gerne vide?"

"Jeg har aldrig kunnet forstå det," sagde Søren.

"Fordi jeg ikke havde lyst til at blive skuffet," sagde Ole Appelgreen.

"Men hvordan kunne du være så sikker på, at du ville blive skuffet?"

"Jeg har lært een ting her i livet, og det er at stole på min intuition."

"Hvad sagde den?"

"At din film var noget prætentøst lort."

"Jeg fik rigtig gode anmeldelser," sagde Søren.

"Det gør Cirkusrevyen også. Men det bliver det altså ikke sjovt af."

Søren satte sig tilbage i stolen og bundede sin cognac.

"Hvad siger du, Mikkel?" spurgte Ole Appelgreen. "Har jeg overset et mesterværk?"

"Jeg synes, du er hensynsløst ærlig," sagde jeg.

"Hensynsløs? Nej, tværtimod da. Det hensynsløse er fandenskrælleligt da at bilde en fyr som Søren ind, at han er kunstner, når enhver kan se, at han ikke ejer skyggen af talent for at fortælle andre noget interessant. Det er hensynsløst."

Søren havde ingen kommentarer, og rationelt set var der jo heller ikke meget at komme efter. Ole Appelgreen havde ret i hvert et ord, han sagde. Ja, den film var noget prætenttøst lort, og nej, Søren havde virkelig ikke andet end dårligt fortalte almindeligheder på hjerte. Men Ole Appelgreen havde ikke gjort sig fortjent til at levere den slags skånselsløse sandheder, for dels havde han som far en pligt til at bakke sin søn op i enhver henseende, og dette også ud over rimelighedens grænser, dels havde han ganske fundamentalt forsømt at give de skulderklap og de knus, som en kritik af den art fordrede.

Søren Riis reagerede ikke, som han burde, ved at vælte bordet eller smække flæskebjerg et én på snotten. Han bad om en cognac mere og gik i opløsning. Hans kønne ansigt smeltede for øjnene af os.

Ole Appelgreen betalte bare regningen.

Søren Riis var helt væk, da vi forlod restauranten. Ole Appelgreen og jeg måtte tage hver en arm og slæbe ham af sted. Da vi nåede hjørnet af Avenue Henry Isnard og Avenue Marcellin Maurel, ville han ikke mere og lagde sig på fortovet for at sove. Der skulle små lussinger til, før han åbnede øjnene, og vi måtte lægge alle kræfter i for at få ham på benene. Han gik ti meter og lagde sig så igen. Dér lå han i fosterstilling og udstødte hule lyde.

"Det er jeg sgu blevet for gammel til, det her," sagde Ole.

"I må selv tage den herfra, drenge."

Så gik han gudhjælpemig. Jeg satte mig ned på kantstenen og forsøgte at mobilisere kræfter. Ole Appelgreen vendte sig ikke på vejen, men forsvandt bag den store ask foran Porte du Peyra.

Der var på uforklarlig vis noget smukt over situationen. Søren i fosterstilling, den stjerneklare himmel, en bil i ny og næ, cikadesang og en far, der var væk. Han rørte på sig. "Jeg ved det godt," sagde Søren Riis. "Jeg ved det godt."

Så rejste han sig ved egen kraft og begyndte at slingre derudad.

"Jeg ved det godt. Jeg ved det godt."

DANCING ON HIS SON'S GRAVE

First we had lobster soup adjusted with star aniseed and a white Meursault '90. Then roasted foie gras with quinces and a Rivesaltes. The cook, Stephan, entered between the courses, asking to our well-being, and we had roasted turbot with a Provençal beurre blanc and pigeons in puff pastry with a sauce of morels. Ole was a learned gourmet, and he truly knew how to communicate his knowledge. He dissected every course into minute details, which naturally lead on to a longer elaboration on the entire making of nouvelle cuisine; starting with Fernand Point in La Pyramide and the continuation by the apprentice Paul Bocuse; the lobster soup in puff pastry for Giscard d'Estaing in 1975 being the notorious climax. And then of course a lot about the wines; soil conditions, old grapevines versus new, vintages and strains of grape. He spoke vividly, no doubt about that, but it was a monologue and as such really boring in the long run. When he finally finished the food and the wine, he returned to my coverage of the Biennial, letting me know why it was a valuable article. I had written critically of the new and more conceptual art; comparing it to advertising,

and that suited him very well, I understood. The new artists had no line, he said. Nobody felt inclined to qualify themselves any more. Smart assumptions only, all along the line.

I sunned myself in the attention but noted, too, that Søren did not get any, and I grew worried when he insisted on seeing the cognac menu. I really wanted him to seize the psychological moment and wait to ask for his family name until they were alone together. We had cognac, though. Huge servings. Søren leaned forwards against his father. We were all drunk, but he was pathetically drunk.

"Dad?" he said. "Can I ask you something?"

Ole Appelgreen took on an accommodating air.

"Go ahead," he said.

"Why didn't you come for my première, Dad?"

"Do you really want to know?"

"I never understood why," Søren said.

"Because I didn't want to be disappointed," Ole Appelgreen said.

"But how could you be so certain that you'd be disappointed?"

"I've learned one thing in life, and that's to trust my intuition."

"What did it tell you?"

"That your movie was a pile of pretentious shit."

"I had really fine reviews," Søren said.

"So does the Circus Revue. But that doesn't make it any more fun."

Søren leaned back on his chair and emptied his cognac.

"What do you say, Mikkel?" Ole Appelgreen asked. "Have I failed to see a masterpiece?"

"I think you're being ruthlessly honest," I said.

"Ruthless? No, quite the reverse. The goddamn ruthless part of it is to make someone like Søren think that he's an artist when anybody can see that he's deprived of talent and unable to tell other people anything interesting. *That's* being ruthless."

Søren did not make any comments and rationally taken there was not much to gain here anyway. Every word Ole Appelgreen said was true. Yes, the movie was a pretentious pile of shit, and no, Søren did not really have anything at heart other than poorly related commonplaces. Ole Appelgreen was not worthy of delivering that sort of ruthless truth, though, partly having an obligation, as a father, to back up his son in every aspect, also beyond the limits of reason, partly neglecting, in a fundamental way, to pat his son on the shoulders and give the hugs which a criticism of that sort demanded.

Søren Riis did not react as he ought to, by turning over the table or paying the fat face a bunch of fives. He asked for another cognac and dissolved. His pretty face melting right in front of us.

Ole Appelgreen simply paid the bill.

Søren Riis was completely gone when we left the restaurant. Ole Appelgreen and I had to take him by the arms and drag him away. When we reached the corner of Avenue Henry Isnard and Avenue Marcellin Maurel he did not want to go on any further and sprawled on the pavement to fall asleep. Gentle slaps in the face was required to make him open his eyes, and we had to use much force to make him stand on his feet. He walked on for another ten meters and lay himself down again. There he was, hunched into foetal position, uttering hollow sounds.

"I've grown too bloody old for this," Ole said.

“You must carry on from here yourselves, Lads.”

And by God, he left. I sat down on the curb, trying to gather strength. Ole Appelgreen did not glance back as he walked away and disappeared behind the great ash tree in front of Porte du Peyrau.

In an unaccountable way the situation held a kind of beauty. Søren in foetal position, the starry sky, a car now and then, cicadas singing, and a father who had left. He moved.

“I know very well,” Søren Riis said. “I know very well.”

Then, unaided, he rose to his feet again and staggered forwards.

“I know very well. I know very well.”

A FIA SÍRJÁN TÁNCOL

2003 szeptember

... Elsőként homárleveset kaptunk csillagánizzsal izesítve, és egy üveg 90-es fehér Meursault-t. Utána sült libamájat birsalmával, hozzá egy üveg Rivesaltes muskotályt. Stephan, a szakács minden fogás után kijött és érdeklődött, hogy elégedettek vagyunk-e, aztán jött a rostos sült lepényhal provanszi fehér vajjal és sült galamb fekete kucsmagomba mártással. Ole tapasztalt gourmet volt, aki arra is képes, hogy másoknak is átadja tudását. A legkisebb ízeire szedett minden egyes fogást, és ez végül természetesen elvezetett a *nouvelle cuisine* létrejöttének hosszabb ecseteléséhez; egészen a kezdetektől, a *La Pyramid*-ban dolgozó Fernand Pointtól és tanítványától, Paul Bocuses-től – aki folytatta amit mestere elkezdett – a Giscard d’Estaing számára 1975-ben készített elhíresült sült homárlevesig, ami közismerten e konyha csúcspontját jelentette. És persze vég nélkül tudott beszélni a borokról; a termőföld tulajdonságairól, a régi és az új tőkék közti különbségekről, évjáratokról, szőlőfajtákról. Semmi kétség, színesen beszélt, de mégiscsak monológot adott elő, ami hosszú távon veszettül unalmas. Amikor végre befejezte előadását az ételekről italokról, újra a Biennáléről irt riportorozatomra terelte a szót, és elmagyarázta, miért volt olyan nagyszerű. Azért, mert kritikusan irtam az új, inkább ötleteken alapuló művészetről, és a reklámokhoz hasonlítottam; ahogy láttam, ezzel az ő malmára hajtottam a vizet. A fiataloknak nincs fantáziájuk, mondta. Már nincsenek egyéni törekvések. Minden egyes vonal fixen meg van határozva.

Sütkéreztem a dicséretben, de az is feltűnt, hogy Sørennek nem jut belőle, és nyugtalanodni kezdtem, mert Søren minden áron ragaszkodott a konyak-árlaphoz. Öszintén azt kívántam, hogy tudjon disztigválni, és olyankor kérje meg az apját, hogy írassa a nevére, amikor kettesben vannak. De jött a konyak. Rengeteg. Søren előrehajolt az apja felé. Mind a hárman be voltunk rúgva, de ő tajrászeg volt.

– Apa – mondta –, kérdezhetnék tőled valamit?

Ole Appelgreen felvette legszívélyesebb arckifejezését.

– Kérdezz csak –, felelte.

– Miért nem jöttél el a premieremre, apa?

– Tényleg szeretnéd tudni?

– Képtelen voltam megérteni – mondta Søren.

- Azért, mert nem akartam csalódní – felelt Ole Appelgreen.
- De miért voltál olyan biztos benne, hogy csalódnál?
- Egy dolgot megtanultam az életben, még pedig azt, hogy megbizzak abban, amit az előérzeteim súgnak.
- Na és mit súgott az előérzeted?
- Azt, hogy a filmed egy fellengzős szar.
- Nagyon jó kritikákat kaptam – dadogta Søren.
- A Cirkuszrevü is jó kritikákat kap. De attól még nem lesz jó.
- Søren hátradólt székében és a konyakjába révedt.
- Mi a véleményed, Mikkel?– kérdezte Ole Appelgreen – Kihagytam egy remekművet?
- Az a véleményem, hogy ön kiméletlenül őszinte.
- Kiméletlenül? Nem, épp ellenkezőleg. Úgy éljek, inkább az a kiméletlen, hogy egy ilyen Søren-féle fickó művésznek képzeletét magát, mikor a vak is látja, hogy fíkcarnyi tehetsége sincs ahhoz, hogy bármi érdekeset sem mondjon az embereknek. Ez a kiméletlenség.
- Søren semmi kommentárt sem fűzött apja szavaihoz, és őszintén szólva nem is lett volt mit hozzáfűzni.

Ole Appelgreennek mindenben teljesen igaza volt. Bizony, az a film egy fellengzős szar volt, és csakugyan, Sørennek rosszul elmesélt közhelyeken kívül nem volt semmi mondanivalója. De Ole Appelgreennek nem volt joga ilyen kiméletlen bírálathoz, részint, mert neki mint apának minden határon túl kötelessége lett volna mindenben támogatni a fiát, részint mert teljességgel mellőzte a vállonveretést és ölelést, ami egy ilyen kritikával együtt kell, hogy járjon.

Søren Riis nem reagált úgy, ahogy szokott, nem borította fel az asztalt, és az üvegeket se vágta senkinek a képebe. Kért még egy konyakot, és megszűnt számunkra. Szép arca a szemünk láttára olvadt el.

Ole Appelgreen kifizette a számlát.

Søren Riis teljesen el volt szállva. Amikor kifelé mentünk az étteremből, Ole Appelgreen az egyik, én a másik karjánál fogva cipeltük ki. Ahogy az Avenue Henry Isnard és az Avenue Marcellin Laurel sarkára értünk, nem volt hajlandó tovább jönni, fogta magát és lefeküdt a járdára aludni. Kellett hozzá néhány pofon, hogy kinyissa a szemét, és minden erőnket be kellett vetnünk, hogy lábára tudjuk állítani. Jött tiz métert, majd megint lefeküdt. Magzat-tartásban feküdt, és keservesen nyögött.

– Én már túl öreg vagyok ehhez – mondta Ole Appelgreen.

– Ezt oldjátok meg, fiúk.

Azzal bizonyisten otthagytott. Leültem a járda szélére, és megpróbáltam összeszedni minden erőmet. Ole Appelgreen hátra sem fordult, egyszer csak eltűnt a nagy platán mögött a Porte du Peyra előtt.

Volt valami megmagyarázhatatlan szépség ebben a helyzetben. Søren magzat-tartásban, a tiszta, csillagos ég, néha egy-egy autó, tücsökléne, és egy távol lévő apa. Søren megmozdult.

– Tudom én jól – mondta Søren Riis. – Tudom én jól.

Aztán saját erejéből felállt, és dülöngélve elindult.

Tudom én jól. Tudom én jól.

Kertész Judit fordítása

NATAŠA KRAMBERGER

At 3 pm in Amsterdam, student Jana, old fisherman Bepi and his “sacred” fish, meet at a flea market. Each of them, Jana, Bepi and the fish, carries a whole world of stories in their pocket and these stories intertwine wildly, from situation comedy to countryside humour, from urban quarrels, to post-war difficulties, along with wonderful love stories. The novel *Heaven in Brambles (a novel in stories)* was labelled a river-novel by many critics. It consists of multiple fragments that come to life as raindrops, while the whole story unfolds piece by piece and runs like a river.

Nataša Kramberger born in 1983 in Maribor studied in Ljubljana and Utrecht and currently lives in Berlin. *Nebesa v robidah* (Heaven in Brambles) is her first novel, the author was the winner of the Youth Literature Festival Urška.

Nataša Kramberger könyvének hőse külföldön tanuló fiatal lány, aki mindenféle nehézségekkel találja szembe magát, de csodás véletlenek folytán mindig megmenekül. Az Amszterdamban tanuló szlovén lány egy kínai-afrikai kisgyerek bébiszittere. A legrosszabbkor, áramszünet idején lopják el a kerékpárját. A sötét városon való átverődését elbeszélve felidéződnek a szlovén vidéken eltöltött ifjúkor emlékei, a hivatalos, az iskolai, az otthoni valóság. A könyv színtere Amszterdam, a csatornák, a hidak városa, továbbá a piac, és a piacon árult nagybajszú, fehér hasú hal...

Nataša Kramberger (1983) Ljubljanában és Utrechtben tanult, jelenleg Berlinben él. Szlovéniában a fiatal írók fesztiválján tűnt fel 2006-ban, majd megjelent *Nebesa v robidah* (Szeder-égbolt) című első kötete, egy történetekből összeálló regény.

NEBESA V ROBIDAH

Namesto bicikla je kupila jabolka.

Tri kile, dvanajst jabolk, in branjevka se je smejala s pelerino vred.

– Kadar dezuje, so še bolj dobra.

V Amsterdamu ob treh so kaplje padale čez svet in po pelerini.

Mlake so rasle čez mostove in po tržnici.

Ob kanalu so tatovi preprodajali kolesa.

– Bike, bike.

Namesto bicikla je kupila jabolka.

Popoldne je sonce vedno sijalo posevno čez cerkev in vedno je ura kazala deset čez dve. Bila je deset minut zadaj, ura na zvoniku, in onidve sta se špilali pri vaškem potoku, nekaj greznici podobnega, tam, pod mostom, ki ga je enkrat skoraj odnesla povodenj in je bil dva dni neprevozen. Oma še zdaj dobi vrtoglavico, ko mora prečkati mostove, takrat jo je voda nesla od cerkve do kapele in ji odnesla levi šuh. Popoldne je sonce vedno sijalo čez kamne na potočnem bregu in alge so se scvrle, če si jih vrgel gor. Onidve sta stali čisto pri vodi, prva je rekla, kaj pa zdaj, in druga: nič se ne sekiraj, jaz vem, kako gre.

Vsekakor sta bili hecna kombinacija, obe iz prvega a, in včasih sta šli k potoku. Prva je bila malo slabovidna, nosila je blesava rdeča očala z blesavo vrvico, za katero je optik vztrajno zagotavljal, da je izjemno praktična za majhne otroke in ne ovira pri igri. Druga je bila mala miš iz zakristije, hotela je postati ministrant, pa je niso vzeli, ker je bila deklka.

Popoldne sta šli k potoku, in ko sta cvrli alge, je ona iz zakristije rekla, čuj, zakaj pa ti nisi krščena. Kristus, kake maš, je rekla očalarka, nisem pač (pojma ni imela, kako naj razloži, da je njena mama nosila Titolo štafeto in po celem Benediktu napeljala vodovod z brigado, njen ata, tudi rdeč, pa je sploh verjel v teorico verskega posilstva, kakor je pravil krstu otroka pri dveh mesecih). Potem pa ti nimaš ateja pa mame, je vrtala kristjanka, s krstom vsi dobimo sveto mater Marijo in očeta Boga. Moja mama je tudi Marija, je rekla očalarka in cerkvena miš jo je tresnila po nosu. Ti pa res nič ne veš, saj še imena nimaš, teslo, vsem ljudem na Zemlji da Bog ime pri svetem krstu.

In je prva rekla, kaj pa zdaj, in druga: nič se ne sekiraj, jaz vem, kako gre. Ob deset čez dve po cerkvenem času je miš iz zakristije vzkliknila, v imenu Očeta in Sina in Svetega duha te krstim z božjim imenom Sveta Jana. Čez glavo ji je ulila pol potoka, da so Sveti Jani lasje se tri dni smrdeli po greznici. Zemlja je dobila novega božjega otroka in sonce je še vedno sijalo posevno. Ampak jaz nočem biti Sveta Jana, je dejal otrok. Ko si star dva meseca, te tudi nihče ne vpraša, kaj bi rad bil, je rekla ona, ki je vedela, kako gre. Sploh pa to ni važno, ime je navsezadnje zgolj formalnost.

Zvečer, ko ni bilo več sonca, je ura na zvoniku še vedno kazala deset čez dve. Sveta Jana je reševala naloge Računanje je igra in si mislila, presneto, ono revo pa je res dobila tisto versko posilstvo. Čez dva dni ob deset čez dve se je iz čiste formalnosti vpisala k verouku.

Mamo Marijo je od soka skoraj bog vzel.

Namesto bicikla je kupila jabolka. Tri kile, dvanajst jabolk, in branjevka se je smejala. Tudi njena pelerina se je smejala in v Amsterdamu je deževalo, lilo je kakor iz uma in ona je rekla:

– Kje pa ste jih nabrali, gospa, te delišese?

Vsi so sli že stran, joj, kako se je ulilo, voda je prala Amsterdam, da bi se stopil, če ne bi bil iz kamna, gospa je zmajevala z glavo, ni razumela angleščine, ni razumela slovensčine, nič ni razumela, samo holandsko, in tako je bila že mokra, oprostite, gospodična, je rekla, ne razumem.

Potem ji je podarila zvonec za kolo, ni prav vedela, zakaj, pa saj ni bilo važno, joj, kako se je ulilo, in je sla.

Stala je sredi dežja z jabolki in zvoncem v roki, gledala je čez mokri most in videla, kako clovek na kraju prodaja eno samo ribo.

Zivo, živo.

Z brki in belim trebuhom.

Idi počasi od kopna čez morje in potem čez zemljo do vode in mimo vzpetin v prelaze in prek vznožja na pobočje proti vrhu v nebo. Mestu je ime Sagalassos in pomeni kraj v oblakih, najdeš ga v velikem cesarstvu in cesarstvo se kliče Bizanc. Idi do kraja tisoč in petsto let nazaj in bog ve, oh, bog ve, kaj boš tam našel.

Za krajem bo stala kašča in pred njo bo čuvaj, ko bo odprl vrata, bodo za njimi sodi s soljo in vrči iz gline, v njih bodo shranjene suhe ribe, kakor zlato, z brki in belim trebuhom, suhe ribe, kakor zaklad, bog ve od kod, bog ve od kdaj, v mestu v oblakih, daleč od morja, stran od voda.

Idi torej počasi z neba proti vrhu čez pobočje na vznožje in s prelaza mimo vzpetine in čez vode do zemlje in čez morje do kopna in na sredi bo reka. Može s pokrivali bodo v njej lovili z mrežami iz trsov in trav, vsak dan, brez prestanka, bog ve, ribe z brki in belim trebuhom, v veliki reki, ogromni reki, reki brez začetka, z milijonom začetkov, v reki od nikoder, od nikamor in od pavsod, ribiči in njihovih ribe, z brki in belim trebuhom, v reki, ki jo kličejo sveta, v reki, ki ji pravijo Nil.

Bog ve, kdo odnese te ribe v nebo, bog ve, do mesta v velikem cesarstvu, idi tja tisoč in petsto let nazaj.

In če slediš reki navzgor, proti toku, boš prišel do sotočja in reka bo postala dve reki, ki se stekata v eno, in potem bo postala tri reke, razcepila se bo na dva dela in potem na tri in sledil boš enemu in prišel do kraja, sledil boš drugemu in prišel boš do skal in iz njih bo vstajala voda. Tisti, ki bodo sledili tretjemu delu, bodo prišli do sotočja in reka se bo razcepila na dva dela in tri in potem na štiri in pet in vsakič bo šla naprej drugače in vsakič v novo smer, iz nove smeri, dve reki, tri reke, pet rek, v eno, od vsepovsod.

Reki od vsepovsod ne vidiš do dna in mogoče prihaja iz zemlje.

Iz reke od vsepovsod se vsak dan dvigajo ribe in mogoče prihajajo od boga.

Kajti bog ve, bog ve, kje ima ta reka začetek, bog ve, bog ve, kje ima prestanek, milijon prestankov, vsak dan, vsak dan, tisoč let in petsto, vsak dan, brez prestanka: bog ve.

– Oooooo, nooooo! Primi jo, drži jo, leti, tresk!

V vhodna vrata je butnilo z zvenečim pokom, oooooo, nooooo, primi jo, drži jo, leti, tresk, odneslo jo je iz kuhinje na hodnik, v krilu in srajci in puloverju na v, s kruhom in marmelado, skozi vrata na stopnišče, kaj pa je, kaj pa je, kaj pa je?

Stopnišče je bilo v razsulu, turški sosed od zgoraj je prenavljal stanovanje in pravkar so trije mladci po stopnicah tovorili ogromno kopalno kad peščene barve. No. Se malo nazaj. Pravkar sta se dva Turka režala kot smotana, eden na stopnicah malo nad njo, drugi še malo više, medtem ko je tretji teblnil po dolgem in širokem, Oooooo, nooooo, nooooo!, v banjo, ki je kar sama drsela po stopnicah navzdol, s Turkom v sebi, vedno bolj dol, vedno bolj dol, po stopnicah, kopalna kad peščene barve, obrnjena navzgor, v njej pa tuleči Turek, oooooo, noooo, noooo. Smotana dva sta se prijemala za trebuhe in se kar režala, lovila sta sapo in se zvijala po stopnicah, kad je drsela, dol, dol, dol, dokler se ni zataknila v ovinku in obstala, s truščem, truščem, truščem, v steni stopnišča, zid se je razlomil in razpokal, kosi stene so leteli na vse strani, pršeli po zraku, po kadi, po stopnicah, po Turku, auuuuu, auuuuu, nooooo, osuplo je gledala v stopali, ki sta strleli iz ustavljene banje, buljila je v norca, ki sta bila od smeha že čisto zaripla, strmela je po stopnicah, ki so bile od kadi catasto oguljene, in ugriznila v kruh z marmelado, ker ji je zmanjkalo okusa po sladkem.

– O. O. O!

Turka od zgoraj.

– Au. Au. Au!

Turek od spodaj.

– Ej, ej, ej!

Ona na sredi.

In potem tišina.

Za hip.

Dokler ni revez od spodaj zakrčal tako krčevito, da se je kopalna kad stresla od odmevov in je šel po stopnišču srh v kosti.

– Oooooo!

(– Bepi, zakaj imaš kapo na glavi?

– Ker nimam las.

– Zakaj pa jo ima mama?

– Ker paše k njeni jopici.

– Kaj je paše?

– Pomeni, da sta jopica in kapa iste barve.

– Zakaj?

– Obe sta modri.

– Zakaj?

– Ker je moderno.

– Jaz sem tudi modra?

– Ti si mala.

– Ti si moder?

– Jaz sem star.

– Zakaj?

– Ker predolgo živim.

- Predolgo?
- No. Dolgo.
- Kaj je dolgo?
- Dolgo je od tukaj do Indije.
- Do Indije?
- Tako ja, saj veš, kje je Indija. ... Veš?
- Aha.

...

- Bepi?
- Povej.
- Kje pa je dolgo od tukaj do Indije?
- Kako to misliš?
- Jaz sem videla samo oblake.)

Sredi dolgega temnega letališkega hodnika se je zavedel, da je vnukinja v njegovi glavi se vedno stara tri leta in pol.

V Amsterdamu ob treh je stala z jabolki in zvoncem v roki, gledala čez mokri most in človek na kraju je prodajal ribo, živo, z brki in belim trebuhom.

- Oh, gospod. Po koliko pa je, ta riba?
- Oh, gospodična. Po koliko pa so bila, ta jabolka?
- Oh, ..., celo premoženje za kilo.
- Oh, ..., za štiri jabolka?

Oh, je rekla, lahko se greva tudi matematiko, gospod, lahko se greva računanje je igra in postevanko na prste, lahko stojiva tukaj brez besed, dokler dež ne neha, in če izpustiva vašo ribo zdaj, ko je svet tako voden, nama bo nemara res odplavala v nebo. Oh, je rekel človek, oprostite, gospodična, razumem, pardon. Pa so dobra?

- Kadar dežuje, se bolj. Zakaj pa je ziva?
- Kako, riba?

Bela, z brki in z repom cikcak, če pa si jo pogledal v pravem trenutku in v kalejdoskop, je rekla:

- Kaj pa zdaj?

HEAVEN IN BRAMBLES

She bought apples instead of a bicycle.

- Three kilos – twelve apples – and the greengrocer laughed along with her pelerine.
- When it rains, they're even tastier.

At three o'clock in Amsterdam, raindrops were falling on the world and on the pelerine.

Puddles rose across the bridges and on the market.

By the canal, thieves were selling bicycles.

- Bikes, bikes.

She bought apples instead of a bicycle.

In the afternoons, the sun always shone sideways across the church and the clock always showed ten past two. It was ten minutes behind, the clock on the church tower, and the two were frolicking by the village stream, which resembled a cesspit, under the bridge that was once almost destroyed by a flood and was impassable for two days. Grandmother still gets dizzy crossing bridges; that time the water carried her from the church to the chapel and carried away her left shoe. In the afternoon, the sun always shone upon the stones of the stream bank and algae began to fry when you threw it on the stones. They were standing just beside the water, the first one said, Now what, and the second: Don't worry, I know how this goes.

They were definitely an odd combination. Both were from class 1A, and sometimes they went to the stream. The first was weak-sighted and wore goofy red glasses with a goofy cord, which the optician said was extremely practical for small children and no obstacle in play. The second was a little church mouse, wanted to become an acolyte, wasn't accepted because she was a girl.

In the afternoon, they went to the stream and, while frying algae, the one from the vestry said, Hey, why weren't you baptised? For Christ's sake, listen to yourself, said the one with glasses, I just wasn't (she had no idea how to explain that her mother took part in Tito's Relay of Youth and built waterworks throughout Benedikt within the work brigade, while her dad, also a Commie, did not believe in the baptism of two-month-old children, which he called religious rape). Then you don't have a mum and dad, persisted the Christian; by being baptised we all get Mother Mary and God the Father. My mum's name is also Mary, said the one with glasses, and the church mouse poked her in the nose. You really know nothing, you don't even have a name, silly; at baptism, God gives a name to everyone on Earth.

And the first one said, Now what, and the second: Don't worry, I know how this goes. Ten past two (Church Time) the church mouse screamed, In the name of the Father and Son and Holy Spirit I baptise you with the Holy Name of St Jane. She poured half of the stream over her head, so that St Jane would smell like a cesspit for the next three days. Earth got a new child of God and the sun was still shining sideways. But I don't want to be St Jane, the child said. When you're two months old, nobody asks you what name you want, the one who knew how this goes responded. And besides, it doesn't matter; the name's just a formality.

In the evening, with the sun gone, the church tower clock still indicated ten past two. St Jane was doing exercises in *Algebra is fun* and thought to herself, Darn, that poor girl really did get religiously raped. Two days later, ten past two, as a pure formality, she joined religious education.

Mother Mary was so shocked she almost met her Creator.

She bought apples instead of a bicycle. Three kilos, twelve apples, and the greengrocer laughed. Her pelerine was laughing along and it was raining in Amsterdam, it poured cats and dogs, and she said:

– Where did you pick them, madam, those Golden Delicious?

Everybody was away, God, it poured, water washed Amsterdam, it would melt if it wasn't made of stone, the lady shook her head, she didn't speak English, she didn't speak Slovenian, she spoke nothing, just Dutch, and she was already so soaked, Sorry, miss, she said, I don't understand.

Then she gave her a bicycle bell, she didn't know why, really, didn't matter anyway, God, it poured, and she went.

She stood in the rain with apples and a bicycle bell in the hand, looking across the bridge and saw a man at the end, selling only one fish.

Alive, alive.

With a moustache and a white belly.

Go slowly from the land over the sea and then across the land to the water, and by the hills to passes, and from the foot of the hill to the slope, to the peak, to the sky. The town is called Sagalassos, meaning a place in the sky, you will find it in the great empire and the empire is called Byzantium. Go to the end, a thousand and five hundred years back and God knows, oh God knows what you'll find there.

Behind the place there will be a pantry guarded by a sentinel, when he opens the door, behind them you'll find barrels with salt and clay pots, in them you'll find dried fish, dry as gold, with moustaches and white bellies, dried fish like a treasure, God knows where from, God knows since when, in the city in the clouds, far from the sea, far from water.

So go slowly from the sky to the peak, across the slope, to the foot of the hill, and from the pass by the hill, and across the water to the land, across the sea to the land, and in between, there will be a river. Men with hats will hunt in it with nets from reeds and grasses, every day, without pause, God knows, the fish with moustaches and white bellies in a big river, a huge river, a river without beginning, with a million beginnings, in the river from nowhere, from nowhere and everywhere, fishermen with their fish, with moustaches and white bellies, in the river they call sacred, in the river they call the Nile.

God knows who takes the fish to the sky, God knows, to the city in the great empire, go there, a thousand and five hundred years back.

And if you follow the river uphill, against the current, you will reach the confluence and the river will become two rivers flowing into one, and then it will become three rivers, cleft into two parts and into three and you will follow one of them and reach the place, you will follow the other and you will reach the rocks and water will be rising from them. Those who will follow the third part will reach the confluence and the river will split in two parts and three, and then four and five and every time it will take a different route in a different direction, from the new direction, two rivers, three rivers, five rivers, into one, from everywhere.

You can't see the bottom of the river from everywhere and it might be coming from the ground.

From the river from everywhere, the fish rise every day and they might be coming from God.

Because God knows, God knows where this river begins, God knows, God knows where it pauses, a million times, every day, every day, for a thousand and five hundred years, every day, without pause:

God knows.

– Ooooooh, nooooo! Grab it, hold it, it's flying, boom!

It hit the main door with a resounding bang, oooooooh, noooooo, grab it, hold it, it's flying, boom, it took her from the kitchen to the hallway, in a skirt and a shirt and V-neck sweater, with bread and marmalade, through the door to the staircase, what is it, what is it, what is it?

The staircase was run down, the Turkish neighbour upstairs was renewing his apartment and three young men were just carrying a large sand-coloured tub upstairs. Well? A little bit back. Two Turks were laughing like crazies, one on the staircase above her, the other a bit higher while the third fell with the whole body. Ooooooooh, nooooo, noooooo!, the tub sliding down the staircase by itself, with a Turk in it, lower and lower, down the stairs, the sand-coloured tub, turned upside down, with a screaming Turk in it, oooooooh, nooooo, noooooo. The two goofy ones were grabbing their stomachs and laughing, they were trying to catch their breath, rolling down the stairs, the tub was gliding down, down, down until it stuck in a curve and stood still with a bang, noise, noise, in the staircase wall, the wall cracked and broke, pieces of the wall flying everywhere, in the air, at the tub, at the stairs, at the Turk, Oooooouuch, oooooouuch, nooooo, she was looking, taken aback, in the two feet that were protruding from the halted tub, she stared at the two fools who had faces red with laughter, she stared at the staircase that was striped and damaged because of the tub, and made a bite of her bread with marmalade, for she had run out of sweet taste.

– O. O. O!

Turks from above.

– Ouch. Ouch. Ouch!

The Turk from beneath.

– Hey, hey, hey!

And she in between.

And then – silence.

For a moment.

Until the poor man from beneath screamed so horridly that the tub shook from the echo and gave the creeps to the whole staircase.

– Ooooooh!

(– Bepi, why are you wearing a hat?

– Because I have no hair.

– Why's mom wearing it?

– Because it matches her jumper.

– What does match mean?

– It means her jumper and her cap are of the same colour.

– Why?

– They're both blue.

– Why?

– Because it's fashionable.

- Am I blue, too?
- You're little.
- Are you blue?
- I'm old.
- Why?
- Because I've lived for too long.
- Too long?
- No. Just long.
- What's long?
- It takes a long time to get to India.
- To India?
- That's right, you know where India is. ... Don't you?
- Mhm.
- ...
- Bepi?
- What?
- Where's that long time from here to India?
- What do you mean?
- I've only seen clouds.)

Halfway through a dark airport corridor, he realised that, in his head, his granddaughter is still three and a half years old.

She stood in Amsterdam at three o'clock holding apples and a bicycle bell in the hand, looking across the wet bridge, and the man at the end of it was selling a fish, alive, with moustache and a white belly.

- Oh, Sir. How much is it, this fish?
- Oh, Miss. How much were these, the apples?
- Oh... a fortune a kilo.
- Oh... four apples?

Oh, she said, we can do math, Sir, we can do *Algebra is fun* and finger multiplication, we can stand here speechless until it stops raining, and if let you the fish go now, with all the water in the world, it just might swim towards the sky. Oh, the man said, I'm sorry, Miss, I understand, excuse me. Are they good?

- Even better when it rains. How come it's alive?
- What do you mean, the fish?

White, with moustache and a zigzag tail, and if you looked at it at the right time and through a kaleidoscope, it said:

- Now what?

SZEDER-ÉGBOLT

Bicikli helyett almát vett.

Három kilót, tizenkét darabot, és a kofa kacagott hozzá a pelerinjével együtt.

– Minél jobban esik az eső, annál finomabbak.

Amszterdamban három órakor esőcseppek hullottak a városra és a pelerinre.

A tócsák előtötték a hidakat és az egész piacot.

A csatornánál orgazdak adtak túl a lopott biciklikén.

– Bike, bike.

Bicikli helyett almát vett.

Délután a nap ferde sugarai még mindig sütöttek a templomra, és az óra még mindig azt mutatta, hogy tíz perccel múlt kettő. Tíz perccel késett a harangtorony órája, ok ketten meg ott játszottak a szennyvíz-csatornához hasonló falusi pataknál, lent a hid alatt, amit egyszer kis híján elvitt az ár, és két napig nem lehetett átkelni rajta. Ómamát most is elfogja a szédülés, ha át kell kelnie valami hídon, mert annak idején elsodorta az ár a templomtól egészen a kápolnáig, és még a bal cipőjét is elvitte. Délután még mindig sütötte a nap a köveket a patakparton, és a moszatok szinte rásültek, ha felfordítottad a köveket. A két kislány ott áll a víz mellett, az egyik azt kérdezte, mi lesz most, mire a másik: ne izgasd magad, én tudom, hogyan megy ez.

Mindenképp vicces páros voltak, mindketten az I. a-ból, és időnként lejártak a patakra. Egyikük kissé rövidlátó volt, béna piros szemüveget hordott egy béna zsinóron, amire a látszerész azt hajtogatta, hogy rendkívül praktikus gyerekek számára, mert nem akadályozza őket a játékban. A másik kis ájtatos manó volt, ministráns akart lenni, de nem vették be, mert lány volt.

Délután lementek a patakra, és miközben az moszatokat szárítgatták, az ájtatos manó azt kérdezte, figyelj, te miért nem vagy megkeresztelve? Krisztus, miket kérdezel, így a szemüveges lány, hát csak! (Hogyan magyarázza meg, hogy az anyukája részt vett Tito stafétájában, és egész Benediktben ő fektette le a vízvezetékét az építőtáborosokkal, és apja, szintén nagy komcsi, vallási erőszaknak minősítette, ha megkeresztelnek egy két hónapos gyereket). Akkor neked nincs apád meg anyád, hadarta a vallásos kislány, mert a kereszteléssel nyerjük el Máriát a mi szent anyánknak és Istent az apánknak. Anyukám is Mária, mondta a szemüveges lány, de az ájtatos manó az orrára koppintott. Nem tudsz te semmit, hiszen még neved sincs, te ostoba, ezen a világon minden embernek Isten ad nevet a szent kereszttségben.

És akkor a szemüveges kislány azt kérdezte, mi van ilyenkor, a másik meg: ne izgasd magad, én tudom, mi az ábra. Tíz perccel kettő után templomi idő szerint az ájtatos manó felkiáltott, az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében megkereszteltek téged Szent Jana nevére. A szemüveges fejére öntött egy kis vizet a patakból, hogy Szent Jana haja még három nap múlva is büzlött a piszkos létől. Isten újabb gyermeke érkezett a földre, és a nap még mindig ferde sugarakkal tűzött. De én nem akarok Szent Jana lenni, mondta a kislány. Kéthónapos korodban senki sem kérdezi, mi szeretnél lenni, mondta az az, amelyik tudta, hogyan mennek a dolgok. Egyáltalán nem érdekes, a név ügyis csak formalitás.

Este, amikor már nem sütött a nap, a harangtorony órája még mindig tíz perccel kettő után állt. Szent Jana a házi feladatát készítette. A számtan csak játék, és arra gondolt, a fenébe is, azt a nyomorultat már valóban legyúrta a vallásos erőszak. Két nap múlva két óra után tíz perccel merő formalitásból beiratkozott hittanra.

Anyja, Marija olyan sokkot kapott, hogy majdnem ráment.

Bicikli helyett almát vett. Három kilót, tizenkét darabot, és a kofa kacagott hozzá. A pele-
rinje is kacagott, és Amszterdamban esett az eső, szakadt, mintha dézsából öntenék, ő meg azt mondta:

– Hol szedte az almát, asszonyom, ezt a golden delicesszt?

Mind behűzödtak már, jaj, mennyire zuhogott, mosta a víz Amsterdamot, el is olvadt volna, ha nincs kőből, a kofa a fejét rázta, nem értett angolul, nem értett szlovénul, semmilyen nyelven nem értett, csak hollandul, és már csupa víz volt, elnézést, kisasszony, mondta, nem értem.

Aztán ajándékozott neki egy biciklicsengőt, maga sem tudta, miért, de nem is volt fontos, jaj, hogy zuhogott, és elment.

Ott állt az esőben, kezében az alma meg a biciklicsengő, bámult az esőverte hidon át, és látta, hogy valaki a végén elad egy halat.

Eleven, élő halat.

Egy bajszos, fehérhasú halat.

Lassan halad a szárazföldről a tengeren át, és aztán a földön át a vízhez, és az emelkedők mentén fel a hágókra és a hegy lábán át a hegyoldalba a csúcs felé az égbe. A város neve Sagalassos, ami várost jelent a felhőkben, a nagy birodalomban, és a birodalom neve Bizánc. Menj vissza ezeröttszáz évet, és Isten a tudója, ő, Isten a tudója, mit találsz majd ott.

A városon túl áll egy hombár és előtte ő, aki ha kinyitja az ajtót, mögötte hordószámra áll a só és az agyagkorsók, tele szárított hallal, akár az arany, bajszos, fehérhasú hallal, szárított hallal, mint egy kinccsel, Isten a tudója, honnan, Isten a tudója, mióta, a felhővárosban, messze a tengertől, távol a víztől.

Menj lassan az égtől a csúcs felé a hegyoldalban a hegy lábához, és a hágóról a meredek mentén, és át a vizen a földre, és a tengeren át a szárazföldre, melynek a közepén folyó lesz. A kalapos férfiak nádból és fűből font varsákkal halásznak majd benne, minden nap, szünet nélkül, isten a tudója, bajszos, fehér hasú halakat fognak, a nagy folyóban, a hatalmas folyóban, az eleje nincs folyóban, a millió forrású folyóban, a soha, sehonnan és mindenünnen jövő folyóban, a halászok és a halaik, a bajszos, fehér hasú halaik, a szentnek nevezett folyóban, a Nilusnak nevezett folyóban.

Isten a tudója, ki viszi ezeket a halakat az égbe, Isten a tudója, a hatalmas birodalom városaiba, oda menj ezeröttszáz évet vissza.

És ha követed fölfelé a folyót, a folyásával szemben, elérkezel egy torkolathoz, és a folyóból kettő lesz, amely összefolyik, és aztán hárommá lesz, kettéágazik és aztán háromra szakad, és te követni fogod az egyik ágat és elérsz a végéig, követni fogod a másikat, és sziklakhoz érsz, és azokból fog fakadni a víz. Azok, akik a harmadik ágat fogják követni, elérnek a torkolathoz, és a folyó ott ketté és hárommá ágazik majd, négy és öt ágra, és mindig másként halad tovább és mindig új irányba, új irányból, két folyó, három folyó, öt folyó, mindenünnen.

E mindenünnen érkező folyóknak nem látni a fenekére, mert talán a föld mélyéből fakadnak.

A folyóból mindenütt, naponta, minden nap fogják ki a halakat, amelyek talán Istentől valók. Hísz Isten a tudója, hol van ennek a folyónak a kezdete, Isten a tudója, hol van megállása, millió megállása, minden nap, minden nap, minden nap, ezeröttszáz év óta minden nap, megállás nélkül: Isten a tudója.

– Óóóóóóó, nooooo! Fogd meg, erősen, leesiik, banggg!

Zengő hanggal valami nekivágódott a bejárati ajtónak, oooooóó, nooooo, kapd el, fogd meg, röpül, daing, mire ő kirohant a konyhából a folyósóra, szoknyában, blúzban és v-kivágású pulcsijában, a lekváros kenyérével együtt, az ajtón át ki a lépcsőre, hogy mi van, mi van, mi van?

A lépcső rozoga volt, a török szomszéd odafent a lakását újtotta fel, és éppen három fiatalember cipelt felfelé a lépcsőn egy homokszínű hatalmas fürdőkádát. No-no. Kicsit vissza. A két török pont röhögött, mint a bolond, az egyik kicsit fölötte, a másik még magasabban, miközben a harmadik össze-vissza hadonászva lezuhant teljes hosszában a lépcsőn, oóóóóó, nooooo, nooooo!, bele a kádba, az erre elindult lefelé a lépcsőn, benne a törökkel, csak le, le, le a lépcsőn, a homokszínű fürdőkád, benne az üvöltő török, oooóóóó, nooooo, nooooo. Az a két bolond meg a hasát fogta és csak röhögött, a levegőt kapkodták, és tekergöztek a lépcsőn neveltükben, a kád meg csúszott le, le, lefelé, míg el nem akadt a lépcsőkanyarban és megállt, hatalmas csattanással, csattanással, csattanással, a lépcsőház falánál, a fal bezúzódot, sőt végigrepedt, darabjai szerteszét röpltek, szétfröccsentek a levegőben, a kádon, a lépcsőkön, a törökön, auuúúú, auuúúú, nooooo, a lány döbbenet bámult a megfékezett kádból kiálló talpakra, bámulta a két bolondot, ahogy teljesen belevörösödtek a kacagásba, nézte a lépcsőt, amit becakkozott a végigdöngő kád, és beleharapott a lekvároskenyerébe, mert édességre vágyott.

– Ó. Ó. Ó!

A két török odafentről.

– Auúú. Auúú. Auúúú!

A török letről.

– Ej, ej, ej!

A lány közében.

És aztán csend.

Egy pillanatra.

Míg a kárvallott török odalentről akkorát nem ordított, hogy a fürdőkádát megremegtette a visszhang, és a lépcsőn állók csontját is átjárta a borzongás.

– Oooóóóó!

(– Bepi, miért van sapka a fejeden?

– Hogy védjem a hajam.

– Miért van sapka anya fején?

– Mert illik a kardigánjához.

– Mi az, hogy illik?

– Azt jelenti, hogy a kardigán és a sapka ugyanolyan színű.

– Miért?

– Mindkettő kék.

– Miért?

– Mert így divatos.

– Én is kék vagyok?

– Te kicsi vagy.

– Te okos vagy?

– Én öreg vagyok.

– Miért?

– Mert régóta élek.

– Régóta?

– Nos, hosszú ideje.

– Mi hosszú?

– Hosszú az út innen Indiáig.

– Indiáig?

– Igen, hisz tudod, hol van India. ... Tudod?

– Aha.

...

– Bepi?

– Mondd!

– Milyen messze van ide India?

– Hogy gondolod?

– Én csak a felhőket láttam.)

A hosszú, sötét repülőtéri folyosón jött rá, hogy az unokája az ő fejében még mindig három és fél éves.

Amszterdamban háromkor ott állt az almákkal és a csengővel a kezében, nézett a vizes hídon túlra, ott a végén egy ember halat árult, eleven, hosszúbajszú, fehérhasú halat.

– Ó, uram. Mennyibe kerül ez a hal?

– Ó, kisasszony. Mennyibe került, ez az alma?

– Ó, ..., egy vagyont kértek ezért az egy kiloért.

– Ó, ..., négy darab almáért?

Ó, mondta, matematikát is játszhatunk, uram, számtanosdit, kiszámolóst, állhatunk itt szó nélkül is, amíg el nem áll az eső, és ha elengedjük most a maga halát, mivel a világ úgyis annyira vizes, a végén még felsiklik nekünk az égbe. Ó, mondta az ember, elnézést kérek, kisasszony, értem, pardon. És finom az alma?

– Minél jobban zuhog, annál finomabb. És miért eleven?

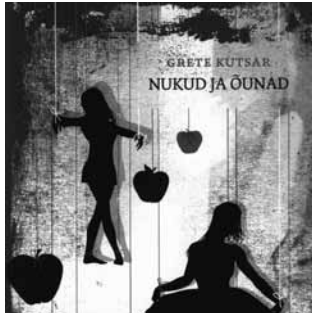
– Micsoda, a hal?

Fehér, bajszos, cikcakkos farkú a halacska, és ha a kellő pillanatban nézed a halat meg a kaleidoszkópot, akkor azt kérdi:

– Mi van ilyenkor?

GRETE KUTSAR

PEGASUS, ESTONIA

The first-person narrator of *Puppets and Apples* is a naive teenager Kyle who enters into a dubious agreement with the mysterious Beatrice. She is then dragged into the turmoil of weird events. Forced to do everything ordered by the mysterious Beatrice, Kyle finds that her little boring hometown has a hidden side as well. A totally unfamiliar world opens to her, which is far more dangerous than she ever thought possible.

Puppets and Apples is a story about a girl who finds herself in an unexpected situation controlled by alien forces.

Grete Kutsar (born in 1990) is a young Estonian author, just out of secondary school. She is currently studying psychology at the University of Tartu. So far she has only published short pieces in school papers. In 2009, the publishing house Pegasus issued her debut novel *Puppets and Apples*.

A *Bábok és almák* egyes szám első személyű elbeszélője a naiv tini, Kyle, aki gyanús egészséget köt a misztikus Beatrice-szel. Zűrzavaros, furcsa eseménybe keveredik, miközben rákényszerül, hogy mindent Beatrice kedve szerint tegyen. Rádöbben, hogy unalmas kis városkájának van egy rejtett oldala: idegen világ tárul fel előtte, ami sokkal veszedelmesebb, mint azt valaha gondolta volna...

A *Bábok és almák* történet egy lányról, aki ismeretlen erők által vezérelt váratlan helyzetben találja magát.

Grete Kutsar (sz. 1990) fiatal észt szerző, 2009-ben fejezte be a középiskolát. Jelenleg a Tartui Egyetemen pszichológiát hallgat. Iskolai kiadványokban megjelent rövidebb művei után 2009-ben a Pegasus Kiadó adta ki első regényét, a *Bábok és almákat*.

NUKUD JA ÕUNAD

Ja neljapäev jõudiski kätte. Veider, et nädal nii kiiresti mööda sai. Tunnid lõppesid ja varsti leidsin end juba koduteelt. Oma maja juurde jõudes nägin, et selle ette oli pargitud must Porsche gr1. Teadsin, et ühelgi naabril sellist autot ei ole ja eeldasin automaatselt, et see pidi kuuluma Beatrice'ile. Oma tuppä minnes avastasin, et mul oli õigus. Beatrice seisis akna juures ja vaatas välja. Kui ma sisenesin, pööras ta end naeratuse saatel minu poole.

"Hei, nukuke! Ma olen tagasi!" sõnas ta energiliselt.

"Tõesti? Hea, et ütlesid, ma poleks muidu märganudki. Ja ära kutsu mind nukukeseks!" märkisin sarkastiliselt.

"Oh, sa oled nii armas, nukuke. Ma loodan, et oled valmis, sest me lähme kohe poodi," teatas ta rõõmsalt.

"Aga ma ei taha poodi minna. Mulle meeldivad mu riided. Ma ei taha uusi ..." protesteerisin kiirelt.

"Ära aja vastu, nukuke. Me lahkume kohe ja ma ostan sulle korralikud riided, millega kõlbab klubisse tulla. Tule kaasa!"

Nende sõnadega astus Beatrice toast välja ning ma järgnesin talle vastumeelselt. Miks ma seda tegin? Ma ei teadnud isegi. Ma ei tahtnud temaga ei kaubamajja ega klubisse minna ega üldse midagi koos teha. Ometi tundis miski mind talle järgnema. Mu keha liikus otsekui iseenesest ning järgmisel hetkel istusin Porsches. Beatrice käivitas mootori ja me sõitsime linna poole.

Veidi aega hiljem valisime juba riideid. Noh, Beatrice valis, mina seisin juures ja vaatasin tülpinud näoga tema tegevust. Riiete ostmine on nii tüütu, tihti ei suuda ma leida mitte midagi sellist, milles end mugavalt tunda. Lisaks muidugi rahaprobleemid ... On küllalt asju, mis mulle meeldivad, kuid tavaliselt pole mul nende ostmiseks piisavalt raha ja ema keeldus mind toetamast. Praegu vaatas Beatrice riideid, mida ma poleks vabatahtlikult kunagi selga pannud ja mis tundusid lisaks ka veel kallid. Mõne aja pärast tuli ta lagedale musta miniseeliku ja punase korsett-topiga ning saatis mu riietuma.

Mulle meeldib privaatsus. Armastan õhtuti üksinda oma toas olemist ning mulle ei meeldi, kui keegi luba küsimata siseneb. Mulle ei meeldi ka see, kui mind riiete vahetamisel segatakse ja põrnitsetakse. Sellepärast olingi kohutavalt vihane, kui Beatrice lükkas ühel hetkel riietus-kabiini kardina eest ja tegi minust pilti. Olin küll pesuväel, kuid see ei vähendanud mu raevu.

"Beatrice! Mis sul viga on? Miks sa seda tegid?!" karjusin tigidalt ja tõmbasin kardina jälle ette.

"Sa oled nii armas! Ma ei suutnud vastu panna!" kostis Beatrice ja lipsas kardina vahelt minu kõrvale kabiini.

"Mida sa teed?" küsisin kahtlustavalt ja taganesin.

"Aitan sul riideid vahetada," vastas Beatrice rõõmsalt naeratades.

"Täna, aga ma saan ka ise hakkama."

Beatrice astus mulle veel lähemale. Püüdsin taganeda, kuid mu selg tabas seinä. Beatrice seisis otse minu ees ja nõjatus minu kohale. Ta asetaski õle oma käe mu õlale ja libistas nimetissõrmega üle naha. Võpatasin ja tõmbusin eemale.

"Oh, nukuke, ära ole selline! Kas sa siis ei taha, et ma sind aitan?" küsis Beatrice ja tuli mulle veel lähemale.

"Ei! Käi välja, Beatrice! Ja lõpeta mu käperdamine!"

Võisin leppida pildistamise ja riietuskabiini sissetungimisega, kuid hetkel oli Beatrice ebamugavalt lähedal. Tema nägu oli minu omast vaid sentimeetrite kaugusel ning see, kuidas ta oma pikkade sõrmedega üle minu naha libistas, polnud kaugeltki enam sõbralik. Mu keha läbis kerge värin, kui püüdsin eemale tõmbuda. Kavatsesin juba pesuväel kabiinist välja tormata, kuid õnneks taganes Beatrice just sel hetkel. Ta naeris.

"Ma ainult lollitan, nukuke! Pole vaja närvi minna!" teatas ta itsitades ja lipsas kabiinist välja. "Võisin ja pööritasin silmi. Ma ei saanud temast aru. Alguses on ta sõbralik, siis püüab mind tappa ja nüüd ... Ma ei saanudki aru, mida ta praegu teha üritas."

"Pane riided selga, nukuke, või ma tulen ja teen seda tõesti ise," käskis Beatrice teiselt poolt kardinat kannatamatult.

Temal oli muidugi kerge öelda "pane riided selga". Kas ta üldse teadis, kui ebamugavad ja kitsad need olid? Sain need selga küll, kuid ma ei tundnud end nendes sugugi mugavalt. Vaatasin end peeglist ning otsustasin, et sedasorti asjad olid liiga paljastavad. Ma ei tahtnud neid kanda ja kohe kindlasti ei tahtnud ma nendega ööklubisse minna. Ehmusin, kui Beatrice kabiini kardina jälle eest tõmbas ja mind silmitses.

"Väga kena ..." pomises ta mõtlikult.

"Ma näen välja nagu lits," märkisin süngelt ja pöördusin Beatrice'i poole. "Täiuslik! Nüüd vaja me lihtsalt korralikke saapaid ja aksessuaare. Naerata!" sõnas Beatrice ja tegi minust jälle pilti.

Kuigi ma ei tundnud end mugavalt, ei julgenud ma Beatrice'ile vastu rääkida hirmust, et ta hakkab mind jälle käperdama. Panin oma riided jälle selga ja me suundusime järgmisesse poodi, kust Beatrice ostis mulle pika säärega mustad saapad. Ta võttis mu uued riided enda kätte ning viis mind jälle koju. Nüüd polnud mul enam valikut. Pidin Beatrice'iga klubbisse minema. Miks ma talle ometi vastu ei hakanud? Miks ma ei öelnud, et ei taha minna? Ma ei osanud nendele küsimustele vastata. Beatrice'i läheduses muutusin lihtsalt nii ... nõrgaks. Tal oli minu üle veider kontroll. Nüüd võisin vaid loota, et reede möödub kiiresti.

Ütlesin vanematele, et lähen ööseks ühe sõbranna poole. Nad jäid mind uskuma ning reede õhtul, kui Beatrice mulle järele tuli, jätsid nad minuga hüvasti ja soovisid mulle lõbusat õhtut. Nii vastik oli neile valetada, kuid ma ei saanud teisiti. Kui oleksin öelnud, et lähen vähivõõraga ööklubisse, poleks nad mul ju kohe kuidagi minna lasknud. Võib-olla see olekski parem olnud, kuid mul oli kahtlane tunne, et Beatrice'ile poleks see sobinud. Ja küll tema juba oleks leidnud mingi mooduse mu väljavedamiseks.

PUPPETS AND APPLES

It was again Thursday. Strange how fast the week passed. The lessons were over and I was soon on my way home. Reaching my house, I saw a black Porsche 911 parked in front of it. I knew none of my neighbours had a car like that, and I automatically assumed that it must belong to Beatrice. Entering my room it turned out to be true. Beatrice was standing by the window, looking out. When I came in, she turned round and smiled.

"Hey, puppet! I'm back!" she said energetically.

"Really? Good of you to mention this, I might otherwise not have noticed. And don't call me puppet," I said with sarcasm.

"Oh, you're so charming, my dear puppet. I hope you're ready, because we are going shopping right away," she announced merrily.

"I don't like shopping. I like my clothes. I don't want new ..." I quickly protested.

"Don't be difficult, puppet. We are leaving this minute, and I'll buy you decent clothes, suitable for the club. Come along!"

With these words, Beatrice left the room and I followed reluctantly. Why did I do it? If only I knew. I had no wish to go to the department store or the club with her, or do anything at all together. However, something made me follow her. My body seemed to move of its own will, and in no time I was already sitting in the Porsche. Beatrice started the engine and we drove towards the city.

A little later we were already choosing clothes. Or rather, Beatrice was, whereas I stood by and watched her, totally bored. Buying clothes is incredibly tedious, I often cannot find a single thing that I could comfortably wear. And of course the money ... There are plenty of things I like, but usually I have no money to buy them, and mother refused to support me. At the moment Beatrice was examining some clothes I would never voluntarily put on, and which were far too expensive as well. After awhile she selected a black mini-skirt and a red top, and told me to try them on.

I like privacy. I enjoy being on my own in the evening, and I can't stand it if someone enters without permission. I also don't like to be watched and disturbed when I try something on. I was therefore absolutely livid when Beatrice suddenly pulled the curtain aside and took a photograph of me. I had my underwear on, but it didn't lessen my fury.

"Beatrice! What's the matter with you? Why did you do it?!" I shouted angrily and pulled the curtain back.

"You are so cute! I couldn't resist!" said Beatrice and slipped into the cubicle.

"What are you doing?" I asked suspiciously and stepped back.

"Helping you to change," replied Beatrice and smiled happily.

"Thanks, but I can manage perfectly well."

Beatrice stepped even closer. I tried to back away, but my back was already pressed against the wall. Beatrice was standing right in front of me and leaned forward. She placed a hand on my shoulder and ran her index finger across my skin. I jumped and withdrew.

"Oh, dear puppet, don't be like that! Don't you want me to help you?" asked Beatrice and came even closer.

"No! Get out, Beatrice! And stop groping me!"

I could put up with the photograph and her intruding into the cubicle, but at the moment she was standing far too close. Her face was only a few inches from mine, and the way she dragged her long fingers across my face, was no longer just friendly. A slight tremor shot through my body when I tried to back off. I was about to rush out of the cabin in my underwear, when Beatrice herself stepped back. She laughed.

"Just kidding, my stupid, my puppet! No need to get upset!" Giggling, she slipped out.

I sighed and rolled my eyes. I could not understand her. At first she is friendly, then tries to kill me, and now ... I didn't have a clue what she was up to.

“Get dressed, puppet, or I’ll come and do it myself,” ordered Beatrice impatiently from the other side of the curtain.

It was easy for her to say, “get dressed”. Did she have any idea how uncomfortable and tight they were? I did manage to get them on, but I didn’t feel in the least good in them. I stared at myself in the mirror and decided that clothes like these were too revealing. I didn’t like them and certainly had no intention wearing them to the nightclub. I was startled when Beatrice pulled the curtain again and eyed me carefully.

“Very nice ...” she muttered.

“I look like a slut,” I said grimly and turned to Beatrice.

“Perfect! All we need now are decent boots and accessories. Smile!” she said and took another photograph.

Although I did not feel comfortable, I didn’t dare contradict Beatrice, fearing she might start groping me again. I put on my old clothes and we made our way to the next shop where Beatrice bought me a pair of long black boots. She carried my new clothes and drove me back home. I no longer had a choice. I had to go to the club with Beatrice. Why on earth didn’t I resist? Why didn’t I say I had no wish to go? I couldn’t answer these questions. Whenever Beatrice was around, I became ... weak. She had a weird control over me. All I could hope for was that Friday would be soon over.

I told my parents I would spend the night at a friend’s place. They believed me and when Beatrice came to fetch me on Friday evening, they said goodbye and wished me a jolly evening. I hated to lie to them, but had no choice. Had I told them I was going to a nightclub with a total stranger, they would never have allowed me to go. This might have been actually better, but I sensed that Beatrice would not have like it. Besides, she would have found a way to get me out of the house anyway.

Translated by Tiina Randviir

BÁBOK ÉS ALMÁK

És elérkezett a csütörtök. Furcsa, milyen hamar elmúlt a hét. Az órák véget értek, és én máris hazafelé tartottam. A ház elé érve láttam, hogy ott áll egy fekete Porsche 911. Tudtam, hogy ilyenje egyik szomszédunknak sincs, és automatikusan arra gondoltam, hogy ez biztosan Beatrice-é. A szobámba érve már tudtam, hogy igazam volt. Beatrice az ablak előtt állt, és kifelé nézett. Amikor beléptem, mosolyogva fordult felem.

– Szia, babácska! Visszajöttem! – mondta energiával teli hangon.

– Tényleg? Jó, hogy mondd, különben észre sem vettem volna. És ne nevezd babácskának. – jegyeztem meg szúrósan.

– Ó, olyan kedves vagy, babácska. Remélem, kész vagy, mert indulhatunk is a boltba. – tudatta boldogan.

– Nem akarok boltba menni. Nekem tetszenek a ruháim. Nem akarok újakat...– ellenkeztem gyorsan.

– Ne ellenkezz, babácska! Gyorsan elmegyünk és veszek neked rendes ruhákat, amikben el lehet menni a klubba. Gyere!

Ezekkel a szavakkal kilépett a szobából, én pedig kedvetlenül követtem. Miért tettem? Magam sem tudom. Nem akartam vele sem áruházba, sem klubba menni, semmit sem akartam vele együtt csinálni. De valami mégis arra kényszerített, hogy kövessem. A testem mintha magától mozgott volna, és a következő pillanatban már a Porschében ültem. Beatrice beindította a kocsit, és a város felé vettük az irányt.

Kis idő múlva már ruhákat válogattunk. Vagyis Beatrice válogatott, én mellette álltam, és közönyösen néztem, mit csinál. A ruhavásárlás olyan unalmas, sokszor semmi olyat nem találok, amiben kényelmesen érezném magam. Na meg a pénz is... Sok olyan dolog van, ami tetszik, de legtöbbször nincs elég pénzem, hogy megvegyem, és anya nem ad többet. Most Beatrice olyan ruhákat nézegetett, amiket önszántamból soha nem vennék fel és amik emellett még drágának is tündek. Egy kis idő múlva egy fekete miniszoknyával és egy piros fűzővel jött oda hozzám, és elküldött öltözködni.

Szeretem a magányt. Szeretem, ha esténként egyedül vagyok a szobámban, és nem bírom, ha valaki engedély nélkül bejön. Az sem tetszik, ha öltözködés közben megzavarnak és bámulnak. Ezért aztán nagyon dühös lettem, amikor Beatrice egyszer csak félrehúta az öltözőkabin függönyét, és lefényképezett. Volt ugyan rajtam fehérnemű, de ez nem csökkentette haragomat.

– Beatrice! Mi van veled? Ezt miért csináltad?! – kiabáltam mérgesen, és visszarántottam a függönyt.

– Olyan drága vagy! Nem tudtam ellenállni! – mondta Beatrice és a függöny mellett besurrant kabinomba.

– Mit csinálsz? – kérdeztem bizonytalanul és hátrébb léptem.

– Segítek öltözködni. – mondta Beatrice boldogan mosolyogva.

– Kösz, de boldogulok egyedül.

Beatrice még közelebb lépett. Próbáltam távolabb kerülni, de a hátam már a falhoz ért. Beatrice közvetlenül előttem állt, és hozzám hajolt. Az egyik kezét a vállamra tette, és a mutatóujja végigszaladt a bőrömön. Megrázkódtam és elhúzódtam.

– Ugyan, babácska, ne legyél már ilyen! Nem akarod, hogy segítsek? – kérdezte Beatrice, és még közelebb jött.

– Nem! Menj ki, Beatrice! És ne taperolj!

Megbékéltem volna a fényképezéssel és a fülkébe nyomulással, de Beatrice ebben a pillanatban túl közel volt. Az arca csak centiméterekre volt az enyémétől, és már egyáltalán nem volt barátságos az, ahogy hosszú ujjával a bőrömhöz ért. A testemen enyhe rázkódás futott végig, próbáltam arrébb húzódni. Arra gondoltam, hogy fehérneműben kirentok a fülkéből, de szerencsére Beatrice visszalépett. Nevetett.

– Csak hülyéskedek, babácska! Nem kell idegeskedni! – mondta kedveskedve, és kisurrant a fülkéből.

Sóhajtottam, és becsuktam a szemem. Nem értettem őt. Eleinte barátságos, aztán meg akar ölni és most... Nem tudtam rájönni, most éppen mivel próbálkozott.

– Vedd föl a ruhákat, babácska, vagy jövök, és feladom rád! – parancsolta Beatrice a függöny másik oldaláról fáradhatatlanul.

Könnyű volt mondanía, hogy "vedd fel a ruhákat". Vajon tudta, milyen kényelmetlenek és szűkek? Felhúztam őket, de egyáltalán nem voltak kényelmesek. Megnéztem magam a tükörben, és megállapítottam, hogy az ilyen dolgok túlságosan lemeztelenitlenek. Nem akartam hordani őket, és különösen nem akartam így éjszakai klubba menni. Megijedtem, amikor Beatrice megint elhúta a függönyt, és megbámult.

– Nagyon szép... – motyogta elgondolkodva.

– Úgy nézek ki, mint egy kurva. – jegyeztem meg szomorúan, miközben Beatrice felé fordultam.

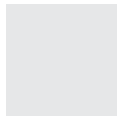
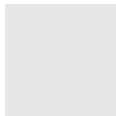
– Tökéletes! Még szükségünk van egy rendes csizmára és kiegészítőkre. Mosolyogj! – mondta Beatrice és megint lefényképezett.

Habár kényelmetlenül éreztem magam, nem mertem Beatrice-nek szólni, mert féltem, hogy megint piszkálni fog. Visszavettem a ruháimat, és a következő bolt felé vettük az irányt, ahol Beatrice hosszú, fekete csizmát vásárolt. Aztán magához vette az új ruháimat, és hazavitt. Most már nem volt választási lehetőségem. El kellett mennem vele a klubba. Miért nem mondtam neki nemet? Miért nem mondtam, hogy nem akarok menni? Nem tudok válaszolni ezekre a kérdésekre. Beatrice közelségétől olyan... gyenge lettem. Valamilyen furcsa hatalma volt fölöttem. Csak remélni mertem, hogy a péntek gyorsan elszáll.

Azt mondtam a szüleimnek, hogy éjszakára a barátnőmhöz megyek. Elhitték, és amikor péntek este Beatrice értem jött, elköszöntek és jó szórakozást kívántak. Nagyon rossz volt hazudni nekik, de másképp nem lehetett. Ha megmondtam volna, hogy egy vadidegennel megyek éjszakai klubba, soha nem engedtek volna el. Talán jobb is lett volna, de az a különös érzésem volt, hogy ez Beatrice-nek nem tetszett volna. Biztosan kitalált volna valamit, hogy magával vihessen.

Putnoky Réka fordítása

DANIEL MAFTEIU

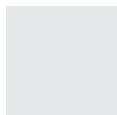
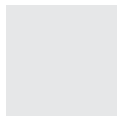

Daniel Maftciu's entertaining novel enriches the offering of false tracts. An extraterrestrial female of about thirty years of age who has received her MBA in Paris attempts to initiate others like herself into the secrets of culinary management. In corporate jargon she explains the know how of slicing bread and cooking eggs, and the means of turning a kitchen into part of the home to others who are like her, all superwomen working for multinational companies. The story is a series of failures in the kitchen, which have a surprising effect on the love life of the heroine. Her ten partners are like so many experimental white mice as the intrepid heroine continues her culinary experiments.

Daniel Maftciu (1967) graduated from the College of Engineering of Bucharest in 1991. He edits programmes for television and works for the press. *Cooking Management for Dummies* is his first book.

Daniel Maftciu szórakoztató könyve a hamis traktátusok sorát bővíti. Egy harmincéves nőnemű földönkívüli, Párizsban szerzett MBA-val, megpróbálja szisztematikus módon beavatni a hozzá hasonlókat a kulináris menedzsment titkaiba. Elmagyarázza vállalati szakszargonban a kenyér-szeletelés és a tojásfőzés know-how-ját, vagy például a konyha mint lakrész felismerésének módszertanát a hozzá hasonló földönkívülieknek, a multinacionális cégek menedzser-szupernőinek. A történet konyhai kudarcok sorozata, amelyeknek sajnálatos hatása van a főszereplő szerelmi életére. Partnerei, szám szerint tizen, többé-kevésbé ártatlan kísérleti nyulak a főhősnő kulináris kísérletezései során.

Daniel Maftciu (1967) 1991-ben végzett a bukaresti műszaki egyetemen. Televíziós műsorokat szerkeszt és készít, a nyomtatott sajtóban is tevékenykedik *A Kis értekezés a kulináris menedzsmentről* című könyv az első kötete.

MIC TRATAT DE MANAGEMENT CULINAR

Tractat

...
Odată ce ați reușit să gătiți ceai și supă la plic, v-ați putea considera calificate să faceți și compot, dar eu vă sfătuiesc să vă abțineți, cel puțin deocamdată. Pentru această rețetă trebuie să cumpărați fructe și nu cred că sunteți destul de pregătite. Așteptați să mergem din nou în piață și ne consultăm la fața locului. Pe mine, o eroare** comisă în zona tarabelor de fructe m-a costat un extraterestru foarte prețios.

** Eram în perioada numărului trei și toate meniurile aveau ca numitor comun întărirea organismului... Simt că ne cunoaștem deja foarte bine, suntem ca niște prietene la o șuetă, pot să vă fac și câteva confidențe mai intime. V-am povestit deja că îi plăcea să mă iubească pe muzica nigger. Ca să înțelegeți mai bine relația noastră, vă mai spun că funcționa ca un automat de plăceri: tu bagi fisa, de restul se ocupă el. Fisa era CD-ul nostru...

Venea în pat și începeam încălzirea. Credeți-mă, n-am întâlnit bărbat mai meticulos ca el la acest capitol... Apoi începea recitalul. Totul debuta cu o furtună de vară, una care răvășește totul în cale, îți oferă cel puțin două trăiri extatice și te face să exclami năucită: "Doamne, ce-a fost astă!". După furtună venea o ploaie vioaie de primăvară, mai blândă ca furtuna, dar nesfârșită, din aceea care-ți dă fiori din cap până-n picioare. Aici nu știu de câte ori atingeam plăcerii. Am tot încercat să număr, dar întotdeauna le pierdeam șirul. Totul culmina cu "la pièce de résistance", o repriză de ploaie mocănească în tempo rar, monoton, dar tocmai prin asta răscolitoare, care te pătrunde până la oase... Ajungeam atunci într-o fază în care nu mă mai adusesese niciun bărbat. Încetul cu încetul mă condensam, partea din mine care nu participa la luptă se evaporă, nu mai rămânea decât esența, zona afectată de intemperii; la asta mi se reducea toată ființa, acolo mi se concentrău toate simțurile și fiecare explozie în parte mă aducea în pragul dezintegrării... Ce să vă mai spun, îmi pierdeam controlul rău de tot...

A trebuit să mă opresc din scris și să fac un duș rece. Cu ochii plini de lacrimi și palmele transpirate nu pot scrie la calculator... Revin, așadar, răcorită un pic, la povestea despre fenomenalul extraterestru cu numărul trei. Nu știu de unde avea atâta vigoare, dar vă puteți gândi la el ca la monumentul amantului necunoscut. Credeți-mă pe cuvânt, eu îl cunosc. O prietenă calculatoristă îi și găsește o poreclă greu de pronunțat, dar care i se potrivea ca o mânășă: „Ctrl Y”... Bănuiesc că vă dați seama și de ce m-am mutat de la bloc în perioada numărului trei; nu mai suportam să-mi tot sune poliția la ușă în toiul nopții; de fiecare dată când mă iubea se găsea câte un vecin mai sperios, care să apeleze la 112 și să reclame că sunt măcelărită la mine în casă...

Răbufnirile acestea supranaturale se succedau o dată la două-trei nopți, iar a doua zi după eram cu fizicul la pământ: groaznic de răgușită, nu înțelegeam nici eu ce spun, febră musculară peste tot, dureri de incheieturi... Pe de altă parte, îmi sclipeau ochii de atâta satisfacție. O remarcă și colegile. Nu mai puteau de invidie, dar fiind vorba de așa ceva lasău deoparte sentimentele personale și, cu speranța declarată că un exemplar din specia lui va ajunge vreodată și în patul lor, mă sfătuiau cum să întrefin mai bine acele fenomene atmosferice minunate: ce să-i dau de mâncare, ce băuturi să-i cumpăr, cât să-l pun la treabă și cât să-l las să se odihnească...

O prietenă, care la vremea aceea se iubea cu un fotbalist celebru și devenise expertă în meniuri bogate în vitamine, tocmai mă sfătui să-i ofer fructe exotice: cât mai des și cât mai exotice. Pe ea nu

o ajutau, nu o văzusem niciodată darămată și cu ochii scilpitori, dar mi-am zis că teoria o fi bună, nu strică să o probez. Chiar în acea seară m-am dus în piață cu gândul să cumpăr tot ce găsesc pe tarabe. După ce m-am încurcat de câteva ori în denumiri, am început să arăt cu degetul ce doresc și să-mi limitez replicile la cantități. Am luat două portocale, două banane, două rodii plus multe alte perechi de fructe exotice apăsante, un tub de frișcă (sunt Berbec, am o doză considerabilă de creativitate nativă, la o adică pot îmbogăți și eu o rețetă) și m-am dus acasă liniștită că am cu ce să-l vitaminizez pe numărul trei cel puțin două săptămâni.

Prima seară a fost de kiwi; i-am servit fructele în patul înconjurat de lumânări aprinse; nu vă spun ce jocuri a inventat cu feliile până să le mănâcăm; în următoarea seară - banane; yummy-yummy, încă o noapte tulburătoare; a treia zi am luat o pauză, iar în a patra a căzut cerul pe mine; în sensul rău, de data asta. Oricât aş vrea, nu-mi pot șterge din memorie aceste amintiri...

Eram în bucătărie, spalăm fructele cu apă caldută și cu gândul la ce jocuri o să mai inventeze; erau lunguiețe cam ca bananele, mai subțiri la virf, mai groase la coadă și erau foarte coapte, roșii ca focul; le-am tăiat felii, am dat semințele deoparte și i le-am servit la pat; de data asta fără lumânări, ca să nu dăm foc la casă; stinsese deja lumina când m-a întreat ce avem în meniu, iar răspunsul s-a pierdut undeva între buzele lui; m-a umplut de felii din cap până-n picioare, apoi a pescuit una și a băgat-o în gură; când a urlat ca scos din minți am crezut că-și prinsese din nou degetele de la picioare în sertarul de sub pat, cel pentru lenjerie; din păcate, nu era asta. A îngăimat un singur cuvânt: ustură!

Suferința ca aceea nu cred că există pe lume: a început să alerge prin cameră suierând ca o locomotivă; și-a dus mâna la ochi, dezastru: au făsnit lacrimile ca din arteziană; eu nu înțelegeam ce i se întâmplă, mi s-a făcut frică și am început să plâng, dar imediat m-a luat și pe mine usturimea, parcă-mi ardeau ochii... Ne-am zvârcolit în pat frecându-ne pe mâini și pe ochi (el, și pe limba) cu o cârpă înmuiată în apă rece, dar în scurt timp mi-a luat foc și pielea, parcă eram stropită cu acid! Dracu' îl pusese să împărtășe feliile acelea pe mine... Când n-am mai rezistat, am sunat salvarea și le-am zis că ne-am otrăvit...

Am plătit intervenția pentru că nu intra în categoria urgențe, dar măcar ne-au dat niște alifii calmante. Doar norocul a făcut să nu ajungem de răsul lumii întregi: echipe de știri de la vreo trei televiziuni se instalaseră deja în fața vilei. Când l-au chemat prin stație la altă intervenție, medicul a comentat sec spre asistentă: "sper să n-avem tot jocuri erotice cu ardei iute"...

Trei zile am pătimit; vă dați seama că ne-am luat concediu, nu puteam merge la serviciu în halul ăla; iar când i s-au mai potolit usturimile a zis că se duce un pic până acasă... Încă mai am lucrurile lui pe undeva prin debara; și-a vândut apartamentul, și-a schimbat numărul de mobil, a plecat din oraș, din țara, cine știe? Ce să vă mai spun: fructele pe care nu le cunoașteți nu sunt neapărat exotice, s-ar putea să fie legume; mai bine întrebați.

Deși în viața de zi cu zi lucrurile sunt mai complicate decât pe hârtie, facem acum încă un pas mare și ne vom ocupa de hrana gătită** pe aragaz. S-ar putea să vă sperie trecerea bruscă la alimente tratate termic, dar eu cred că sunteți pregătite.

** Știu că ați dat de greu, știu și ce gândiți în acest moment: dacă iubiiții noștri ne pot asigura o viață sexuală minunată doar cu pâine și parizer, ce sens are să ne mai complicăm? De ce să ne batem capul cu ceai, supă la plic, ouă fierte? M-au frământat și pe mine aceste întrebări, am căutat și eu o ieșire alternativă din această dilemă, dar nu există altă cale.

Munca în gospodărie este exact ca epilarea cu ceară; în primii ani de viață rămâne un concept cu totul străin de persoana ta; la o anumită vârstă conștientizezi că există, îți creezi un model mental pentru această procedură și te miri că o adultă întreagă la minte se supune caznei de bunăvoie; vine însă vremea când te apucă și pe tine frenezia masochistă. Intri în horă și nu mai ai cale de întoarcere: joci.

Și n-ai încotro, activitatea de gospodină este parte integrantă a prețului plătit ca să devenim eligibile în ochii extraterestrilor.

Când se combină cu noi, aceștia acceptă înțelegerea tacită că ne vor fi alături la bine și la rău; binele la care se gândesc ei se petrece în cel mai fericit caz de trei-patru ori pe săptămână și de cele mai multe ori se termină mai rapid decât ne-am dori noi; în rest e răul, care pândeste la tot pasul: dimineața, la dejun, la cină. Și la primul semn de rău cu toții dau dovadă de lașitate și se gândesc cum să dispară mai elegant.

Cred că extraterestrii sunt programați genetic să ne aprecieze numai pe considerente legate de perpetuarea speciei; nu contează că avem cea mai bună educație, că suntem manageri, că primim salarii enorme. Criteriile după care ne evaluează ei sunt altele. Putem face o ciorbă? Putem deveni garantele securității alimentare într-o familie? Pe scurt, suntem gospodine?

Ne luăm inima-n dinți și trecem la treabă. Ouăle sunt un bun început, de aceea vă ofer câteva sfaturi care să vă ușureze munca. Cele mai multe sunt sfaturi practice, pentru că expozeul teoretic conține o simplă clasificare:

- ouăle fierte pot fi:
  - tari (grad de dificultate – easy)
  - moi (grad de dificultate – normal)
  - cleioase (grad de dificultate – hard)

COOKING MANAGEMENT FOR DUMMIES

...

Once you managed to cook tea and instant soup, you could consider yourself qualified to try fruit stew, but I advise you to refrain, at least for the moment. For this recipe you need to buy fruits and I don't think you are ready. Wait until we go to the market again, and we will consult on the spot. An error ** in the fruit stalls sector cost me a very valuable alien.

** It was during number 3, when all the menus had body strengthening as a common denominator... I feel we've already known each other very well, chatting like old friends, and I can get into more intimate confidences. I have already told you he liked to love me on nigger music. To get you to better understand our relationship, let me tell you he would work as a pleasure machine: just insert the coin, then he would take care of everything. The coin was our CD...

He would come to bed and we would start the warm-up. Believe me, I have never met a more thorough man in this respect... Then the recital would begin. It would all start with a summer storm, scattering everything in its way, offering at least two ecstatic states and making you shout, dizzy, "Oh, Lord, what was that?!" After the storm, a brisk spring rain would come, gentler than the storm, but endless, sending shivers from head to toe. Here, I don't know how many times I would reach the pleasure peaks. I tried to number, but I always lost count. It would all climax with "la pièce de résistance", a round of slow-paced, monotonous drizzle that would turn me upside down and soak me to the bones... I would then reach a state that no other man has brought me to. Little by little I would compress myself, the part of me not participating to this fight would evaporate, and only the essence would remain, rained onto; my whole being was reduced to that, it was there that my senses would concentrate and each explosion would bring me to the brink of disintegration... I tell you, I would really lose control.

I had to stop writing and take a cold shower. I can't type with eyes full of tears and wet palms... A bit cooled, I now return to my story of the phenomenal number three alien. I don't know where he got his vigour from, but you can think of him as of the unknown lover memorial. Believe me, I know him. A computer-freak friend had even found him a nickname, hard to pronounce yet fit as a glove: "Ctrl Y". I guess you realize why I moved from the block during number three: I couldn't stand the Police ringing at my door in the middle of the night; every time he would love me, there would always be a scared neighbour who would call 112 claiming I was being butchered in my house...

These supernatural outbreaks succeeded every two or three nights, and the next day I would be physically down: terribly hoarse, I couldn't even understand myself speaking, muscles hurting all over, painful joints... On the other hand, my eyes would shimmer with satisfaction. And my female colleagues noticed it. They were dying with envy, but considering the situation they put away their personal feelings and, declaring their hope that a specimen of his species would someday lay in their bed, advised me on how to better support those wonderful atmospheric phenomena: what to feed him, what drinks to buy him, how much to wok him out and how much to let him rest...

A friend, who was at the time the lover of a famous football player and became expert in vitamin-rich menus, had just advised me to offer him exotic fruits: as often as possible, and as exotic as possible. Those have never helped her, I've never seen her physically down and with shiny eyes, yet I told myself the theory might be good and I should try it. That very evening I went to the market determined to buy everything off the stalls. At first, I mingled the fruits' names, then I started pointing to what I wanted and limited my remarks to quantities. I bought two oranges, two bananas, two pomegranates plus several other pair of exotic, appetizing fruits, a can of whipped cream (I'm a Ram, I have a considerable dose of native creativity, and I can easily improve a recipe) then I went home, confident I have enough vitamins for number three for at least two weeks.

First was kiwi night; I served him the fruits in bed, surrounded by lit candles; I can't tell you what games he invented with the slices, before eating them; next evening – bananas; yummy-yummy; another exciting night; the third day I took a break, and the fourth the sky fell over me; in the wrong way, this time. As much as I try, I can't erase these memories...

I was in the kitchen, washing fruits with warm water and wondering what games would he come up with; the fruits were long as bananas, pointed towards the tip, thick to the stalk and very ripe, flame red; I sliced it, put away the seeds and served it to bed; this time no candles, to avoid setting the house on fire; he had already put the lights out when he asked me what was in the menu, and the answer got lost somewhere between his lips; he covered me in slices, top to bottom, then he picked one up and put it in the mouth; when he roared as mad I thought he again caught his toes in the linen drawer under the bed; sadly, it was not the case. He faltered one word only: "hot!"

There cannot be such a pain in the world: he started running through the room hissing as a locomotive; he took the hands to the eyes, disaster: tears poured out like from a fountain; I couldn't understand what was happening to him, I got scared and started crying, but the fire caught me too, as if my eyes were burning... We tossed in bed, rubbing our hands and eyes (him the tongue, too) with a cloth dipped in cold water; but very soon my skin was also on fire, as if splashed with an acid! Who the hell made him cover me in those slices...When I couldn't take it anymore, I called the Ambulance and told them we were poisoned...

I paid for that call, as it wasn't in the "emergency" category, but at least they gave us some soothing balm. Sheer luck saved us from a worldwide laughter: three television News crews settled outside the villa. When they radioed them for another call, the doctor simply told the nurse: "I hope it's not another erotic red pepper game..."

We were in pain for three days; you realize we took the time off, we couldn't go to work in that condition; and when his burns cooled off a bit, he told me he would pay a short visit to his home... I still have his stuff somewhere in the closet; he sold his apartment, changed mobile phone number, left the city, maybe the country, who knows? What can I say: the fruits you don't know aren't necessarily exotic, they might be vegetables; you'd better ask first.

Although in everyday life things are more complicated than on paper, we'll take another big step and deal with food cooked** on the stove. It might frighten you to go abruptly to heat treated food, but I think you're ready.

** I know these are difficult times for you, and I know what you're thinking: if our lovers can provide a wonderful sex life just on bread and salami, what's the point of complicating things? Why bother with tea, instant soup and boiled eggs? These questions racked my brain too, I also searched for an alternative solution to the dilemma, but there is no other way.

Working in a household is exactly like wax hair removal; in the first years of your life it is a concept totally strange to your person; at a certain age you become aware of it, you create a mental model of this procedure and you wonder why a sane adult female would willingly subject herself to such torture; yet, there comes a time when the masochistic frenzy takes over you. You become part of the game and there is no way out: you play. You have no escape, being a housewife is part of the price we pay to become eligible in front of aliens.

When we get together, they silently agree to stand by us for better and for worse; the better they think of happens at best three-four times a week, and most end quicker than we wished; everything else is the worse, at every step: in the morning, at lunch and at dinner. And at the first bad sign they all turn yellow and start thinking of elegantly disappearing.

I think aliens are genetically programmed to appreciate us only considering species perpetuation; I doesn't matter that we have the best education, that we are managers or that we have huge wages. The criteria upon which they evaluate us are different. Can we cook a soup? Can we guarantee food safety in a family? In short, are we housewives?

Let's muster our courage and get to work. The eggs are a good start, that is why I offer you some advice to ease your job. Most of them are practical advices, as the theoretical exposee consists of a simple classification:

- boiled eggs can be:
  - hard (difficulty – easy)
  - soft (difficulty – normal)
  - pasty (difficulty – hard).

Translated by Cristian Leonte

KIS ÉRTEKEZÉS A KULINÁRIS MENEDZSMENTRŐL

– ha csupaszn kenyeret szolgáltok fel*, érdemes vízzel kísérni; ha a vendégek életkora, vagy a kenyér frissessége megköveteli, a két fogást egyszerre is szervirozhatjátok, hogy a lakomázók megpuhíthassák a főételt; ekkor a vizet egy tetszés szerint választott mélytányérba öntsétek és ne pohárba, ahogy vendéglőkben szokás;

* A kettes számú MBA-s földönkívülivel – akitől a zöldfűszereket vásároltam – mindössze néhány hónapos viszonyom volt. Jóformán ki se gyógyultam az egyes számúval történt szakításból, a sors ismét lecsapott rám. De ebből sem lett semmi, hiszen jól tudjuk: a jó nőket üldözi a balszerencse.

Egy este az MBA-s magával hozta egyik kollégáját; ehesek voltak, látták az üresen kongó hűtőszekrényt, és csupán annyit mondtak, hogy jó lesz, ha csak úgy, minden nélkül felszolgálok egy kis kenyeret. Kissé illetlen kérésnek tűnt, hiszen mindössze pár napja ismertük egymást, és még nem beszélünk ilyen menüről, sőt – ami a legjobban zavart – bejelentés nélkül még egy ismerlent is meghívott... Olyan csökönyösen ragaszkodtak ehhez, míg végül beadtam a derekam. Köztünk szólván, nem is volt nehéz dolguk: a barátja aranyos és kidolgozott testű volt, tekintetéből kiolvastam, hogy nagyon ki van éhezve. A kettes számú könyörgő pillantásokat vetett rám; végülis ő a férfi, gondoltam, csak tudja, mit akar...

Másfél óra múlva – ezalatt kissé rendbe hoztam magam –, kiszóltam a konyhából, hogy csak úgy, minden nélkül hozom a kenyeret, és kapcsolják le a lámpát. Szünetet nyomtak a Counterstrike-ban, úgy kiáltoztak az örömtől, mint a gyerekek, de mikor felkapcsolták a villanyt az ajkukra fagyott a nevetés; a kollégája gyorsan eltűzött, pár perc múlva a kettes számú is követte, ezzel is bizonyítva, hogy semmit sem ért a női lelebből. Tanácsom, melyet hosszas pszichés és szociális megpróbáltatások után osztok meg veletek a következő: alaposan fontoljátok meg, hogy mit jelent, ha a vendégek „csak úgy, minden nélkül” kérik a kenyeret. Nem feltétlenül meghívás egy ménage à trois-ra. Csak hosszas latolgatás után szabaduljatok meg a ruháitoktól. (Az incidens után jó ideig olyasmiket hallottam vissza, hogy „szépnek szép, de eléggé kurvas...”)

3. következő lépések a konyhában (d e f g)

....for the gods know

I speak this in hunger for bread,

not in thirst for revenge”

William Shakespeare – Coriolanus

Ha néhány hétig csak kenyérral táplálkoztok, biztosan ráuntok* és komplexebb ételekre vágytok. Nem lesz könnyű feladat, ám a munkakedv és az ambíció segítségével – amiknek köszönhetően menedzserek lettetek – minden nehézséget le fogtok győzni. Három fontos szempont: ne hagyjátok, hogy a nehézségek felülkerekedjenek, valóban akarjátok ezt a kvantitativ ugrást, valamint a kenyéren kívül legyen még valami a lakásban.

* Emlékszem, az egyes számú földönkívüli csak egy hónapig bírta... Eppen kibékültünk; miután viszatért az ágyamba, semmilyen változást nem tapasztaltam, csak a horrorfilmek iránti szenvedélye

volt újdonság (érdekes, hogyan terjednek a bugyuta hobbik a hímek között). Tapintatosan felmértem a terepet, és megpróbáltam felkészíteni az étrendben történő kvalitatív ugrásra – közöltem, hogy megtanultam egy üzletes leves elkészítését, de ez nem hatotta meg. Azzal a feltétellel engedett vissza a konyhába, ha ott lazabban alkalmazom a gazdaságpolitikai ismereteimet; más szóval: ne vegyem annyira komolyan a főzést.

Eldőntöttem, hogy teszek egy próbát, és visszatértem a végletesen egyszerű menükhöz, de hamar rájöttem, hogy ez hosszú távon tarthatatlan. A jel, hogy elege van a kenyérből minden nélkül, egy csomag felvágott formájában jelentkezett; titokban csempészte haza, és pontosan a vacsora előtt egy perccel helyezte a látóterembe, mikor megragadtam a kést és a kenyeret. Nem tudtam, hogy mi az a kellemes illat, míg ki nem bontotta a csomagolást. Sopánkodott, hogy csak régi, olcsó és vacak parizert talált, amire az eladó is felhívta a figyelmét, de szerintem, mint minden kisfiú, csak dicsérő szavakra vágyott.

Még ma is fátyolos lesz a szemem, ha eszembe jut... Az a parizer korszakos lépést jelentett az étrendünkben (halalomig sajnálni fogom, hogy nem nekem jutott eszembe), valamint a párkapcsolati életünkre is eget rengető váratlansággal hatott. A vacsora után csodálatosan éreztük magunkat, egy értekezletet tartottunk, és úgy döntöttünk, hogy az esti programjaink minden lényeges pontját ki fogjuk egészíteni. A tévéműsorokat lényegesen rövidebb ideig néztük, ám szexuális programjaink gazdagodása tavaszi szélként hatott kapcsolatunkra... Illetlenség lenne részletezni, érjétek be annyival, hogy egyszerűen fantasztikus volt. Bár sok év telt el az említett esemény óta, még most heves érzelmek törnek rám a csemegéspult előtt, ahol az eladó a zöldes-lila parizert szeleteli... Emlékszem, abban az időszakban az egyes számú még a horrorfilmekről is lemondott; ez a szenvedélye akkor tért vissza, mikor elkezdtem tojást főzni...

Most ajánlhatnék néhány szendvicsreceptet, de szerintem csak elvesznénk a részletekben. Az, hogy mit helyeztek a kenyérrre, teljes mértékben rátok van bízva, csakis az ízléstől és a hűtőszekrény tartalmától függ. Csak az számít, hogy mit, hogyan és hová helyeztek fel. Íme a szendvicskészítést vezérlő néhány alapelv:

- mikor parizeres kenyeret készítetek, készítsétek elő a kenyeret és a parizert; a sütőt ebben az esetben sem kell bekapcsolni;

- ha vajaskenyeret* készítetek, nem árt, ha tudjátok, hogy a kenyér felső részét kell vajréteggel bevonni;

* *Legyetek résen mikor kapcsolatot teremtetek az elektromos kenyérpírók forgalmazóival; egyszer le akartam cserélni egy ilyen készüléket; mindössze három hónapja vásároltam, de máris olyan füstöt bocsátott ki, mint egy régi autóbusz; ezen túl borzalmas szagra tett szert, mintha megrohadtak volna a belső részei; az üzlet főatlán eladójának esze ágában sem volt egy másikat adni, mondván, hogy a garanciafeltételek nem vonatkoznak a szaglásból fakadó hibákra; még a menedzsernél is reklamáltam (egy kedves fiú, magas és pocakos; ismét szakítottam az egyes számúval és azt hiszem jól kiegészítettük volna egymást: én a háziasszony, ő a nagytükü...); ám hiába pazaroltam minden bübjómat: mondtam, hogy tárgyaljunk emberhez méltóan, de ő egyre csak a magáét hajtogatta, szerinte a kenyeret – ezt figyeljétek – vaj nélkül kell pírítani! Vagy a butaság, vagy a hímekre annyira jellemző macacsság miatt elfogadhatatlan módon összekeverte az egyszerű pírított kenyeret a vajjas-pírított kenyérrrel; „VAJAS!” Már a termék neve ellentmondott állításának... Sőt, még nagyképűen azt is hozzá tette, hogy Isten látja a lelkét, de semmi kedve sincs az idejét háziasszonyi babérokra törekvő cicababákra fécserelni; azonnal rákérdeztem, hogy neki milyen kenyérpírítója van, és ezzel megfogtam: egy német készülék volt, nem mint nekem; végül feladtam az egész steril vitát, és egy ugyanolyan készüléket vásároltam; emek kisebb a teljesítménye, előbb meg kell pírítanom a kenyeret, és csak utána helyezhetem fel a vaját, de legalább nem büzlök...*

– mikor szalámis vajaskiflit készítetek, csak kiflire és szalámira van szükség; vaj nem kell, annak ellenére, hogy szerepel a termék elnevezésében;

– bármivel egészítitek ki a vajaskenyeret – só, sajt, parizer, stb. – mindig a vajas felével fölfelé mutató felületre helyeztétek; kivételt képez a komplex szendvics, ami két szelet kenyérből áll (hamburger modell);

– példa egy vajas és parizeres duplaszendvics elkészítésére: az alsó szelet kenyér felső felületét bekenjük vajjal; a felső szelet kenyér alsó felületét bekenjük vajjal (egyszerűbb ha ugyanúgy jártok el, mint az első szeletnél, majd utána megfordítjátok); a parizert oda helyezitek, ahová szerintetek a legjobban illeszkedik, de soha nem az alsó kenyérszelet alá; én azt javaslom, hogy a kenyérszeletek közé és azok közepére helyeztétek; gyakoroljátok többször ezt a műveletet, valamint helyettesítsétek a parizert* sajttal, szalámmal, satöbbivel lakármival, stb.;

* Parizer... Az abszolút szuperlatívusz sem képes leírni azt az álomszerű élményt, mikor ez a készítmény megjelent a konyhámban. Úgy rontott az életünkbe, mint egy buldózer, és az alapokig lerombolta korábbi táplálkozási szokásainkat – kenyér magában, kenyér vízzel, illetve, ha nem kellett valamire gépjárművel utaznunk, akkor kenyér sörrel vagy borral. Végülis nem a parizer számított. Lehetett volna szalámi, sajt, bármi. Ennek az étkezési többletnek a megjelenése volt az első konkrét bizonyítéka annak, hogy a háziasszony-tréning helyes útját járom. Ezt még az egyes számú is belátta. Tegyétek meg ezt a lépést és meglátjátok.

Mezragadom az alkalmat egy kis dicsekvésre: a párizsi által kiváltott mennyei pillanatot három különböző földönkívülivel is átéltem. Sajnos az egyes számúval nem ment a dolog, a csemegés felfüggetl korszak után ismét elhagyott: lelépett egy szökével. (Látásból ismertem, disztribúciós menedzser volt egy fagyasztott pizzákat gyártó cégnél, amelynek az egyes számú volt a tanácsadója. Mint oly sokan közülünk, az imidzsét ő is a standard Barbie alapján hozta létre, de mégsem tudom megérteni az egyes számút: lemondott az eredetiről egy alacsonyabb és deszkább másolat kedvéért...) A kettes számú, az MBA-s földönkívüli, a minden nélküli kenyeres kalamajka után hagyott el. A hármas... Na igen, ez egy hosszabb és sokkal szebb szerelmi történet. Hamarosan oda is elérkezünk.

Nincs több hozzáfűznivalóm a szendvicsekhez. Leginkább azt tanácsolhatom, hogy ne bizzátok a véletlenre ennek a pillanatnak a felbukását. Ne kövessétek el a hibáimat. Ennyi élettapasztalattal magam mögött teljesen komolyan mondhatom, hogy bár szép, mikor spontán történik, sokkal hatékonyabb, ha előkészítetek a pillanatot, ha olyan helyzetet teremtetek, amelynek profítja maximális lesz. Amint visszagondolok az elmúlt évekre, rádöbbenek, hogy ha annak idején rendesen megtervezem a párizsi feltűnését – természetesen a megfelelő földönkívülivel –, már rég a lábam előtt heverne a világ. Én tudatlan voltam, de ti már nem vagytok azok. Megosztottam veletek a titkot. Minden mozzanatot gondoltatok át, mintha csak sakkoznátok, és akkor sikeresen, ideális körülmények között és felesleges áldozatok nélkül megteszitek a „királynő üti a gyalogot” kulcslépést.

Nagy Lajos fordítása

VINCENT OVEREEM

BEZIGE BIJ, NETHERLANDS

In Amsterdam one stifling hot summer, an eighteen-year-old boy experiences an intense, physical love for his girlfriend, who is two years older. Overeem switches smoothly back and forth between past and present; the oppressive heat of the summer forms a contrast to the drab grey veil that hangs over the past. The narrator often mentions his younger brother Krijn, and it quickly emerges that something is the matter with the little boy. But whenever the story becomes more specific the narrator cuts it short, creating a suspense that culminates at the end of the book in a surprising dénouement.

Vincent Overeem (b. 1974) has published short stories in the literary magazines *De Gids* and *Tirade* and is a regular guest on the cultural radio programme *De Avonden*. He made his debut in 2005 with *Novembermeisjes* (November Girls), a story collection. It was much praised by the critics. His equally well-received first novel, *Misfit*, was published in 2008.

Amszterdamban, egy fullasztóan forró nyáron egy 18 éves fiú heves testi szerelmet ismer meg két évvel idősebb barátnőjével. A szerző könnyedén mozog előre-hátra az időben a múlt és a jelen között, a nyomasztó nyári hőség kontrasztot alkot a múltat övező szürke homály fátylával. Az elbeszélő sokszor emlegeti öccsét, Krijnt, és hamar kiderül, hogy valami nincs rendben a gyerekkel. De amint a történet konkrétabbá kezdene válni, az elbeszélő megszakítja, és ezzel olyan titok gyanúját kelti, amire csak a könyv végén derül fény.

Vincent Overeem (1974) rövid prózákat publikál különböző irodalmi folyóiratokban, és egy kulturális rádióműsornak is állandó szereplője. Elbeszélés-kötettel jelentkezett először 2005-ben *Novembermeisjes* (Novemberi lányok) címmel, ami nagyon jó kritikákat kapott, akár csak 2008-ban megjelent első regénye.

Krijn heeft waardeloze rapporten, waar hij niet over wil praten. Die hij verstoep en mijn moeder en ik pas weken later vinden als we ernaar hebben gezocht omdat zijn mentor weer heeft gebeld. We durven er niet mee naar mijn vader te gaan.

Hij stopt met spelletjes als het n t spannend begint te worden. Het kan hem helemaal niets schelen, hij is helemaal niet benieuwd naar de uitkomst. Wanneer je hem probeert te dwingen, gooit hij het spelbord om.

Op zijn achtste kan hij nog steeds niet fietsen, hij heeft er zogenaamd geen behoefte aan. Maar op een dag wordt het me te gortig en zet ik hem op de fiets. Duw hem over straat een eind vooruit en laat hem los. Hij slingert, maar blijft overeind. En daarna heeft hij het nergens anders meer over, natuurlijk.

Krijn met zijn stem als een krakende plaat. Op een gegeven moment moet hij een baan-tje nemen van mijn vader, die vindt dat zijn zoons op eigen benen moeten kunnen staan. Waarom? zie je mijn broertje denken. Maar schoorvoetend trekt hij er een weekend op uit. Als hij thuiskomt vertelt hij dat hij de begrafenisondernemers in de omgeving is afgefietst. Mijn vader weet niet waar hij kijken moet. 'Ja,' zegt Krijn, 'maar niemand wilde me hebben.

Snappen jullie dat nou?' En later, op zijn kamer, vraag ik hoe hij het heeft aangepakt. 'Gewoon. Ik heb aangebeeld. En gevraagd of ik lijken mocht komen wassen. "Dat doen jullie hier toch?" vroeg ik. Ze keken me alleen maar een beetje aan, en wilden weten hoe oud ik was. En daarna stuurden ze me weg.' Hij begint hard te lachen en zegt: 'Pappa stond wel met zijn bek vol tanden, h ? Maar ik heb

mijn best gedaan, dus hij kan me niks maken...'

Krijn. Die nooit met een vriendje thuiskomt omdat iedereen hem raar vindt, ik zie zijn klasgenoten tijdens de pauze naar hem spieden, ze lachen hem uit en laten hem struikelen wanneer de bel gaat. Ik moet tussenbeide komen en zeggen dat ik ze op hun bek sla als ze dat nog  en keertje flikken. Het helpt voor een week. En als we van school naar huis lopen en ik vraag of dat getreiter van die jongens hem niks kan schelen, antwoordt hij: 'Ach, dat. Die zijn me vergeten als de school uit is. En ik die gasten ook!' En ja hoor, hij is er alweer vandoor, klimt over het hek, de weilanden in, zonder te groeten, zonder te vragen of ik mee wil. Hij klapt in zijn handen en verderop vliegt een groep kraaien krassend op. 'Stelletje eikels!' hoor ik hem roepen.

Meestal is hij te laat voor het eten, we zitten al aan tafel en horen de achterdeur open-gaan. Bij binnenkomst geeft hij alleen mijn moeder een zoen. En mijn vader krijgt geen antwoord op de vraag waar hij toch al die tijd heeft uitgehangen. Krijn kijkt hem alleen maar aan of hij een vreemde voor hem is. Daarna zijn moeder die hem altijd verdedigt: 'Zeur toch niet zo... Laat die jongen.' En ook ik verdedig hem, ik kan het niet laten. Het komt door die aanstekelijke lach van hem, die blik, die gekke vragen die hij je ineens kan stellen. Wat ik de allergenste dood zou vinden. Welke van de drie dochters van de burens ik het lelijkst vind. Welke dag van de week het beste is. En het stomme is dat je er nog over gaat nadenken ook.

Maar op een ochtend naar school blijft hij naast me lopen, is er ineens niks wat hem afleidt. Ik kijk naar hem en zie dat hij er slecht uitziet. 'Ben je ziek? Heb je slecht geslapen?' vraag ik, maar hij geeft geen antwoord. Hij zegt überhaupt niks en staart voor zich uit. Als we een man tegenkomen die een hond uitlaat, merk ik dat hij schrikt.

Hij blijft staan, wacht tot de man de hoek om is en zegt:

'Daar zijn ook altijd honden.'

'Daar?' vraag ik.

Maar hij loopt door en ik ga er niet verder op in. Voor het eerst sinds lange tijd komen we te vroeg op school en ik vergeet de opmerking als ik bij mijn vrienden ga staan. 'Rotschool,' hoor ik hem nog achter me zeggen, maar zegt hij dat niet iedere keer?

En de volgende dag is het niet anders. En de dag daarop ook niet. Hij begint er steeds vermoeider uit te zien, blijft dichterbij me lopen, houdt een keer de hele wandeling de mouw van mijn jas vast, alsof hij blind is en ik hem moet leiden. En als we na een paar dagen voor de tweede keer die vent met die hond tegenkomen en Krijn opnieuw zijn pas inhoudt vraag ik: 'Wat heb jij ineens tegen honden? Ben je er door eentje gebeten?'

Hij kijkt van me weg en ik geef hem een tik op zijn achterhoofd.

'Vertel op!'

Dan begint hij te praten. Dat er overal dieren opduiken. Dat hij zeker weten van dieren houdt, maar dat dit hem bang maakt. Hij komt ze tegen op de gekste plaatsen. Ze zijn met zoveel. En hij zegt: 'Sommige dieren wil je alleen maar 's nachts tegenkomen, en andere alleen overdag. Gisteravond stond er opeens een hele groep zwanen midden in het weiland. Eentje kwam op me af, blies naar me en zette zijn vleugels op.' Hij doet hem na. 'Ik kon er niet langs, ik moest helemaal teruglopen. Ja, iedereen zegt die beesten zijn zo deftig, maar kom er maar eens een hele hoop tegelijk tegen, dan piep je wel anders.'

Hij gaat verder over lieveheersbeestjes die uit de sponningen van zijn slaapkamerraam kruipen, zoveel dat hij weet dat het geen geluk kan brengen. Dat ze aan de verkeerde kant van het raam te voorschijn komen en dus niet kunnen wegvliegen. 'Ik probeer ze te redderen, maar kan er toch niet de hele dag op blijven letten?' Hij vraagt me of ik daar op mijn kamer ook last van heb. Zegt: 'Zie je wel!' als ik antwoord van niet. En daarna loopt hij snel door.szöveg

MISFIT

Krijn has hopeless school reports, which he doesn't want to talk about. Which he hides and my mother and I find after looking for them because his supervisor has phoned again. We don't dare take them to my father.

He stops playing games just when they get exciting. He doesn't care, he isn't interested in the outcome. If you try to make him go on, he knocks the board over.

At eight, he still couldn't cycle, said he didn't need to. But one day it got too much for me and I put him on the bike. Pushed him through the street and let go. He wobbled, but stayed on. Afterwards, he didn't talk about anything else, of course.

Krijn with a voice like a scratched record. At some point my father, who feels his sons need to be able to fend for themselves, orders him to get a job. 'Why?' you can see my brother think. Still, he reluctantly goes out one weekend. When he comes home, he tells us that he took his bike and went to see all the undertakers in the area. My father doesn't know where to look. 'Yeah,' Krijn says, 'but no one wanted to have me. I wonder why.' And later, in his room, I ask him how he went about it. 'Well, I just rang the bell and asked if I could come and wash bodies. "That's what you do here, don't you?" I asked. They just looked at me and wanted to know how old I am. Then they sent me away.' He starts to laugh loudly and says, 'Dad sure was stuck for an answer, wasn't he? But I did my best, so he's got nothing on me...'

Krijn who never brings any friends home because everyone thinks he's weird – I see his classmates stare at him during the break, they laugh at him and trip him up when the bell rings. I have to stand between them and say that I'll smack their faces if they do that again. It helps for a week. And, when we walk home from school and I ask him whether he doesn't mind those boys bullying him, he says, 'Oh, that. They forget me as soon as school is out. And I them!' And yes, he's gone, climbing over the fence, running off into the fields without saying goodbye, without asking whether I want to come along. He claps his hands and some distance off a flock of crows takes flight, cawing. 'Idiots!' I hear him shout.

Usually, he's late for dinner. We're already at the table when we hear the back door open. When he comes in, he gives only my mum a kiss. My father doesn't get an answer when he asks where he's been all that time. Krijn just looks at him as if he's a complete stranger. Then his mother, who always defends him, says, 'Oh, stop moaning... just leave him be.' And I, too, defend him. I can't help it. It's because of that infectious laugh of his, that look, those crazy questions he suddenly asks. What do I think would be the worst way to die? Which of the neighbour's three daughters do I think is the ugliest? Which day of the week is the best? And the stupid thing is that you start thinking about them.

One morning, on our way to school, he keeps walking beside me, suddenly nothing distracts him. I look at him and see he looks terrible. 'Are you ill? Did you sleep badly last night?' I ask, but he doesn't answer me. Saying nothing at all, he stares ahead. When we come across a man walking his dog, I notice he's frightened.

He stops, waits until the man has turned the corner and says, 'There's always dogs there, too.'

'There?' I ask.

But he walks on and I leave it be. We arrive early at school, which we haven't in a long time and I forget his remark when I join my friends. 'Shit school,' I hear him say behind me, but doesn't he say that every time?

The next day it's no different. Nor the day after that. He's beginning to look increasingly tired, sticks close to me – once he held my sleeve all the way, like he was blind and I had to lead him. When, after a few days, we meet the fellow with the dog again and Krijn slows down once more, I ask, 'What have you got against dogs all of a sudden? Have you been bitten by one?'

He looks away from me and I rap him on the back of his head. 'Tell me!'

Then he starts talking. Tells me there are animals everywhere. That he definitely loves animals, but that this scares him. He meets them in the strangest places. There are so many of them. And he says, 'Some animals you only want to meet at night, others only during the day. Last night, all of a sudden, there was a bunch of swans in the middle of the field. One came towards me, hissed at me and spread its wings.' He mimics the swan. 'I couldn't get past, I had to walk all the way back. Everyone says those animals are magnificent, but if you run into that many, you'll change your tune.'

He also talks about ladybirds coming from the grooves of his bedroom window – so many that he knows they can't bring luck. And they come out on the wrong side of the window, so they can't fly away. 'I try to save them, but I can't watch out for them all day, can I?' He asks me whether I have the same problem in my room, says, 'See!' when I answer I don't. Then he quickly walks on.

Translation by Susan Ridder

OUTSIDER

Krijn bizonyítványai borzalmasak, ő pedig nem hajlandó róluk beszélni. Eldugja őket, és anyám meg én csak hetek múlva találjuk meg, amikor – az osztályfőnöke újabb telefonja után – nekiállunk megkeresni. Nem merünk apám szeme elé kerülni vele.

Krijn pont akkor hagyja abba a társasjátékot, amikor épp izgalmassá kezd válni. Onnantól egyáltalán nem érdeklí az egész, még a végeredményre sem kíváncsi. Ha maradásra próbálsz birni, felborítja a táblát.

Nyolc éves korára sem tanul meg biciklizni, úgymond nincs rá igénye. De egy nap besokallok és felültetem a biciklijére. Egy darabig tolom az úttesten, aztán elengedtem. Kicsit kacskaringózik, de nem borul fel. Utána, persze, másról sem tud beszélni.

Krijn hangja olyan, mint egy recsegő bakelitlemez. Egy ponton apám úgy dönt, hogy öcsémnek dolgoznia kell. Eljött az ideje, hogy fiai a saját lábukra álljanak. „De miért?“, látszik, hogy ez jár öcsém fejében. Egy hétvégén, mégis nagy vonatkodva útnak indul a biciklijén. Amikor hazaér, azt meséli, végigjárta a környékbeli temetkezési vállalkozókat. Apám azt sem tudja, hová nézzen.

– Na, igen – hümmög Krijn – egyik sem akart engem. Érthető, nem?

Később, a szobájában megkérdezem tőle, mégis, hogy csinálta.

– Csak úgy. Becsöngettem. És megkérdeztem, lehetek-e hullamosó. „Itt hullákat mosnak, nem?“, kérdeztem. Egy ideig csak néztek rám, és tudni akarták, mennyi idős vagyok. Aztán elküldtek.

Hangosan felnevet, és azt mondja:

– Apának jól leesett az álla, mi? De én megtettem, ami tőlem telt, egy szava sem lehet.

Krijn. Akivel soha nem jönnek fel a barátai, mert mindenki furának tartja őt. Látom, ahogy az osztálytársai a szünetben megbámulják, kinevetik és elgáncsolják, amikor becsöngetnek. Közbe kell avatkozzak, és megfenyegetem őket, hogy beverem a pofájukat, ha még egyszer ezt merészlik tenni. Egy hétig segít.

És amikor az iskolából hazafelé megkérdezem tőle, hogy nem megy-e az agyára a piszkálás, azt feleli:

– Á, dehogyan. Ahogy vége az iskolának, megfélemeznek rólam. Meg én is a srácokról.

És tényleg: átmászik a kerítésen, a mezők felé veszi az irányt anélkül, hogy elköszönne vagy megkérdezné, hogy vele megyek-e. Tapsol egyet, odebb károgyva repül fel egy varjúcsapat.

– Lüzerek! – kiáltja utánuk.

Legtöbbször elkésik a vacsoráról, már az asztalnál ülünk, amikor halljuk, hogy nyílik a bejárati ajtó. Amikor belép, csak anyámnak ad puszit. Apám megkérdezi, hogy mégis hol járt ennyi ideig, de nem kap választ. Krijn úgy néz rá vissza, mint egy idegenre. Aztán anyámrá, aki mindig a pártját fogja:

– Ne morogj! Hagyd békén azt a gyereket!

Én is pártját fogom, én sem hagyom. A ragados nevetése, a tekintete, a hirtelen nekem szegezett, idióta kérdései miatt. Hogy szerintem mi a legszörnyűbb halál. A szomszédék három lánya közül melyik a legromdább. Melyik a hét legjobb napja. És az egészben az az idiotáság, hogy az ember még el is gondolkodik rajtuk.

De egy reggel, iskolába menet végig mellettem marad, most egyszerre semmi sem vonja el a figyelmemtől. Ránézek, és látom, hogy valami nem stimmel.

– Beteg vagy? Nem aludtál jól? – kérdezem, de nem válaszol.

Egy szót sem szól, csak mereven néz maga elé. Amikor szembe jön egy kutyát sétáltató férfi, észreveszem, hogy megjíed. Egy tappodat sem mozdul, megvárja, amíg a férfi befordul a sarkon és azt mondja:

– Ott is mindig vannak kutyák.

– Hol? – kérdem.

De csak megy tovább, én meg nem faggatom. Hosszú ideje először túl hamar érkezünk az iskolába, és kimegy a fejemből a megjegyzése, amikor beállok a barátaim közé.

– Rohadt iskola! – mondja még a hátam mögött. De nem ez a véleménye mindig!

A következő nap sem különb. És az azt követő sem. Egyre fáradtabbnak tűnik, egyre szorosabban mellettem jön, egy alkalommal egész úton a dzsekim ujját fogja, mintha vak lenne, és nekem kellene vezetni. És amikor pár nap múlva másodsor is összefutunk a kutyás fickóval, és Krijn ismét lelassítja a lépteit, megkérdezem tőle:

– Most egyszerre mi bajod a kutyákkal? Megharapott egy?

Nem néz rám, tarkón billentem.

– Mondd el!

És akkor belekezd. Hogy mindenhol állatok bukkannak elő. Hogy szereti az állatokat, persze, de ez így nagyon félelmetes. A legváratlanabb helyeken találkozik velük. És nagyon sokan vannak.

– Bizonyos állatokkal csak éjjel akar találkozni az ember, másikkal meg nappal. Tegnap este hirtelen egy egész csapat hattyú jelent meg a mező közepén. Az egyik felém jött, szíszeggett és kiterjesztette a szárnyát – meséli és mutatja is, hogyan. – Nem tudtam elmenni mellette, vissza kellett hátrálnom. Persze, mindenki mondja, hogy micsoda méltóságteljes madarak, de ha egy egész csapattal találod szemben magad, az már egészen más tészta.

Aztán tovább meséli a hálószobájában az ablak réseiből előbújó katicabogarakat, annyi van belőlük, hogy biztosan nem hoznak szerencsét. És hogy az ablak rossz oldalán bukkanak fel, és így nem tudnak elrepülni.

– Próbálok megmenteni őket, de mégsem tarthatom szemmel őket egész nap.

Azt kérdezi, hogy az én szobámban is vannak-e. És amikor nemmel felelek, felkiált:

– Na, látod!

Aztán megszaporozza a lépteit.

Máthé Veronika fordítása

MAŁGORZATA REJMER

Jan Niedziela – a funeral speaker – is in love with the neurotic Ada, who takes care of her depressive father. In turn, Jan is the object of affection of his elderly neighbour, who is convinced that she has a personal relation with Christ. The young journalist Anna is also suffering from the anguish of toxic love and is being stalked by the Warsaw Uprising insurgent. All of these characters are mired in a tragic incident changing the lives of all of them. By colliding the violence and poverty of Warsaw's Praga district with a seeming dream world, Małgorzata Rejmer uses the aesthetics of an oneiric study of alienation and parodies the popular image of marginalization.

Małgorzata Rejmer (1985) is a student of Cultural Studies at the University of Warsaw, currently working on her PhD thesis. She has been working as a babysitter, private teacher, gardener, copywriter and TV journalist. She is the laureate of the University of Gdansk award for prose.

Toxymia azaz érzelmi analfabetizmus és a lélek mérgei, erről szól Małgorzata Rejmer első regénye. Egy tragikus esemény fogja össze a szereplők történetét, akiket mind valamilyen mérgező kapcsolat tart fogva. Egy lány mérgezi az apját, egy szomszédasszony mérgezi a szomszédja életét, a varsói felkelő egy fiatal újságírólanýét. És mindezt szerelemből, legalábbis szerintük. A regény külön szereplője a nyelv. Małgorzata Rejmer olyan groteszk eszközökkel ábrázol, amelyekkel régóta nem találkozhattunk a lengyel prózában.

Małgorzata Rejmer (1985) a Varsói Egyetem Lengyel Kultúra Intézetében doktorál, mellette pszichológiát és amerikanisztikát hallgat. Első díjat nyert a Gdański Egyetem prózapályázatán (2009).

LAMPA, POLAND

TOKSYMIA

wspaniały był tramwaj, który prowadził Longin: pachnący, czysty, bardzo unijny. Czasem, jadąc przez Warszawę, Longin wyobrażał sobie, że jest tramwajarzem we Francji albo w Niemczech. Że jeżdżąc po Francji, recytuje Apollinaire'a. Jeżdżąc po Niemczech, recytuje Rilkego. How do you do, mówi do pasażera, któremu sprzedaje bilet, i jest to nikt inny, jak Gunter Grass. Albo Le Klezio. Albo Hokelbet.

Longin mówi: mersi, but no. Free ticket, good book. Kłania się. Jedzie dalej, przez otynkowany świat. Zero graffiti, zero chamstwa z prostactwem. Ludzie śmieją się do siebie, równe mają wszystkie zęby, równe nogi. Słepy z kulawym idą po równym chodniku.

A tutaj świat jakiś dziwny, niekonieczny. Ludzie chodzą jak kukły posępne z głowami na patykach. Spieszy im się, do czego tak im się spieszy, skoro nie mają niczego. Nawet teraz, daleko, po chodniku ślimaczo pędzi staruszka, poruszając się niemrawymi zrywami, z laseczką podobną do tyczki. Zaraz mu tutaj wyzionie ducha.

Longin czeka, ręką brodę podpira.

Jedź pan, krzyczy ktoś.

Longin czeka.

Jedź pan, kurwa mać! burzy się tramwaj.

Longin patrzy na staruszkę. Dyszy staruszka, niby jest blisko, ale już za daleko. Longin zamyka drzwi.

Jedzie. Raz, drugi, trzeci.

Głowa kiwa mu się. Tak bardzo jest zmęczony.

Pędzą te staruszki, pędzą. Teraz jakaś z trenem z bandaża, co jej zwisa wokół nogi. Powiedziałby Longin, że to nieszczęście być może, noga się zawinie, coś się omsknie, coś się wykrzywi, kalectwo, kłopoty. Ale kto tam go posłucha.

Zwiesił głowę i jechał tak, mało co widząc, mało gdzie. Wzrok mu się szklil jak cebula na patelni. Wytarł powieki i spojrzał rażno, bo właśnie koło domu swojego przejeżdżał, rodzinnego, czystego, spokojnego, w którym czeka na niego żona wspaniała Alicja, piękna żona, jak z kart powieści Dostojewskiego, nieco być może ponura, nieco być może kapryśna, ale o wielkim sercu, rozległym, o żywiołowej naturze, o charakterze mocnym jak stal. Owszem, być może jest to podszyte jakąś pretensją, jakimś niedosytem, jakimś pragnieniem czegoś większego, ale Alicjo, nie mogę ci wiele dać, bo sam niewiele mam.

A jednak ona kocha go.

Być może jeszcze go kocha.

Dzisiaj ją o to zapyta. Czy ona kocha go jeszcze. I o czym mówimy, kiedy mówimy o miłości. Longin zwiesił głowę, wzruszony tą myślą. Kiedy ją podniósł, zobaczył go.

Dziwnie skręconą figurę, z ręką ułożoną na brzuchu, która biegła na przestrzał przez jezdnię. Wprost pod koła. Longin nacisnął dzwonek i zaczął hamować. Jęknął. Przeżegnał się i przez ułamek chwili pomyślał o świętym Franciszku, który był tak blisko, o Alicji, która była tak blisko, o dzieciach, które pewnie jeszcze nie wyszły z domu.

Usłyszał huk. I jeszcze dziwny odgłos, trochę jak chrzęst. Tramwajem szarpnęło, jakby najechał na kłodę.

To koniec, pomyślał. Hamując z zamkniętymi oczami, miał wrażenie, że czarne pod powiekami rozlatuje się. Dobiegł go przedziwny świst, czy to mógł być wiatr? Otworzył oczy. Szyba w kabinie była tak strasznie brudna, a za szybą rozciągała się pustka.

Za plecami Longin słyszał wielogłosową kanonadę, jakby grzmiała prowincjonalna opera. Wybiegł z kabiny i popędził do ciała, ale niemal od razu zrobił w tył zwrot. Łkając, pochylił się i wymiotował z obrzydzenia, przerażenia i rozpacz. Przez moment poczuł się lepiej. A potem wytarł usta i wiedział już, że wszystko, co straszne, dopiero się zaczyna.

Spojrzał w niebo, a niebo było spokojne i bezlitosne.

I była zgroza nagłych cisz. I była próżnia w całym niebie.

Longin wytarł twarz w chusteczkę, wysmarkał nos, westchnął i zrobił krok w stronę ciała. Cofnął się i poszedł otworzyć pasażerom drzwi.

Wszyscy wylali się na ulicę jak spieniony, kolorowy kozuch. Longin patrzył, jak część rozprawia i tłoczy się w złknięną kupkę, a część biegnie na drugą stronę, żeby zobaczyć zwłoki.

O kurwa, ja pierdołę, powiedział jakiś młody chłopak.

Kilka osób wyciągnęło komórki i zaczęło nagrywać. Longin podbiegł, chcąc im zabronić, ale zaraz zrozumiał, że nie ma to sensu.

Czekał na pogotowie, na policję i na wyrok.

Los to los, wirowały słowa w głowie Longina. Losu się nie uniknie.

Ale czy pomyślał to sam, czy ktoś już kiedyś pomyślał to za niego - nie wiedział.

Podszedł do Longina mężczyzna, poklepał go po ramieniu.

Niech się pan nie przejmuj, powiedział. Ja wszystko widziałem, jak to było, pan jest niewinny. I trzeźwy pan był, nic panu nie zrobią.

Longin pokiwał głową, a potem odszedł na bok i popłakał się. Trąc oczy, patrzył bezradnie jak wokół tramwaju rozkłada się ekipa z dźwigiem.

Nadjechała karetka, a zaraz potem telewizja, a zaraz po telewizji - policja. Wokół tłumu ludzi kręciła się dziewczyna w różowej bluzce, z mikrofonem, i przepraszając wszystkich najmocniej, zbierała relacje.

Maja Maj, przedstawiła się Longinowi. Jechałam tym tramwajem. Proszę opowiedzieć, co pan czuł, kiedy pan wjechał na tego człowieka?

Longin wziął oddech, ale pokiwał przecząco głową i odszedł na bok.

Patrzył jak dziewczyna rozmawia z ekipą od dźwigu, a potem, z założonymi rękami, obserwuje pracę. Kiedy tramwaj podniósł się nieco, ukucnęła.

O kurwa mać! krzyknęła. Ja znam tego człowieka!

I poderwała się na bacność.

To Tadeusz Stokrocki, wybitny polski powstaniec. W stanie spoczynku.

I szum przeszedł po zgromadzonych, i nogi ugięły się pod Longinem.

Śmierć pod kołami wielkiego powstańca, wykrzyknęła Maja Maj, i zaraz ustawiła się przed kamerą. Wielkiego powstańca, przeszedł szmer.

Zaraz podszedł ktoś do Longina.

Jak pan śmiał, powiedział mężczyzna z wąsami. Zabijać takiego powstańca wielkiego.

I policja, która niemrawo kręciła się wokół tramwaju, naraz nabrała pary. Odciągnięto Longina na bok, żeby zbadać go alkomatem.

Longin zamknął oczy. Dmchnął.

No no no no no! zawołał policjant. Proszę pana. Pan już z tego nie wyjdzie. Zero sześć promila. Nie wiem od którego paragrafu zacząć.

Kajdankujemy? zapytał policjant obok.

A po co, machnął ręką pierwszy. Widzisz że pan i tak jest zesrany. Pan kto?

Longin Wąsik, wykrztusił Longin.

No, pan Longin Wąsik. Będąc w stanie nietrzeźwym, doprowadził do spowodowania wypadku tramwajowego, w wyniku którego zginął kto przepraszam?

Tadeusz Stokrocki, polski powstaniec, odpowiedział drugi policjant.

No. Polski powstaniec. Jak na mój gust, to nie jest za dobrze, ale może się myłę. Z panem Longinem się teraz przejeździemy po Warszawie. Pogoda jest dobra.

I uśmiechnął się do Longina.

TOXYMIA

The tram Longin drove was spectacular: aromatic, clean, very EU. Sometimes, as he drove it through Warsaw, Longin imagined himself as a tram driver in France or in Germany. How driving around France he would be reciting Apollinaire. Or driving around Germany reciting Rilke. *How do you do*, he says to the passenger he sells a ticket to, and it just happens to be none other than Gunter Grass. Or Le Klezio. Or Hokelbet.

Longin says, *Mersi, but no. Free ticket, good book*. He inclines his head. He drives deeper into the plaster-coated world. No graffiti, no mischief, no filth. People smile at each other; all their teeth are even, and their legs are even. The blind and the lame walk down an even sidewalk.

While here it was all messed up, somehow, all sort of pointless. People went around like gloomy puppet-efigies with their heads on sticks. They were always in such a hurry, but what were they hurrying off to, if they had nothing. Just then, off in the distance, an old lady was racing at a snail's pace down the sidewalk, moving in sluggish spurts, with a cane that looked like a pole. Longin could have cashed in his chips right then and there.

He waited with his chin in his hand.

Go! someone shouted.

Longin waited.

Go, goddammit! shouted the train, in full rebellion.

Longin watched the old lady. She was gasping for breath, seeming close, but still, not close enough. Longin shut the doors.

He went on. One, two, three.

He began to nod off. He was just so tired.

The old ladies all raced, and raced. Then there was one with a trail of bandages hanging around her leg. Longin thought that that was probably the textbook definition of bad luck: your ankle rolls, something slips, something's twisted—and you're disabled, you're stuck. But it's not like anyone cares what he thinks.

His head had dropped down, and he was driving without seeing much or knowing where he was going. His gaze had filmed over like onion in a pan. He rubbed his eyes and looked lively—he had just passed by his own house, his nice, quiet family home where his wonderful wife Alicja, a beautiful wife, right out of Dostoevski, somewhat gloomy, perhaps,

somewhat capricious, perhaps, but with a great, expansive heart, a lively nautre, a character of steel. Of course, perhaps all her liveliness was to cover up some sort of grudge against him, some wanting something at her core, some longing for something greater, but Alicja, thought Longin, I can't give you much, I don't have much myself.

And yet, she loved him.

She might still love him.

He was going to ask her that evening. If she still loved him. And what they meant when they used the word love.

Longin nodded his head at this. When he raised it again, he saw him.

A weirdly twisted figure, a hand against the stomach, that ran right onto the tracks. Right underneath the wheels. Longin honked the horn and slammed on the brakes. Groaned. Crossed himself and for a fraction of a second thought of Saint Francis, who was so near, about Alicja, who was so near, about the children, who probably hadn't left home yet.

He heard a bang. And then a weird sound afterwards, sort of like a crunch. The tram jerked like it had run over a log.

This is it, he thought. Braking with his eyes shut, he had the sensation that the blackness under his eyelids was dispersing. A very weird whistling entered into his ears—could that be the wind? He opened his eyes. The windshield was so terribly filthy, and beyond that there was a massive emptiness.

Behind him Longin heard the artillery fire of lots of voices, like a provincial opera booming and thundering. He raced out of his cabin and up to the body, but almost immediately he turned around again. Sobbing, he leaned over and vomited in disgust, fear, and despair. For a moment he felt better. And then he wiped his mouth off and realized that all the really bad stuff was just starting. He looked toward the sky, but the sky was peaceful and merciless.

And there was the terror of sudden silences. And there was a void over the whole sky.

Longin rubbed his face with his handkerchief, blew his nose, exhaled and took a step in the direction of the body. He stepped back again and went to open the passengers' doors.

They all poured out onto the street like bright, foamy sheepskin. Longin watched as some of them discussed and crowded in a frightened cluster, while some of them ran over to the other side to see the corpse.

Oh shit, fuck me, said one of the young guys.

A couple of people took out their cell phones and started recording. Longin ran up to them, wanting to stop them, but right away he realized he wouldn't be able to.

He was waiting for the ambulance, the police, the sentence.

Fate is fate, the words spun around in Longin's head. You can't outrun your fate.

But whether he had thought of this himself, or whether someone else had already thought it, he didn't know.

A man came up to Longin and patted him on the shoulder.

Don't worry, he said. I saw the whole thing, you didn't do anything wrong. And you're not drunk, so they're not going to do anything.

Longin nodded slightly and then went off to the side and cried. Wiping his eyes, he looked on helplessly as the team with the lift spread out around the tram.

The ambulance drove up, and then the TV crews, and right after the TV crews, the police. A girl in a pink blouse with a microphone was fluttering around through the crowd, begging everyone's pardon and collecting eyewitness reports.

Maja Maj, she introduced herself to Longin. I've taken this tram before. Could you please tell us about how you felt when you ran over that man?

Longin took a breath but shook his head and moved off to the side.

He watched the girl walk up to the people with the lift and then, with her hands folded, observe them as they worked. When the tram had been lifted a bit, she squatted down.

Holy shit! she cried. I know that man!

And she leaped back up.

Tadeusz Storocki, she cried, distinguished patriot of the Polish people. Retired. Fought in the Uprising.

And a murmur went through the crowd, and Longin felt his legs give out beneath him.

Great Polish patriot hit and killed by tram, cried out Maja Maj, quickly placing herself before the camera. Great Polish patriot, murmured the crowd.

A man with a mustache came up to Longin.

How could you? said the man. Kill a great Polish insurgent. Like that.

And the police, who had been sluggishly circling around the tram, now took to the task at hand, pulling Longin aside immediately to test him with their breathalyzer.

Longin closed his eyes. He breathed.

Well well well, said the police officer. Here we go. You're not going to get out of this. Point six. I don't even know where to start.

Shall we put him in handcuffs? said the policeman next to him.

What's the point, the first said with a wave of his hand. The guy's fucked. He's not going anywhere anyway. Who are you? he said to Longin.

Longin Wąsik, stuttered out Longin.

Well, Mr. Wąsik. Not being sober, you were responsible for a tram accident that led to the death of, excuse me, what's his name?

Tadeusz Storocki, Polish patriot, offered the second policeman.

Yeah. Polish patriot. If you ask me, that's not too good, but maybe I'm mistaken. We're just going to take you to Warsaw now, Mr. Longin. The weather's fine.

And he smiled at Longin.

Translated by Jennifer Croft

By the courtesy of the Polish Book Institute.

TOXÍMIA

Longin csodálatos villamost vezetett: illatos volt, tiszta, igazán európai. Néha, ahogy Varsó utcáit járta, Longin elképzelte magában, hogy Franciaországban vagy Németországban villamosvezető. Hogy Franciaországban vezet, és közben Apollinaire-t szaval. Németországban meg Rilket. How do you do, mondja az utasnak, akinek jegyet ad, és aki nem más, mint Günter Grassz. Vagy Löklézió. Vagy Hvellbekek.

És Longin azt mondja: merszi, but no. Free ticket, good book. Biccent. És megy tovább a tisztára vakolt világbán. Nulla graffiti, nulla tahóság és prosztóság. Az emberek mosolyognak egymásra, megvan az összes foguk, ép a lábuk. A vak és a sánta simán sétál az egyenes járdán.

Itt viszont valahogy olyan furcsa, befejezetlen a világ. Az emberek úgy járnak, mint nyomorult rongybabák, akiknek hurkapálcán billeg a fejük. Mindig sietnek, hova sietnek ennyire, ha egyszer nincs semmijük. A járdán, onnan messze most is érkezik egy öregaszszony, csigatempóban, tétova ránkócsokkal halad, a botja meg olyan, mint egy seprűnyél. Mindjárt kileheli a lelkét itt nekem.

Longin vár, könyököl, az arcát támasztja.

Menjen már, kiáltja valaki.

Longin vár.

Menjél már, a kurva anyád! Hőbörög az egész villamos.

Longin az öregaszszonyt nézi. Liheg, már egészen közel ért, de nem elég közel. Longin bezárja az ajtót.

Megy. Első, második, harmadik.

Le-lebukik a feje. Annyira nagyon fáradt.

Száguldanak ezek a nyugdíjasok, de tényleg. Éppen itt jön az egyik, lelóg a lábáról a kötés, úgy húzza maga után, mint egy uszályt. Longin mondaná neki, hogy ebből még gond lehet, beakadhat valahová, kificomodik, kifordul valami, megnyomorodik, és kész a baj. De minek, úgyse hallgat rá senki.

Lehajtotta a fejét, és hajtott tovább, alig látott ki. A tekintete olyan üveges lett, mint a hagyma a serpenyőben. Megtörölte a szemét, és felfrissülten körbenézett, merthogy éppen a háza, a tiszta, rendes családi otthon környékén jártak, ahol csodálatos felesége, Alicja várja, a gyönyörű feleség, aki mintha Dosztojevszkij regényeiből lépett volna ki, talán kicsit komor, talán kicsit szeszélyes, de hatalmas a szíve, és olyan erős jellem, mint az acél. Persze lehet, hogy van benne valami szemrehányás, valami kifogás, vágy valami több után, de Alicja drágám, nem tudok sokat adni neked, mert nekem sincs sok.

De Alicja mégis szereti őt.

Talán még szereti őt.

Ma meg is kérdezi tőle. Hogy szereti-e még Alicja. És hogy miről beszélünk, amikor szeretmet mondunk. Longin lehajtotta a fejét, meghatódott a gondolattól. És amikor felemelte, akkor látta meg a férfit.

Furcsán kicsavarodott testtel, a kezét a hasára fektetve szaladt át, keresztbe a sineken. Egyenesen a kerek alá. Longin meghúzta a csengőt, és fekézni kezdett. Felnyögött. Keresztet vetett, és egy pillanat törtrészéig Szent Ferencre gondolt, akit oly közel érzett magához, Alicjára, aki olyan közel volt hozzá, és a gyerekekre, akik biztos még el sem indultak otthonról.

Robajt hallott. És egy másik hangot, mintha csattant volna valami. A villamos megrándult, mintha akadályra futott volna.

Itt a vég, gondolta. Becsukott szemmel nyomta a feket, az volt az érzése, hogy szétáradt a szemhéja alól a sötétség. Furcsa, süvítő hang hallatszott, vajon a szél lehetett? Kinyitott a szemét. A fülke szélvédőjét mocskok leptek be, azon túl pedig a nagy semmi látszott.

A háta mögül Longin többszólamú hangzavart hallott, mintha valami provinciális opera dörgött volna. Kiugrott a fülkéjéből, és a testhez rohant, de szinte azonnal vissza is hőkölt. Nagyot nyelt, előrehajolt és a borzalomtól, az ijedtségtől és a kétségbeeséstől elokádtta magát. Egy pillanatra jobban lett. Aztán megtörölte a száját, és már tudta, hogy csak most kezdődik minden szörnyűség.

Felnézett az égre, de az ég nyugodt volt és kegyetlen.

Fenyegetővé vált a hirtelen csend. Az egész égbolt vakítóan üres volt.

Longin megtörölte az arcát egy zsebkendővel, kifújta az orrát, felsóhajtott, majd odalépett a testhez.

Aztán visszament, hogy kinyissa az ajtót az utasoknak.

A tömeg kiáramlott az utcára, szétterült, mint valami szines, göndör gyapjúbunda. Longin nézte, ahogy egy része izgatott kis csoportokba tömörülve az eseményeket tárgyalja, míg a másik átszalad a túloldalra, hogy lássa a holttestet.

Aztakurva, bazmeg, mondta egy fiatal fiú.

Néhányan elővették a telefonjukat, és fényképezni kezdtek. Longin odafutott, hogy leállítsa őket, de rögtön rájött, hogy semmi értelme.

Várta a mentőket, a rendőrséget, és az ítéletet.

A sors az sors, kavarogtak Longin fejében a szavak. Nem kerülheted el a sorsodat.

De hogy ezt ő találta ki, vagy valaki már korábban is kitalálta, azt nem tudta.

Odalépett hozzá egy férfi, megveregette a vállát.

Ne aggódjon, mondta. Én mindent láttam. Maga ártatlan. Józan is volt, nem csinálhatnak magával semmit.

Longin bölintott, aztán félreállt, és elsírta magát. Törölgette a szemét, tanácstalanul nézte, ahogy a villamos mellett felvonul a darusbrigád.

Megjött a mentőautó, rögtön utána a televízió, és a televízió után a rendőrség. Az ember-tömeg közepén egy rózsaszín blúzós lány forgolódott, és mikrofonnal a kezében, elnézése-
ket kérve beszámolókat gyűjtött a szemtanúktól.

Maja Maj vagyok, mutatkozott be Longinnak. Ezen a villamoson utaztam. Kérem, mondja el, mit érzett akkor, amikor elütötte azt az embert?

Longin vett egy nagy levegőt, de aztán nemet intett, és arrébb húzódott.

Nézte, ahogy a lány a darusokkal beszélget, majd karbafont kézzel figyel a munkálatot. És amikor a villamos kicsit felemelkedett, a lány leguggolt.

A kurva életbe! kiáltott fel. Én ismerem ezt az embert!

És vigyázzállásba szökkent.

Ez Tadeusz Stokrocki, a nagy lengyel felkelő. Nyugalmi állapotban.

Susmogás járta át a tömeget, és Longin látta, hogy a többi térd is behajlik. A nagy felkelő halála a sineken, kiáltotta Maja Maj, majd egyből megigazitotta a sminkjét a kamera előtt. A nagy felkelő, visszhangozták suttogva az emberek.

Aztán egy másik pasas állt mellé.

Hogy merészelte, mondta a bajszos férfi. Megölni egy ilyen nagy felkelőt.

Ekkor a rendőrök, akik addig csak kelletlenül szöszmötöltek a villamos körül, egyszer csak rákapcsoltak. Félrevonták Longint, hogy megszondáztassák.

Longin lehunyta a szemét. Fűjt.

Na na na na na! Emelte fel hangját a rendőr. Uram. Ebből maga már nem mászik ki. Nulla egész hat ezrelek. Azt se tudom, melyik paragrafusnál kezdjem.

Bilincselünk, kérdezte a másik rendőr.

Á, minek, legyint az előbbi. Látod, hogy így is be van szarva. Ki maga?

Longin Wąsik, nyögte ki Longin.

Na akkor, Longin Wąsik úr. Ittas állapotban villamosbaleset okozását idézte elő, amelynek eredményeképp, bocsánat ki vesztette életét?

Tadeusz Stokrocki, lengyel felkelő, segítette ki a kolléga.

Ja. Lengyel felkelő. Ami az én izlésemet illet, ez így nem néz ki túl jól, de lehet, hogy tévedek. Longin úrral most szépen kocsikázunk egyet Varsóban. Szép az idő, nem igaz? Rámosolygott Longinra.

Keresztes Gáspár fordítása

MICHAELA ROSOVÁ

One picture, some apples, a house in the countryside, a house in the neighbourhood... Brother and sister. Relationships. subtle meandering of the soul... In two intertwined currents a story tells about the Carpathian hills and Israeli beaches, about water and fire, merrily about death of a hornet and almost solemnly about wine; and somewhere underneath, there pulsates the prosaic life of a small town as well as reminiscences of childhood spent in the country at grandma's.

Michaela Rosová (1984) comes from Senica nad Myjavou. After finishing her studies at a grammar school in her hometown she studied in Brno theatre dramaturgy at the Janacek Academy of Music and Performing Arts. Recently she was awarded a Masters Degree in the same field at the University of Bristol. Both for her poems and prosaic texts she won various national prizes. Her first novel *Hlava Nehlava* (Headlong) won a merit award in the literary competition of the *Slovak Telekom*.

Egy fénykép, néhány alma, ház a domboldalban, lakás a lakótelepen... Fivér és nővér, ikrek. Kapcsolatok. Finom lelki kacskaringók. Hanyatt-homlok... A két szálból fonódó elbeszélés mesél a miavai dombokról, izraeli tengerpartokról, vízről, tűzről, egész vidéamen a lódarázs haláláról, majdnem komolyan a borról, és valahol ez alatt lüktet a kisvárosi élet valósága, csakúgy, mint a falun, a nagymamánál töltött gyermekkor élményei.

Michaela Rosová 1984-ben született Szenicén. A helyi gimnázium elvégzése után négy évig Brünnben tanult színházi dramaturgiát. Most fejezte be tanulmányait a Bristoli Egyetemen előadóművészeti kutatás szakon. Bristolban él. A *Novella* irodalmi verseny kétszeres döntőse, prózái és költeményei több elismerésben is részesültek. Első regényével díjat nyert a *Slovak Telekom* irodalmi pályázatán.

HLAVA NEHLAVA

Ukolísaný jazdou a bezcieľnym blúdením očami po ubiehajúcej krajine zľahka som sa z náhleho rozdcitlivenia vrátil k zvyčajnej flegme; a keď som pred babkiným domom vyliezol z auta a zbadal, že briežok na druhej strane cesty, malá lúka preličená od kraja asfaltky, svojim druhým koncom sklonená k potoku, miesto mojich a Daniných detských hier a roztopaši, sa stalo terčom niečieho geniálneho úsilia o estetizáciu životného prostredia, bolo zasypané a starostlivo zarovnané s okrajom vozovky, žiadny sentiment už nehrozil, div že som nemával rukou. Pobozkal som babku, ktorá vybehla z bielych ošarpaných vrátok, na obe lica, prebehol som po násype a vklzol do kuchyne. Na mojom mieste, na konci lavice vedľa kredenca, sedelo vychudnuté mača s vylúpnutým okom.

„To je len mačka,“ informovala ma babka. Preglgol som ironickú poznámku a počúval. „Išla som tof k potoku vykynnút z kýbla a ona tam sedela na breze a jákala a jákala a ket sa skiepila, tak som ju zdrapla za kožuch a mám ju.“

Miška sa už-už vrhala po bezradnom zvierati, keď si taktiež všimla očnú jamku a zháčila sa. Kuchyňou sa rozľahlo dlhé, afektované fúúúú. Skúmavo som sa na sestru zaďival; odkiaľ to má, slečna, takéto pripečené spôsoby. Este keby odfrkla a odplachtila niekam k zrkadielku zachrániť svoju pleť, blízkosťou úbohého jednookého stvorenia nepochybné ohrozenú na kvalite, azda by som si aj dal tú námahu vstať a uštedriť jej mierne zaucho na vytriezvenie. Vždy sa opičila skôr po mne než po Dane, a tak ju maniere sladkých pätnástich elegantným oblúkom minuli. Opätovala mi pohľad, vzápätí sa zvonivo rozosmiala.

„Asi jej to vyskrábol potkan,“ povedala babka tak mierne, akoby sa za to ospravedľovala. „Teraz sa trasé, myši nechytá, hlanná je furt, a já aj ket jej do ešusku uhodzim, ona any ten ešus nevidzí, mosím jej ho pokopnúť tak, aby to tým druhým okom vidzela.“

Do miestnosti sa vovalil Jozino, mamin mladší brat, nízky, zavalitý chlap, dobráčisko, akurát ja mu akosi neviem prísť na chuť, odjakživa bol málovravný, a ak už sa s niekým z nás zhováral, potom najčastejšie s Danou, azda aj to je dôvod, prečo som si až niekedy v pätnástom roku života prekvapene uvedomil, že koktá, hoci nikdy predtým som si nič nevsímal, hádam že to bolo pre mňa príliš prirodzené na to, aby som to zvlášť reflektoval. Jozino obsadil svoje zvyčajné miesto, na veľkom stolčeku v rohu pri sporáku, a ponoril sa do obvyklého mlčania, len sem-tam sa kamarátsky usmial. Čo bolo prekvapivejšie, ani mame akosi nebolo do reči, odrazu zmlkla a za celý ten čas utrúsila ledva pár viet. Babka sa zatiaľ činila, aj keď ešte ani neminulo desať, začala prestierať na obed. Nikomu ani na um nezišlo klásť odpor. Sledovali sme hrnce a misky pribúdajúce na stôl zázračnou rýchlosťou, pričom babka, samozrejme, pokračovala v rozprávaní, jedným dychom, plynulo prechádzajúc od jednej témy k druhej.

„A ty čo, ty teraz ešte pat rokóv a potom akože končíš, a potom čo dostaneš, vysvečené?“

Veta nebola doplnená žiadnym oslovením ani fyzickým obrátením sa ku konkrétnej osobe, ale z kontextu, ak sa o dačom takom dá hovoriť, som usúdil, že to bolo adresované mne, tak som sotva počuteľne pustil odpoveď.

„Diplom. Dúfam.“

Babku to až tak nezaujímalo, dávno bola myšlienkami inde.

„Ešče si nalož. Mosíš jescit, kosti ti trčá, aha, ukáz, ja ti naložím. Pribory si najdžite kde kade, asi v tom supliku prostrennom. Mne by veru nenapallo také, že pribory, ale keď v robo- te boli a aj šeci ostatní už doma mali, tak reku aby sme neboli pozadu. A čo ja s tým teraz, čo už sa to tu na to pol storočá práši, čo ja s tým. Ajstak nýšt jescit nemôžem. Ajstak ani na to nejsom vybavená,“ vycerila preredený chrup a hneď nato, akoby sa zahanbila, strčila hlavu do kredenca. Hodnú chvíľu tam s čimsi štrngotala, až napokon vykukla a znova tým zbytočne zmierlivým tónom povedala:

„Šak sa mi pochváľte, jak sa máte, šak vy mi nigdy nýšt nepovjéte.“

HEADLONG

Lulled by the car ride, with my eyes wandering aimlessly over the passing countryside, I easily slipped from my unexpected sentimental mood back to my usual phlegmatic frame of mind, and when I hauled myself out of the car in front of Grandma's house and noticed that the little slope on the other side of the road, a meadow dipping down from the edge of the asphalt, its other end descending to a stream, the place where Dana and I used to romp around and play children's games, had fallen victim to someone's brilliant efforts to aestheticize the environment and had been carefully filled in on a level with the edge of the roadway, there was no longer any chance of me feeling sentimental and I almost dismissed it with a wave of the hand. Grandma came running through the dilapidated white gate, so I kissed her on both cheeks, hurried across the yard and slipped into the kitchen. In my usual place, at the end of the bench next to the kitchen dresser, sat an emaciated kitten with a gorged-out eye.

"It's only a cat," Grandma informed me. I swallowed an ironical remark and listened. "I went t' the stream .ere t' empty a bucket and there she be sittin' in t' birch wailin' and wailin' an' when she lost her footin' and dropped out the tree, I grabbed her by her fur and here she be."

Little Mirka was about to pounce on the disconcerted animal, when she also noticed the empty eye socket and drew back in disgust. A long, affected *uuugh* reverberated through the kitchen. I gave my sister a searching look; where did this little miss pick up such exaggerated manners? If she'd turned up her nose and sailed off to find a mirror to save her complexion, the quality of which having no doubt been endangered by the proximity of this poor one-eyed creature, I would probably have gone to the trouble of getting up and giving her a clip round the ear to bring her back to her senses. She was always more inclined to monkey me than Dana, so the airs of sweet fifteen had elegantly swept past, giving her a wide berth.

She returned my look and then burst into trilling laughter.

"A rat probly scratched it out," Grandma said, as meekly as if she was apologising for it. "Now ,tis shiverin' scared, it don't catch mice, ,tis always hungry and when I throw summat into her bowl, she can't even see t' bowl an' I ,av t' kick it t' where she can see it with t' other eye."

Just then Viktor, Mum's younger brother, came rolling into the room. He's a dumpy fellow, good-hearted, but somehow I just can't get to like him, he never says much and if he does say anything to any of us, it's usually to Dana, which is probably why it was only when

I was about fifteen that I realised to my surprise that he had a stammer, although I hadn't noticed anything before; I guess it seemed so natural to me that I didn't even think about it. Viktor sat down in his usual place, on the large stool in the corner next to the stove, and he sank into his usual silence, just smiling in an affable way from time to time. What was more surprising was that Mum didn't seem to feel like talking, she suddenly clammed up and in all that time she hardly said a word. Meanwhile Grandma bustled about and even though it wasn't yet past ten, she began to lay the table for lunch. It didn't even occur to anyone to protest. We watched pots and bowls accumulating on the table at lightning speed, while of course Grandma continued her monologue, moving effortlessly from one topic to the next without so much as pausing for a breath.

"And wha t'about you, .nother five years and then I s'pose you finish an' what d'you get then, a certifcate?"

The sentence did not include any form of address and was not accompanied by physically turning in the direction of anyone in particular, but from the context, if it could be called that, I guessed that it was addressed to me, so I muttered a reply in a barely audible voice.

"A degree. I hope."

Grandma was not really that interested; by this time her thoughts were already elsewhere.

"Help yesself t' more. You must eat, you'r'all skin an' bone, look, gimme your plate, I'll help you t' more. You'll find the knives an' forks somewhere, prob'ly in that middle drawer. Woudn't even have occurred t' me to have knives and forks, but as they had .em at work and evri'un else already had .em at home, I said we shouldn't get behind times. And what can I do wit .em now, bin collectin' dust here for half a century, what use are they t' me. Can't eat anythin' anyhow. Not equipped for it anyway," she declared, revealing her almost toothless gums and then suddenly sticking her head into the cupboard, as if to hide her shame. She rummaged around in it for quite a while, making a clatter, until she finally peeped out and again spoke in that meek tone, "Well, now there, tell me how you be, you never tell me anythin'."

Translated by Heather Trebatická

HANYATT-HOMLOK

Ahogy elringatott az utazás, és céltalanul pásztáztam a szemem előtt futó tájat, a hirtelen támadt érzélgősség egyszerre szertefoszlott bennem, és könnyedén visszasáppedtem a szokásos közönyös hangulatomba; és amikor a nagyí háza előtt kiszálltam az autóból és észrevettem, hogy az út túloldalán elterülő lejtő, az aszfaltút szelétől a patakig lenyúló kis rét, Danával közös gyermekkori játékaink és csintalankodásunk színhelye valaki zseniális esztétizációs erőfeszítésének esett áldozatul, hogy feltöltötték, és az úttesttel gondosan egy szintre egyengették, már semmilyen érzélem nem fenyegetett. Épp hogy nem legyintettem rá. Megpuszítottam a nagyit, aki a rozoga fehér kiskapun át szaladt felém, végigfutottam a töltésen és besurrantam a konyhába. A helyemen, a kredenc melletti pad végén egy kivájt szemű girhes kiscica ült.

– Emmán csak egy macska – világozított fel a nagy. Lenyeltem egy gunyoros megjegyzést és hallgattam. – Megyek le a patakhoz kiönteni a vödöröt, há' és ez meg ott ült a nyírfán és csak nyivákot, nyivákot, amikő meg leesett a fáról, hát megfogtam a grabancát, azt most mán az enyimé.

Miska már-már megragadta a zavarodott állatot, amikor ő is észrevette az üresen tatongó szemgödöröt, és visszahőkölt. A konyhán elnyújtott, kényeskedő fúúú visszhangzott végig. Fürkész pillantással néztem a húgomra, hol szedte fel a kisasszony ezt az alpári modort? Még ha csak felhúzta volna az orrát és ellibegett volna a tükörhöz arcszínéért aggódva, melyre kétségtelenül rosszul hatott a szerencsétlen felszemű teremtmény közelsége, talán vettem volna a fáradságot, és lekentem volna neki tizenet, csak hogy észhez térítsem. Mindig inkább engem majmolt, nem Danát, így az édes tizenöt évesek sajátos vonásai elegáns ivben elkerültek. Viszonozta a pillantásom, s hirtelen hangosan elnevette magát.

– Talán patkány kaparta ki nekije, – mondta a nagy olyan szelíden, mintha mentegetőzne. – Most reszket, nem egerészik, furt éhes, és ha dobok oda neki valamit a tálkájába, nem lassa a tálkát se, bele kell neki rúgjak, hogy meglássa a másik szemivel.

A konyhába anyu öccse, Jožino tódult be, alacsony, zömök fickó, jószívű ember, de valahogy nem tudom megfajteni, mindig szófukar volt, s ha már valakivel egyáltalán beszélgetett közülünk, hát leggyakrabban Danával. Talán ez az oka, hogy csak valamikor tizenöt éves korom táján vettem észre meglepődve, hogy dadog, habár addig sosem figyeltem fel rá, azt hiszem, annyira természetes volt, hogy fel sem tűnt. Jožino leült a megszokott helyére, a kályha melletti zsámolyra a sarokban, és szokásos hallgatásába burkolózott, csak nagy néha mosolyodott el barátságosan. Ami még meglepőbb volt, hogy anyu sem volt beszédes kedvében, hirtelen elhallgatott, és egész idő alatt alig szólt pár szót. Nagy ezalatt sürgött-forgott, és bár tíz óra se múlt, ebédhez kezdett teríteni. Senkinek sem jutott eszébe ellenkezni. Figyeltük az asztalon varázsgyorsasággal szaporodó fazekakat és tálakat, miközben a nagy természetesen tovább beszélt, egy szuszra, könnyedén váltogatva egyik témát a másik után.

– És te meg? Most még öt év, oszt' mán végzel is? És aztán mit kapsz, bizonyítványt?

A mondat nélkülözött bármiféle megszólítást, és a nagyí oda se fordult a célszemélyhez, de a szövegkörnyezetből, már ha lehet ilyenről beszélni, úgy itéltem meg, hogy nekem mondja, így hát alig hallhatóan mormogtam a választ:

– Diplomát. Remélem.

Nagyit ez már nem érdekelte, rég máshol jártak a gondolatai.

– Szedje' még. Te ehetsz, kiállnak a csontjaid, áhá, mutasd csak, majd szedek én neked. Eszcájgot valahol itten találtok, talán itt a középső fiókban lesz. Nekem csakugyan sose jutott volna eszembe ilyen, hogy eszcájg, de amikor a dolgozóba vót, meg mán mindenkinek vót otthon is, hát aszontam, legyen, ne maradjunk le mi se. S most aztán kicsináljak vele, mán fél évszázada itt porosodik, mire jök mán ezek. Ügyse tudok enni ám mán semmit. Nem vagyok felszerelve erre – mutatta meg megritkult fogsorát, és rögtön, mintha elszégyellte volna magát, bedugta a fejét a kredencbe. Jó sokáig csőrömpölt ott valamivel, végül előbukkant, s megint abban a feleslegesen nyájas hangnemben megszólalt:

– Na, hát mondjátok, hogy vagytok, nekem soha nem mondtok semmit.

Tóth Annamária fordítása

VERENA ROSSBACHER

At the Viennese coffee house Neugröschl, a clientele consisting of scam artists, musicians and collectors comes into contact with one another, and also with Klara. The mysterious and fickle relief waitress fascinates the most diverse types of men, effectively causing the most variegated metamorphoses. In her sparkling debut novel, author Verena Rossbacher tells the story of Klara and her men, a rogues' gallery of searchers for meaning and seekers for riches, who find love and lose it again, transforming themselves in the process. A powerful imagination, a zest for story telling and a ribald sense of humour all combine to provide readers with a dazzling Viennese *melange*.

Verena Rossbacher, born in 1979, in Bludenz/Vorarlberg; grew up in Austria and Switzerland (St.Gallen), lives in Berlin. She studied philosophy, German language and literature and theology in Zurich and Leipzig. She presently teaches at the Swiss Literature Institute in Biel.

A bécsi Neugröschl kávéházban szélhámosok, zenészek és gyűjtők találnak egymásra és Klarára. A titokzatos és állhatatlan pincérnő a legkülönfélébb férfiakat bűvöli el és a legkülönfélébb átváltozásokat idézi elő. Káprázatos első regényében Verena Rossbacher Klaráról és a körülötte keringő férfiokról mesél: mind a boldogságot és az élet értelmét keresik, megtalálják a szerelmet, aztán el is vesztik, és közben alaposan megváltoznak. Fantázia, mesélőkedv és vaskos humor elegyedik egymással ebben a magával ragadó könyvben.

Verena Rossbacher 1979-ben született a vorarlbergi Bludenzben; Ausztriában és Svájcban (St. Gallen) nőtt fel; filozófiát, germanisztikát és teológiát tanult Zürichben; a lipcsei Deutsches Literaturinstitut hallgatója volt; a bieli Literaturinstitut tanára; Berlinben él.

VERLANGEN NACH DRACHEN

Unglaublich. Grün wanderte den Flur hinauf, lief wieder zurück. In meiner eigenen Wohnung. Er blieb vor der Badezimmertüre stehen, lauschte. Wasser plätscherte. Still.

Grün wanderte im Flur auf und ab, im Badezimmer war es ganz still. Was macht er da bloß. Er setzte sich auf einen Hocker, starrte in den Setzkasten. Er nahm einen der Swarovski-Elefanten heraus, drehte ihn in der Hand. Aus der Küche roch es nach Kaffee, getoastetem Brot. Eier. Er starrte den Elefanten an, er hatte eine kleine, aus roten Glaskristallen gefertigte Rose in den Schwanz geknüpft und schien zu grinsen. Die Tür zum Badezimmer ging auf, Grün stellte den Elefanten zurück, erhob sich.

Wer sind Sie denn, er verschränkte die Arme vor der Brust.

Entschuldigung, Valentin Krön, er streckte die Hand aus.

Schöner Bademantel, Grün deutete auf den Bademantel.

Das ist Ihrer, oder? Krön hob einen Arm, die Ärmel reichten ihm bis knapp unter die Ellbogen, er ist ein bisschen zu klein.

Das tut mir wirklich sehr leid.

Ich habe nichts anderes gefunden.

Steht Ihnen ausgezeichnet.

Tut mir leid, wirklich.

Nein, nein, nein, kein Problem. Kein Problem, Grün schob sich neben Krön ins Bad, schaute zu ihm hoch. Nicht schlecht, das Rasierwasser, nicht wahr?

Krön fasste sich an die Wange, ja, riecht gut.

Teures Zeug, verdammt teures Zeug. Aber bedienen Sie sich ruhig, Sie können gerne ab und zu zum Rasieren hierherkommen.

Grün schloss die Badezimmertür hinter sich, setzte sich auf den Wannrand. Er starrte in den Nebel. Schemenhaft die Umrisse einer Unterhose auf dem Klo. Er öffnete den Deckel, spülte sie weg. Schafwolle, murmelte er, nicht zu fassen. Im Spiegel, nichts zu sehen, er malte mit dem Zeigefinger einen Blitz in das beschlagene Glas. Er zog sich den Pyjama aus, stieg in die Wanne und drehte das Wasser auf. Er hielt eine Weile die Hand darunter, schaltete das Wasser wieder ab und stieg aus der Wanne. Er wischte das Boilerthermometer ab, so, sagte er. Der Waldorfschüler hat es geschafft, 500 Liter heißes Wasser zu verduschen, sagenhaft. Er wickelte sich ein gerüschtes Handtuch um die Hüften, ging über den Flur. Vor der Küchentür blieb er kurz stehen, er hörte sie lachen. Er öffnete die Tür.

Störe ich?

Hallo, Papa. Klara löste sich von Krön, strich sich die Haare zurück, eigentlich schon.

Das tut mir leid, Grün holte sich eine Tasse aus dem Küchenschrank, schenkte sich aus der Espressokanne am Herd Kaffee ein.

Er setzte sich an den Tisch. Das Fenster stand offen, Wind blähte die Tüte im Baum, flaute wieder ab. Nanu.

Sammeln Sie Elefanten, fragte Krön.

Wie kommen Sie denn darauf?

Krön deutete auf den Rüssel an der Tasse, die ganzen Elefanten in der Wohnung. Ich dachte, Sie sammeln vielleicht Elefanten.

Das muss ein Zufall sein, dass sich das so häuft, ist mir noch gar nicht aufgefallen.

Flunkere doch nicht so, Klara bestrich ein Stück Toast mit Butter und Honig, ließ Krön davon abbeißen, die sind von der Vermieterin, sagte sie, mein Vater hat die Wohnung mit samt den Elefanten, Sammeltassen und alten Damenhüten übernommen, mein Vater hat die Wohnung übernommen, ohne auch nur ein Handtuch auszusortieren.

Ich weiß nicht, was du gegen die Handtücher hast, Grün angelte sich ein Stück Brot von Krons Teller, belegte es mit Käse. Es gibt nichts, was einen Mann besser schmückt als rosafarbene Rüschen, finden Sie nicht auch, Gernot?

Papa bitte.

Verzeihung, das war Ihr Vorgänger, Herr Valentin natürlich. Oder was denken Sie über rosafarbene Rüschen?

Krön schluckte schnell den Bissen hinunter, hustete, ja, sagte er.

Ja, wiederholte Grün, interessante Antwort. Er schaute suchend auf dem Tisch herum, griff nach einem Apfel. Und was machen Sie so, wenn ich fragen darf, wofür interessieren Sie sich, außer für meine Tochter natürlich, kennen Sie sich vom Studium? Von der Universität? Was studieren Sie, lassen Sie mich raten, Ethnologie vielleicht, Sie sehen sehr sensibel aus, Sie studieren sicherlich Ethnologie, wobei, nein, jetzt weiß ich es, Soziologie, bestimmt studieren Sie Soziologie, sie haben diesen typischen Statistikerblick, Gernot übrigens studierte ebenfalls Soziologie, vielleicht kennen Sie sich? Gemot, er wandte sich an Klara, streckte die leere Tasse über den Tisch, wie war noch mal der Nachname?

Klara angelte sich die Espressokanne vom Herd, schenkte die Tasse voll, was tut denn das jetzt zur Sache, Valentin studiert überhaupt nicht Soziologie. Valentin ist Gärtner.

Grün wollte eben einen Schluck Kaffee nehmen, hielt in der Bewegung inne, Gärtner, sagte er, er stellte die Tasse ab, Sie studieren Gartenbau.

Wer redet von Gartenbau, Klara steckte sich die Haare hoch, Valentin studiert überhaupt nicht, er ist Gärtner, einfach Gärtner.

Grün polierte den Apfel, interessant, sagte er. Und was machen Sie da so, als Gärtner? Ich bin ja sehr für die Natur. Ich wäre selber gerne Gärtner geworden, leider hat das Geld nicht gereicht bei uns.

Ich glaube, wir gehen besser, Klara stand auf, Krön legte das angebissene Brot auf den Teller, stand ebenfalls auf.

Aber nein, Grün fasste Krön am Arm, zog ihn wieder auf den Sessel zurück, wo wir doch gerade mal warm werden miteinander, er drückte Krön seine Tasse in die Hand, ich sehe, Sie trinken Tee. Das ist klug. Das Teetrinken unterscheidet den Gentleman vom gemeinen Volk. Es ist einfach eleganter als das Trinken von Kaffee, er beugte den Kopf über den Tisch, wedelte sich den Dampf entgegen, Darjeeling, Assam, er schnupperte, verzog das Gesicht, er nahm Krön die Tasse wieder aus der Hand, was ist denn das für ein Kraut, er roch daran, Klara, wieso kochst du unserem Gast ein so widerliches Zeug, was soll denn das sein, Heublumen? Er schüttete den Tee in den Ausguss.

Krön räusperte sich, Löwenzahn, sagte er, Löwenzahn und Birkenblätter, das reinigt.

Grün starrte ihn an, drückte ihm die leere Tasse zurück in die Hand, er klopfte ihm auf die Schulter, alles klar, sagte er, alles klar.

Er schälte eine lange Schlange von seinem Apfel, hängte sie an die Lampe über dem Küchentisch. Wir sind auch eher Naturtypen. Klara und ich. Stefan, einer Ihrer Vorgänger, passte diesbezüglich einfach so gar nicht zu uns. Ein Autofreak. Manchmal in der Nacht, wenn alles schlief, die Stille sich über die Stadt legte wie ein Federbett, konnte man aus dem Schlafzimmer kleine Motorengeräusche vernehmen. Das war Stefan. Im Schlaf verwandelte er sich in einen Lamborghini und raste quer durch die Alpen. Stefan. Ich bin froh, dass meine Tochter sich besonnen hat und an die Ursprünge zurückgekehrt ist, zurück zur Natur.

Wir gehen jetzt, Klara zog Krön hinter sich her.

Bis heute Abend, Grün ließ einen Löffel Schlagobers in seine Kaffeetasse gleiten, ver-giss nicht, dass heute Abend unsere Blumenbestimmstunde ist. Er nickte Krön hinterher, donnerstags bestimmen wir immer Blumen, müssen wissen, wir sind nämlich sehr für die Natur.

A DESIRE FOR DRAGONS

Unbelievable. Green strode down the hall, came back again. In my own home, too. He remained standing outside the bathroom door, listening to the sound of splashing water. Then nothing.

Green kept walking up and down the hall. Inside the bathroom now, complete silence. What the blazes was the guy *doing* in there? Green sat down on a stool, staring into the printer's tray, taking out one of the Swarovski crystal elephants, turning it over in his hand. From the kitchen came the smell of coffee, toast, eggs. He continued to stare at the elephant. It had a rose made of tiny red glass crystals woven into its tail, and appeared to be grinning. The bathroom door swung open and Green, replacing the elephant, stood up.

Who are you, then, asked Green, folding his arms across his chest.

Oh sorry, Valentine Kron, replied the other, stretching out his hand in greeting.

Nice bathrobe, said Green, pointing to the bathrobe.

Yours, is it? Kron lifted one arm, the sleeves reaching up barely to his elbows. A bit small.

That's a pity.

It's all I could find.

It suits you, though.

Well, I'm sorry. Truly.

No, no, no. Don't be. There's no problem. No problem at all. Green pushed past Kron into the bathroom, looking up at him. Not bad, the aftershave tonic, is it?

Kron patted his cheek, saying, yes, a nice scent.

Expensive stuff, that, damn expensive. But help yourself, by all means. If you're in the mood, feel free to come back. Anytime. Just for a shave.

Green shut the bathroom door behind him, sat down on the rim of the tub. Staring into the fog. Dimly perceiving the outline of a pair of underpants on the toilet seat. Lifting the lid, he flushed them down. Knitted wool, he mumbled. Would you believe it. Looking at the mirror and seeing nothing, he wiped a zig-zag line across the misted glass. Taking off his

pyjamas, he stepped into the tub and turned on the water. He held his hand under it for a while, then switched it off again and got out of the tub. He wiped the boiler thermometer clean, saying, So. The Waldorf alumnus has managed to douche away 500 litres of hot water. Fabulous. He wrapped a feminine towel around his mid-riff and ambled down the hallway. Outside the kitchen door, he stopped by briefly. He heard them laugh, and opened the door.

Not disturbing you, am I?

Hi Dad. Klara breaking away from Kron. Brushing back her hair. Actually. You are.

Sorry to hear that, Green said, grabbing a cup from the kitchen cabinet. Pouring himself some espresso from the percolator on the stove.

He sat down by the table. The window stood open, with gusts outside filling the wind-sock in the tree, then slacking off again. So.

D'you collect elephants, asked Kron.

What gave you that idea?

Kron, pointing at the cup's trunk-shaped handle, said, All these elephants in your home. I thought maybe you were a collector.

Got to be a coincidence. I hadn't even noticed the stuff had piled up like that.

What a liar you are, said Klara, thickly spreading a piece of toast with butter and honey. Feeding a bite to Kron, she said, They're leftovers from the previous tenant. My dad took the flat over from her, complete with all the elephants, collectors' mugs and old ladies' hats. Not tossing out a single towel, even.

I don't know what you've got against those towels, said Green, fishing for a piece of bread from Kron's plate, then adding some cheese. There's nothing more becoming to a man than pink-coloured rushes, don't you agree, Gernot?

Dad, please...

Oh, I apologise. That was your predecessor. Of course. It's Valentine! Still, what's your opinion on rose-coloured rushes?

Kron quickly swallowed what he was chewing, coughed, then said, Yes.

Yes, repeated Green. An interesting reply. He looked about the table in search of something, finally grabbing an apple. And what do you do for a crust, if I may be so bold. What are you interested in, besides my daughter, which is natural enough. How did you meet? At University? What subjects do you study? Wait, let me guess. Ethnology, perhaps. You look very much the sensitive type, you're bound to be studying ethnology, although, on second thought -- no. I got it, it's sociology. I'm sure you do sociology; you have that typical statistician's look about you. Gernot, too, by the way, studied sociology; maybe you know each other?

Gernot, he turned to Klara, holding the empty cup out to her across the table for a refill, what was his surname again?

Klara reached for the percolator on the stove, filled the cup. What does that matter now, she said. Valentine doesn't do sociology at all. He's a gardener.

Green was about to take a sip from his coffee, but stopped in mid-movement. A gardener, he said, setting his cup down. You study horticulture?

Who said anything about horticulture, Klara said, putting her hair up with a couple of clasps. Valentine's not studying at all. He's a gardener. Just a gardener, plain and simple.

I see, said Green, polishing his apple. How very interesting. So what do you get up to, all day, as a gardener? I'm very much in favour of nature, myself, you know. I would have loved to become a gardener myself.

Sad to say, there was never enough money in our family.

I think we had better go, said Klara, getting up. Kron returned the piece of bread he had taken a bite of to the plate, and likewise got up.

No, don't go yet. Green caught hold of Kron's arm, pulling him back on his chair. Just when we're getting acquainted. He pressed Kron's cup into his hand again, saying, I see you're a tea drinker. That's clever. Drinking tea distinguishes the gentleman from the hoi polloi. It's so much more elegant than drinking coffee. He leaned with his head across the table, fanning the aroma of the tea towards himself. Darjeeling, is it? Assam? He sniffed, turned up his face, and took Kron's cup away from him. What sort of beastly weed is this? He sniffed at it. Klara, why are you offering our guest such a disgusting concoction? What is it meant to be, hay flowers? He tipped the tea into the sink.

Kron cleared his throat. It's dandelion, he said, dandelion and birch leaves. It has a cleansing propensity.

Green stared at him, pressed the empty cup back into Kron's hand, and patted his shoulder. I get it, he said, it's all clear to me now.

Green peeled a long snakelike coil of skin from his apple and attached it to the lamp hanging over the kitchen table. We're rather more the nature types ourselves, he said. Klara and I. Stefan, one of your predecessors, simply didn't fit in at all with us, in this regard. He was a car freak. Sometimes in the middle of the night, when everybody was asleep, when silence covered the city like a duvet, all warm, soft and enveloping, you could hear little engine noises emanating from the bedroom.

It was Stefan. In his sleep he transformed himself into a Lamborghini car and raced right across the Alps. Boy, that Stefan! I'm glad my daughter has come to her senses and returned to her roots. Back to nature.

We're off now, said Klara, pulling Kron after her.

See you tonight, said Green, sliding a spoonful of cream into his coffee. Don't forget, we're having our floral identification session tonight. He nodded towards Kron's departing figure. You should know this. We have our regular Thursday night flower hour, every week, without fail. We're really very much into nature, you know.

Translated by Tom Appleton

SÓVÁRGÁS SÁRKÁNYRA

Hihetetlen. Grün végigment a folyosón, aztán vissza. A saját lakásomban. Megállt a fürdőszoba ajtaja előtt, hallgatózott, csobogott a víz. Csend.

Grün fel-alá járkált a folyosón, a fürdőszobában csend volt. Vajon mit csinálhat. Leült egy hokedlira, nézte a betűdobozt. Kivette az egyik Swarovski-elefántot, forgatta a kezében. A konyhából pörkölt kávé és piritós illata terjedt. Tojások. Az elefántra meredt, amelynek a farkán kicsike, piros üvegkristályokból készített rózsza diszelgett. Az elefánt mintha vigyorogt volna. Kinyílt a fürdőszoba ajtaja, Grün visszatette az elefántot, felállt.

Maga kicsoda, összefonta a mellén a kezét.

Bocsánat, Valentin Kron, kinyújtotta a kezét.

Szép fürdőköpeny, Grün a fürdőköpenyre mutatott.

A magáé, ugye? Kron felemelte a karját, a köpeny ujjá alig ért tovább a könyökénél, kissé kicsi.

Igazán sajnálom.

Nem találtam mást.

Jól áll magának.

Sajnálom, tényleg.

Nem, nem, nem probléma. Nem probléma, Grün bepréselte magát Kron mellett a fürdőszobába, felnézett rá. Nem rossz ez a borotvaszesz, ugye?

Kron megtapogatta az arcát, igen, jó illata van.

Drága dolog, átkozottul drága dolog. De csak szolgálja ki magát, jöjjön el bármikor borotválkozni.

Grün becsukta maga mögött a fürdőszoba ajtaját, leült a kád szélére. Nézett bele a kődbe. Alig felismerhetően egy alsónadrág körvonalai a végén. Felnitotta a fedelet, leöblítette az alsónadrágot. Birkagyapjú, mormolta, elképesztő. A tükörben, ott nem lehetett látni semmit, a mutatóujjával villámot rajzolt a párás üvegre. Levetette a pizsamáját, belelépett a kádba, megnyitotta a vizet. Egy darabig folyatta a kezére, aztán elzárta, kilépett a kádból. Letörölte a bojler-hőmérőt, hát igen, mondta. Sikerült a Waldorf-diáknak 500 liter forró vizet elzuhanyoznia, nagyszerű. A dereka köré csavart egy frottirtörölközőt, végigment a folyosón. A konyhaajtó előtt megállt, hallotta, hogy nevetnek. Benyitott.

Zavarok?

Szia, apa, Klara kibontakozott Kron öleléséből, hátrasímitotta a haját, tulajdonképpen igen.

Sajnálom, Grün kivett egy csészét a konyhaszekrényből, öntött magának kávét a tűzhez, álló kávéfőzőből.

Leült az asztalhoz. Az ablak nyitva volt, a szél megfújta a zacskót a fán, aztán alábbhagyott. Nocsak.

Elefántokat gyűjt, kérdezte Kron.

Miből gondolja?

Kron a csészén levő ormányra mutatott, elefántok, mindenhol a lakásban. Ezért gondoltam, hogy talán elefántokat gyűjt.

Inkább csak véletlen, hogy ilyen sok van belőlük, nekem még fel se tűnt.

Ne beszélj mellé, Klara vajjal és mézzel kent meg egy piritóst, adott belőle egy harapást Kronnak, az előző bérlőtől maradtak itt, mondta, apám az elefántokkal, a csészegyűjteménnyel és a régi női kalapokkal együtt vette ki a lakást, apám úgy vette ki a lakást, hogy még egy zsebkendőt se dobott ki.

Nem tudom, mi bajod van a zsebkendőkkal. Grün elhalászott egy piritóst Kron tányérjáról, tett rá sajtot. Semmi sem áll jobban egy férfinak a rózsaszín fodroknál, nem gondolja, Gernot?

Apa, kérlek.

Bocsánat, az az elődje volt, Valentin úr, persze, persze. Vagy maga mit gondol a rózsaszínű fodrokról?

Kron gyorsan lenyelte a falatot, köhögött, igen, mondta.

Igen, mondta Grün, ez érdekes válasz. Körülnézett az asztalon, elvett egy almát. És mivel foglalkozik maga, ha szabad kérdeznem, mi iránt érdeklődik, úgy értem, a lányomon kívül, az egyetlenről ismerik egymást? Maga milyen szakos, várjon, kitalálom, talán néprajz,

maga olyan érzékeny léleknek tűnik, biztos néprajz szakos, hacsak, nem, most már tudom, szociológia, maga egészen biztosan szociológiát tanul, a pillantása is teljesen egy statisztikusé, egyébként Gernot is szociológia szakos volt, ismerik egymást? Gernot, Grün Klarához fordult, letette az üres csészét az asztalra, mi is volt a vezetékneve?

Klara hátranyúlt, elvette a tűzhelyről a kávéfőzőt, teletöltötte a csészét, most ez hogy jön ide, Valentinnak semmi köze a szociológiához. Valentin kertész.

Grün épp inni akart a kávéjából, félbehagyta a mozdulatot, kertész, mondta, letette a csészét, szóval maga kertépitészetet tanul.

Nem azt mondtam, Klara feltűzte a haját, Valentin nem tanul semmit, ő kertész, egyszerűen kertész.

Grün az almát fényezgette, érdekes, mondta. És mit csinál maga mint kertész? Tudja, én szeretem a természetet. Én is kertész akartam lenni, csak sajnos nem volt rá pénzünk.

Azt hiszem, jobb, ha megyünk, Klara felállt, Kron letette a megkezdett kenyeret az asztalra, ő is felállt.

Ugyan már, Grün megfogta Kron karját, visszahúzta a székre, épp kezdünk összemeledni, Kron kezébe nyomta a csészéjét, látom, teát iszik. Okos dolog. A teaivás különbszeti meg gentlemant a pórnéptől. Egyszerűen elegánsabb, mint a kávéivás, áthajolt az asztalon, maga felé terelte a gőzt, Darjeeling, Assam, szimatolt, elfintorodott, kivette Kron kezéből a csészét, miféle gyom ez, beleszippantott, Klara, miért főzöl a vendégünknek ilyen förtelmes dolgot, mi ez, széna? Kiöntötte a teát a mosogatóba.

Kron megköszörülte a torkát, oroszlánfog, mondta, oroszlánfog és nyírfalevél, tisztító hatása van.

Grün rámeredt Kronra, a kezébe nyomta az üres csészét, megütögette a vállát, minden világos, mondta, minden világos.

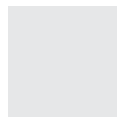
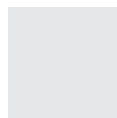
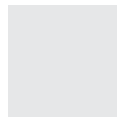
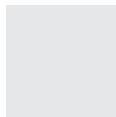
Hosszú kigyót hámozott le az almájáról, felakasztotta az asztal fölött lógó lámpára. Mi is inkább olyan természetközeli vagyunk, Klara és én. Stefan, az egyik elődje, ebből a szempontból egyáltalán nem passzolt hozzánk. Autóbolond volt. Néha éjszaka, amikor mindenki aludt, a városra ráborult a csend, mint egy dunyha, a hálószobából egy kisebbfajta motor hangját lehetett hallani. Ez volt Stefan. Almában Lamborghinivé változott, és átszáguldott az Alpokon. Stefan. Örülök, hogy a lányom meggondolta magát, és visszatért az érintetlen természetéhez.

Mi most megyünk, Klara maga után húzta Kront.

Akkor este találkozunk, Grün egy kanál tejszinhabot ejtett a kávécsészéjébe, ne felejtse el, hogy ma este van a növényhatározó óránk. Kron után biccentett, minden csütörtökön növényeket határozunk, tudja, nagyon szeretjük a természetet.

Szija Ferenc fordítása

MAREK ŠINDELKA

Marek Šindelka (1984) made his debut in 2005 with a volume of poems, *Strychnin a jiné básně (Strychnine)* for which in 2006 he was awarded the Jiří Orten prize, the highest recognition given to young writers. His first novel *Chyba (The Mistake)* was published two years later.

The story centers around an ancient, mystical Japanese plant that constitutes a link between the world of plants and animals and which, in order to survive, must live inside humans or animals as a parasite. Krystof, one of the main characters of the novel who makes a living off of illegal trade in soon to be extinct, rare plants, must sneak this parasitic plant out of Japan and into Prague. Because of its story, *Chyba* is basically an unusual detective novel with a deep psychological twist and a light undercurrent of mysticism.

Marek Šindelka (1984) 2005-ben debütált *Strychnin a jiné básně* c. verseskötetével, amiért a következő évben elnyerte a fiatal szerzőknek járó legtekintélyesebb elismerést, a Jiří Orten díjat. *Chyba* (Hiba) című regénye a szerző első prózai alkotása.

A történet középpontjában egy ősi, misztikus japán növény áll, mely egyfajta láncszemet képez a növényi és állati birodalmak között. Életben maradásának alapfeltétele, hogy parazitaként, állati szervezetekben fejlődjön. Ezt a különleges virágot kell Tokióból Prágába csempésznie a történet egyik főszereplőjének, Krystofnak, aki a kihalófélben lévő, egzotikus növényekkel kereskedik illegálisan.

A *Hiba* tulajdonképpen úgy is olvasható, mint egy mély pszichológiai vonulattal bíró, miszticizmussal enyhén átjárt, különleges detektívregény.

CHYBA

Stál v chladné destivé noci na autobusovém stanovišti před letištní halou. Světlo vysokých lamp zvýrazňovalo každou kapku padající z nebe. Pozoroval, jak se v poškrábaném skle telefonní budky rozbíjeji světla autobusu a taxiku.

Mariáne, poslouchej mě dobře, teď se to trochu zkomplikovalo...

...ne, ale radši teď nikam nechoď, s nikým nemluv, neber telefony, sám nikam nevolej. Někdo jde proti smeru toho plánu...

Hele, prostě se to muselo někde provalit. Kdybych letěl přes Vídeň... možná bych byl mrtvej... Ta spojka tam...

Jo. Našli tělo. No, asi bych to nechtěl vidět...

Prostě buď opatrněj...

Ne, nevím. Až budu v Praze, stavím se... Nebo radši ne. Možná mě sledují...

Ne, počkej, neblbni, tak rychle by se tam nikdo nedostal...

Uklidni se. Třeba to tak vůbec není. Tři dny jsem nespal, možná mi už z toho jenom začíná přeskakovat...

Jo. Ty taky.

Zavěsil.

Z Tokia zpátky do Evropy letěl Kryštof jinou linkou. Letadlo do Vídně nestihl. Potřeboval si vyčistit hlavu. Opil se do nemoty v jednom nočním podniku a ráno zaspal. Koupil si letenku na nejbližší neobsazený let do Prahy s mezipřistáním v Amsterdamu. Měl dva dny zpoždění. V Amsterdamu dostal zprávu, aby už do Vídně rozhodně nejedil. Spojku, se kterou se tam měl sejít, někdo zlikvidoval. Tělo našli v pokoji jednoho laciného hotelu na předměstí. Prořízlé hrdlo a prázdná ústa.

Jednoho dne se Kryštof rozhodl, že změni svůj život. Najednou po všech těch letech mu připadalo, že konečně našel, co hledal. Nebo spíše znovu objevil to, co už kdysi věděl. Jak čas plynul, odsouval to poznání co nejdál od sebe. Jako by to byl žhavý uhlík, jež celou svou bytostí, přes všechnu bolest, kterou by to znamenalo, toužil sevřít v dlaní. Jen několik jejich úsměvů mu stačilo, aby se rozhodl. Za celý večer neměli možnost spolu mluvit. Dotýkali se pohledem. Občas jej po tváři pohládila vlna vzduchu, když kolem něj prošla. Nic víc. Stačilo to.

Proto se Kryštof rozhodl vzít tuhle zakázku. Bylo to něco naprosto neobvyklého. Marián měl z těchto práce strach. Domluvil všechno kolem, ale ničeho se nechtěl účastnit.

Šlo o to, přivést z Japonska jedinou rostlinu. Jednu jedinou malou květinu. Objednal si ji nějaký sběratel z Petrohradu. Nabídl za ni tolik peněz, že jim to oběma vyrazilo dech. Kryštof si vzal zálohu a koupil za ni dům na polském pobřeží.

O květině, kterou měl ukrást, se toho dozvěděl jen málo. Měl to být nějaký parazitický druh. Velice vzácný. Oficiálně už dávno zanikly.

Odtěl do Tokia. Všechno tam proběhlo hladce. Tentokrát se nemusel plahočit žádným lesem. Květina rostla přímo ve městě. V polorozpadlém zahradním domku ve dvoře usedlosti, stojící na okraji jedné špinavé odlehle čtvrti. Stromy tady byly oveseny lampiony.

Pohupovaly se ve slabém větru. Centrální oblast města dýchala a mručela za jeho zády jako nějaké monstrum. Nepotkal nikoho, jen partu patnáctiletých kluků s očima podmalovanými černou šminkou, s dlouhými obarvenými, tužidlem postavenými vlasy, oblečených v upnutých kožených kalhotách. Byli očividně pod vlivem nějaké drogy a mluvili řečí, která byla celá špatně. Japonština Kryštofovi připadala jako kazeta pustená pozpátku. Všechna slova jako by polykali a vdechovali.

Byly dvě hodiny v noci. Vešel do temného dvora. Chvilu se rozkoukával po šerém prostoru. V měsíčním světle došel k domku. Dřevěná stavba, široká střecha s vylámanými zuby došků, potrhané papírové stěny, rohože. Prázdný čtvercový prostor podlahy. Venku cvrčci, jinak klid. Uprostřed místnosti stála široká hliněná mísa přiklopená poklicí s masivním uchytem. Vyzul si boty a opatrnými kroky se vydal přes rozvrzanou podlahu.

Oběma rukama odklopil těžkou poklici. Trhl sebou. Na dně mísy ležela kočka. Mrtvá. Ne.

V chladném světle, které sem pronikalo dírou ve střeše, se najednou blýskly její oči. Mírně nadzvedla hlavu. Asi chtěla mňouknout, ale vyšlo z ní jen jakési suché zašustění. Hlava jí pak zase unaveně klesla.

Nejdříve si myslel, že v míse nic jiného není. Naklonil se dovnitř a opatrně kočku pohladil. Roztřesenou rukou klouzal po její srsti.

Najednou nahmatl něco měkkého na jejím krku. Ucukl.

Už po hmatu věděl, co to je. Udělalo se mu trochu zle. Zavřel oči a několikrát se zhluboka nadechl. Malinký zavíty květ naprosto splyval s nocí. Byl černý jako uhel. Rostl přímo z rány.

Strašně dlouho se skláněl nad hliněnou nádobou a pozoroval vychrtlé kočičí tělíčko. Nakonec se rozhodl.

Procházel neznámé město. Celé Tokio najednou utichlo. Obrovské světelné reklamní panely mu v koutku oka hluše nabízely všechno zboží světa. Výlohy obchodů na protějším břehu ulice lámaly neonové nápisy, světla aut a odrazy lidí. V klubu, který minul, čtyři sta zpocených a opilých Japonců skákalo před tichou stěnou reprobeden jen do rytmu jeho srdce. Přetáhl si kapuci přes hlavu. V igelitové tašce nesl svoje doklady a plastovou krabičku s nejužší rostlinou světa.

Nějak ji musel vykořenit. Musel ji dostat ven...

Slabě to kruplo.

Spolu s kočičí páteří přelomil zvuk. Přelomil zvuk světa. Od té doby všechno utichlo.

MISTAKE

It was a cold and rainy night. He stood at the bus stop outside the airport lounge. The light of the tall street lamps seemed to emphasize every drop falling from the sky. He watched the headlights of buses and taxis diffract on the scratched glass of the phone box.

Listen to me, Marián, things have got a bit out of hand ...

... no, but right now it's better if you don't go anywhere, don't talk to anyone, don't answer the phone and don't call anyone either. Someone is trying to cross our plan...

Well, the plan must have got blown somehow. If I had flown via Vienna... I might have been dead by now... The local connection...

Yeah. They found the body. Hm, I'd rather not look at it...

Just be careful...

No, I dunno. I'll come by when I get to Prague... Or maybe not. I might be followed...

C'mon, don't be stupid, nobody could have made it there so fast...

Calm down. Perhaps none of it happened. I haven't slept for three days, maybe I'm just losing it...

Yeah. You too.

He hung up.

Kryštof chose a different airline for his return flight to Europe. He missed the connecting flight to Vienna. He badly needed to clear his head. He got dead drunk in a nightclub and overslept the next morning. He bought a ticket for the next available flight to Prague via Amsterdam. He was two days late. In Amsterdam he got a message not to go to Vienna on any account. The connection he was to meet there had been killed. The body was found in a cheap hotel room in the suburbs. With its throat cut and its mouth gaping open.

One day Kryštof decided to change his life. Suddenly, after all those years, he thought he had finally found what he'd been looking for. Or rather, to have found what he had known before. As time went by he kept pushing this awareness as far away as possible. As if it were a glowing ember that his whole being longed to clench in the palm of his hand, in spite of the pain it would cause. A few smiles from her were enough for him to make his decision. That whole evening they did not get a chance to talk. They could only touch one another with their glances. Sometimes, as she walked past him, a breath of air caressed his face. Nothing more. That was enough.

That was why Kryštof decided to take on this job. It was something quite out of the ordinary. Marián was scared of this job. He arranged everything about it but would not take any part in it.

The job consisted in bringing a plant from Japan. A single tiny flower. It had been ordered by a collector in St. Petersburg. They were both flabbergasted by the amount of money he was offering. Kryštof took the advance and used it to buy a house on the Polish coast.

He was told very little about the flower he was supposed to steal. It was supposed to be some kind of a parasitic species. Very precious. Officially long extinct.

He flew to Tokyo. Once he got there everything went smoothly. This time there was no need to trudge through a forest. The flower was growing in the city, in a dilapidated garden shed in the courtyard of a mansion located on the edge of a dirty, distant suburb. The trees were hung with paper lanterns swaying in the light breeze. The central area of the city breathed and hummed behind his back like some kind of a monster. He did not meet anyone except for a group of fifteen-year-old boys wearing thick black eyeliner, long dyed hair stiff with mousse and tight leather trousers. They were obviously under the influence of some sort of drug and spoke a language that was all wrong. Kryštof thought Japanese sounded like a cassette played backwards. As if the words were being swallowed and inhaled.

It was two a.m. He entered the dark courtyard. It took him a while to make out the dim space. Guided by the light of the moon he walked towards the shed. A wooden construction, a wide roof with some of the tiles broken off like missing teeth, torn paper walls, floor mats. No sound, only the crickets outside. In the middle of the room there was a wide clay bowl covered with a lid that had a massive handle. He took off his shoes and started along the creaky floor, stepping carefully.

He lifted the heavy lid with both hands. He gave a start. At the bottom of the bowl was a cat. A dead cat.

No.

The cold light penetrating through a hole in the roof suddenly made its eyes flash. It raised its head a little. It was as if it were trying to miaow but all it managed was a dry rustling sound. Then it lowered its head wearily.

At first he thought there was nothing else in the bowl. He bent down and gently stroked the cat, sliding his trembling hand along its fur.

Suddenly he felt something soft on its neck.

He pulled back.

He could tell what it was by touching it. He felt a bit nauseated. He closed his eyes and took a few deep breaths. The tiny rolled-up flower completely blended with the night. It was as black as coal. It was growing straight from the wound.

He stayed there for an awfully long time, bent over the clay bowl watching the skinny body of the cat.

Finally he took a decision.

He walked through the strange city. Tokyo suddenly went all quiet. From the corner of his eye he could see huge illuminated advertising boards soundlessly offering all the commodities of the world. Neon signs, car lights and reflections of people fractured in the shop windows on the opposite side of the street. He passed a club where in front of a quiet wall of speakers four hundred sweaty and drunk Japanese were jumping up and down solely to the rhythm of his heart. He pulled his hood over his head. In a plastic bag he was carrying his papers and a plastic box with the most precious plant in the world.

He had to uproot it somehow. He had to get it out...

It made a gentle snapping sound.

Along with the cat's spine he has broken sound. He has broken the sound of the world. From that moment on everything went silent.

Translated by Julia Sherwood

HIBA

A reptér előtti buszmegállóban várakozott a hűvös, esős éjszakán. A magas lámpák fénye minden aláhulló esőcseppet kiemelt. Figyelte, ahogy a telefonfülke összekarcolt üvegén megtörik a buszok és a taxik fénye.

„Marián, jól figyelj, van egy kis probléma...”

.....nem, de inkább ne menj mostanában sehova, ne beszélj senkivel, ne vedd fel a telefont, és te se hívj senkit. Valaki ellenünk dolgozik..”

„Nézd, valahogy kitudódt a dolog. Ha Bécsen keresztül repülök... lehet, hogy már nem élek... Az ottani összekötő..”

„Szóval légy óvatos..”

„Nem, nem tudom. Amint Prágában leszek, felszaladok... Vagy inkább mégsem. Lehet, hogy követnek..”

„Ne, várj, ne hülyéskedj, ilyen gyorsan senki sem ér oda..”

„Nyugalom. Elképzelhető, hogy szó sincs semmi ilyesmiről. Három napja nem alszom, lehet, hogy már kezdek egy kicsit becsavarodni..”

„Rendben. Te is..”

Lerakta a kagylót.

Tokióból vissza Európába Krystof más járatral repült. A bécsi gépet nem érte el. Szüksége volt egy kis kikapcsolódásra. Egy éjszakai bárban leitta magát a sarga földig, és reggel nem birt felkelni. Jegyet vett az első szabad járatra Prágába, amszterdami átszállással. Két nap késésben volt. Amszterdamban érte a hír, hogy Bécsbe már semmiképpen ne menjen. Az összekötőt, akivel találkozója lett volna, valaki eltette láb alól. A holttestre egy olcsó külvárosi hotelszobában bukkantak. Átvágot torok, üres száj.

Krystof egy nap úgy döntött, megváltoztatja életét. Hirtelen, annyi év után úgy tűnt, végre megtalálta, amit keresett. Azaz inkább újra felfedezte azt, amit egykor már tudott. Ahogy múlt az idő, egyre messzebb tolta magától ezt a felismerést. Mintha izzó széndarab lett volna, amit minden velejáró fájdalom ellenére egész lényével a tenyerébe szeretett volna zárni. A lány néhány mosolya elég volt ahhoz, hogy döntsön. Egyáltalán nem volt lehetőségük az este folyamán kettesben beszélgetni. Pillantásaikkal értek egymáshoz. Arcán helyenként légáram simitott végig, mikor a lány elhaladt mellette. Semmi több. Ez elég is volt.

Ezért döntött Krystof amellett, hogy elfogadja ezt a megrendelést. Valami egészen különleges esetről volt szó. Marián félt ettől a munkától. Minden járulékos dolgot megszervezett, de semmibe nem akart személyesen belefolyni.

Egyetlen növényt kellett Japánból elhozni. Egyetlen kis virágot. Egy pétervári gyűjtő rendelte. Annyi pénzt ígért érte, hogy mindkettőjüknek elakadt a lélegzete. Krystof a felvett előlegből a lenyiel tengerparton vett egy házat.

A virágról, amit el kellett lopnia, nem sok mindent sikerült megtudni. Valami parazita fajról volt szó. Felettből különlegesről. Hivatalosan már rég kihalt.

Elrepült Tokióba. Minden simán ment. Ezúttal erdőkön sem kellett átvágnia. A virág a városban nőtt. Egy koszos, külvárosi negyedben álló birtok udvarán, egy omladozó kertesházban. A fákon lampionok lógtak. Hímبالóztak az enyhe szélben. A város közepe monsturmként lélegzett és dörmögött a háta mögött. Senkivel nem találkozott egy csapat tizenöt éves fiút leszámítva. Szemük alatt fekete smink, hosszú, festett hajuk zselével felturpírozva, viseletük testhezálló bőrnadrág. Szemmel láthatólag be voltak drogozva, és a nyelv, amin beszéltek, úgy volt rossz, ahogy volt. A japán nyelv Krystofot egy visszafelé lejátszott kazettára emlékeztette. Mintha lenyelték és belélegezték volna a szavakat.

Hajnali két óra volt. Bement a sötét udvarra. Néhány pillanatil csak nézelődött a szürkeségben. A holdfényben elért a házig. Faépitmény, széles zsüptető nádak kitört fogaival, szakadt papírfalak, gyékényszőnyegek. A padlózat üres négyzet alakú területe. Kint tücskök, egyébként nyugalom. A helyiség közepén egy széles agyagedény állt fedővel letakarva, azon masszív fogantyú. Levette cipőjét, és óvatos léptekkel nekivágott a nyikorgó padlónak.

Két kezével félrebillentette a nehéz fedőt. Összerezcent. A tál mélyén egy macska feküdt. Holtan.

Mégsem.

A tetőn átszűrődő hűvös fényben hirtelen megcsillantak a szemei. Enyhén megemelte a fejét. Talán nyávogni akart, de csak száraz sustorgást hallatott. Majd a feje fáradtan ismét lehanyatlott.

Kezdetben azt hitte, az edényben nincs semmi más. Behajolt a tálba, és óvatosan megsimogatta a macskát. Remegő kézzel simította végig a bundáját.

Hirtelen valami puha dolgot tapintott ki a nyakán.

Visszarándult.

Már az érzésről tudta, mi az. Egy kicsit rosszul lett. Lehunyta a szemét, és néhányszor mélyet lélegzett. Az apró, csavaros virág teljesen beleveszett az éjszakába. Fekete volt, mint a szén. Egyenesen a sebből nőtt.

Meglehetősen hosszan görnyedt az adagedény felett a vézna kis macskatestet szemlélve. Végül elhatározta magát.

Ismeretlen városban vágott keresztül. Egész Tokió hirtelen elhallgatott. A hatalmas fényreklámtáblák a szeme sarkából harsányan kínálták a világ minden termékét. Az utca szemközti partján lévő üzletek kirakataiban neonfeliratok, autoreflektorok, emberárnyak törtek meg. A klubban, ami mellett elhaladt, négyszáz izzadt és részeg japán ugrált a hangszórók csendes fala előtt, csak a szíve ritmusára. Fejére húzta kapucniját. Egy nejlonzacskóban cipelte iratait egy műanyag dobozkával, ami a világ legkülönlegesebb növényét rejtette.

Valahogy tövestül kellett kitépnie. Ki kellett szabadítania...

Finoman roppant egyet.

A macskagerinccel együtt kettétörte a zajt is. Kettétörte a világ zaját. Onnantól minden csendbe burkolózott.

Barna Otilia fordítása

GIORGIO VASTA

MINIMUM FAX, ITALY

Palermo, 1978: a wild, still, almost pre-historical city, and three spirited and partisan young kids, making their way into the world. Disgusted by provincial life and Italy's irredeemable parochialism, they begin to detach from reality, and set up their own terrorist group. Initially, they just deliver themselves to symbolic acts of vandalism in the city. Later on, they blow up the car of one of their school's principal. Then, they kidnap a schoolmate. Finally they, too, undergo their killing initiation. Giorgio Vasta's debut novel portrays the loss of innocence of a whole country as well as narrating an impossible love story.

Giorgio Vasta (Palermo, 1970) lives and works in Turin. He's editor and contributor of several anthologies: *I persecutori* (Transeuropa 2007), *Anteprima nazionale* (minimum fax, 2009). *Il tempo materiale* is his first novel. The next one *Spaesamento* (Laterza) will come out this year.

1978 – az esztendők sorában az első és az utolsó. A színhely a szilaj, mozdulatlan, szinte történelem előtti Palermo. Három vágyak és eszmék fűtötte kiskamaszt itt legyint meg a történelem szele: Rómában a Vörös Brigádok elrabolják Aldo Morót. A vidéki élettől megcsömörlötten megalapítják saját terrorista csoportjukat. És akcióba is lépnek, zűrzavart okozva és erőszakot hintve előbb az iskolában, aztán egész Palmóban. De Nimbusz (az elbeszélő én) rájön, hogy az összes kibogozhatatlan szál egy öntörvényű személyiségben fut össze, aki nem más, mint iskolatársa, akit szeret, és akit a „kreol kislányként” emleget. Erős sodrású, felkavaró regény.

Giorgio Vasta (Palermo, 1970) Torinóban él és dolgozik. *Il tempo materiale* (*A megfogható idő*) című regényét (minimum fax kiadó, 2008) 2009-ben Strega-díjra jelölték, megjelenik francia, német, spanyol, holland és angol fordításban is.

IL TEMPO MATERIALE

Un giorno, durante la lezione di scienze, la professoressa parla delle lumache. Gasteropodi. Le piccole vesciche molli che in questi giorni, dopo la pioggia, vengono fuori dalla terra e roscchiano le foglie. Se ne stanno nella terra acquitrinosa delle aiuole, oppure incollate per la pancia sui muretti, sotto le cancellate. Quasi tutte con il guscio, alcune senza, anulari di acqua solida e grigia. Di solito le schiaccio senza ucciderle, per creare l'impasto di corpo molle e sbriciolatura, per guardarle agonizzare mobili. Quando vado via da scuola mi fermo accanto ai muretti e prendo le lumache, una alla volta, staccandole delicatamente dalla superficie. Frugo con le dita nelle aiuole, sotto i cespugli di viale delle Alpi, tra le foglie bagnate, e anche da lì estraggo altre lumache. Ne raccolgo decine. Le metto in alcune scatole di cartone con dentro un po' d'erba, di foglie e di insalata; allo Spago dico che è per un compito di scienze. Il pomeriggio prendo i pennarelli, le scatole, tiro fuori una a una le lumache.

I corpi si ritirano schivi, in mano mi resta un sassolino leggero, modellato. Coloro i gusci. Azzurro, rosso, verde, nero. Su alcuni, dopo qualche ora, il colore impallidisce, su altri resta saldo e limpido. Guardo le lumache mescolarsi nella scatola, comporre bandiere, disfarsi, raggrumarsi. Il giorno dopo metto le lumache nella tasca del giubbotto e vado a scuola.

Camminando le controllo con le dita, sento la tasca bagnata e collosa. Mi fermo dove ogni mattina sosta la macchina che l'accompagna, tiro fuori le lumache e le dispongo in parata sul marciapiede. Poi mi allontanano e aspetto. Mentre aspetto

passano i minuti e due lumache cadono dal bordo del marciapiede, proseguono, si fanno schiacciare dai pneumatici. Riesco, nel rombo brutale del traffico, a riconoscere i due distinti scricchiolii. Li sento dentro, dietro lo sterno, il rumore

rapido e secco delle parole d'amore che si rompono. Altre due lumache vengono schiacciate dalle scarpe dei passanti. Un movimento all'indietro, di disgusto, di sottrazione, la suola strofnata per liberarla dall'infezione. Altre ancora – una blu

scura e una arancione – vengono notate e raccolte da persone che non conosco. Ho l'impulso ad aggredirle, a imporre loro di rimettere tutto a posto, invece le guardo allontanarsi mentre osservano sorprese i gusci, scrutandoli controluce come pietre preziose. Quando la macchina arriva e la bambina creola saluta e scende, il messaggio cromatico, del quale io stesso ignoro il senso, è del tutto dilapidato. C'è solo un guscio rosso che si arrampica lento e solitario su un muretto, del sangue in fuga, ma lei non lo vede e tira dritto.

Durante il ritorno a casa raccolgo altre lumache, sempre con le dita nella terra. Per fortuna ad aprile piove molto, il tempo sfoga prima che cominci il caldo, e le aiuole sono piene di chiocciole. Le porto a casa, di nuovo, e di nuovo le nutro,

le conservo. Poi, dopo i compiti, prendo i pennarelli e le tiro fuori dalla scatola. Su ogni guscio scrivo una lettera dell'alfabeto, le lettere compongono le parole, le parole la frase. Elementare. Tragica. *Tu chi sei?* Soltanto questo. Una sola

lettera al centro della coclea, all'apice. Più il punto interrogativo, a parte. È una domanda, ma non la faccio io: è il mondo che tramite me interroga la creatura.

Resto di nuovo a osservare le lumache alfabetiche impastarsi nella scatola facendo deflagrare la domanda. htu?sicci. sithui?ec. ?cutihise. La mattina dopo porto la mia doman-

da a scuola. Aspetto fino all'ultimo, fino a quando non vedo la macchina che arriva. Allora, sotto gli occhi dei compagni, prendo le lumache e le sistemo per terra, cerco di farle stare ognuna in uno dei quadratini che formano le piastrelle del marciapiede. Poi mi sposto, mi mescolo agli altri e guardo la bambina creola salutare, scendere, voltarsi, passare in mezzo alle lumache senza vederle, entrare a scuola. Vado fino alla frase, desolato, mi chino e mi accorgo che nel collocare i gusci ho sbagliato e al posto della domanda ho costruito una risposta: *Tu sei chi*. Il punto interrogativo se n'è andato via: lo guardo allontanarsi incoscientemente verso la carreggiata.

Vado avanti così per giorni, disseppellendo le lumache dalla terra, ripulendole, scrivendoci sopra, formando frasi. Provo a variarne la formulazione ma la sostanza resta la stessa. E resta identico il sortilegio che al mattino fa tutto a pezzi. Una parte delle lettere muore arrotata in dolorosi crepitii, un'altra parte è raccolta da estranei e portata via, un'altra parte se ne va per direzioni sconosciute. Quello che resta viene ignorato. Poi, dopo dieci giorni di tentativi, la bambina creola scende dalla macchina, si gira, rallenta il passo e si ferma. Guarda. Contempla. Le scie biancastre, di consistenza diversa, che le lumache hanno lasciato, storte e traslucide. I gusci sbriciolati nella polpa secca che punteggiano lo spazio. Una strage per giorni invisibile, la disperazione delle parole. Fa un passo di lato, si china e osserva un *chi*, solo un *chi* superstite, che si sta lentamente separando, che se ne va rassegnato alla deriva. Che non domanda, non risponde: è. La bambina prende i tre gusci con le dita, se li posa sul palmo. Accucciata, si guarda intorno. Un mittente, è come se si dicesse, deve esistere. Qualcosa che spieghi, che dia un senso. Io allora mi defilo, mi mimetizzo nel mucchio e sento, sotto la pelle della fronte, la commozione per le parole che resistono, e dicono, anche alla deriva. Sento la riconoscenza. Poi

vedo la bambina creola risollevarsi, le lumache ancora sul palmo, e a modo suo svettare con la testa per cercare un nesso. È così bella, così serena, e sento branchi, sciami, stormi di parole muoversi dal mondo verso di lei, vocabolari interi scomparire nel suo corpo, tutto il linguaggio concepibile farsi materia microscopica e trovare posto dentro la sua carne. Mentre ancora con gli occhi cerca e non trova e la bellezza si propaga pulviscolare nell'aria come un polline, scendo i gradini che portano al cortile interno. Cammino lento, pensando, e a ogni metro mi faccio sempre più curvo, come una roncola, come un rovo.

TIME ON MY HANDS

One day, during science, the teacher talks about snails. Gastropods. The little damp bladders that, round about now, after the rain, come out of the ground to nibble leaves. You find them in the sodden earth of the flower-beds or glued by their stomachs to the low walls under the railings. Almost all of them with a shell, though some not, just ring fingers of solid grey water. I usually squash them without killing them, to make a dough out of the soft body and bits, and watch their shifting death throes.

On my way home from school, I stop by the low wall and collect the snails, one by one, delicately pulling them off the surface. Under the bushes in Viale delle Alpi, among the drenched leaves, I delve into the flower-beds with my fingers. I collect masses and put

them in a cardboard box with a bit of grass, leaves and salad; telling Spago that it's for a science project. In the afternoon I get my felt-tip pens and take the snails out one by one. They retreat into their shells, bashful, and in my hand I'm left with a light, moulded pebble. I colour the shells: blue, red, green, black. On some of them, after an hour or so, the colour fades; on others it stays bold and clear. I watch the snails moving around in the box, forming flags, breaking apart, mixing together. The next day I put the snails in my pocket and head for school. Walking along I check them with my hand, my pocket wet and glutinous to the touch. I stop where the car drops her off every morning, pull out the snails and lay them out on the pavement. Then I move away and wait. While I wait, the minutes pass and two snails fall off the edge of the pavement, carry on and get squashed by cars. Even through the brutal droning of traffic, I manage to make out two distinct crunching sounds. I feel them inside me, behind my breastbone, the quick dry sound of words of love being broken. Another two snails are squashed beneath the feet of passers by. A movement backwards, of disgust, then a scraping off, the sole rubbed to get rid of contamination. Two more – a dark blue and an orange one – are spotted and picked up by people I don't know. I want to round on them, to force them to put the snails back where they belong, but instead I watch them walking away, inspecting the shells with surprise, holding them up to the light like precious stones. When the car arrives and the Creole girl gets out and waves goodbye, the chromatic message, of which even I don't know the meaning, has completely fallen apart. There is only one red shell climbing slowly and solitarily up a wall, blood in flight, but she doesn't notice it and keeps straight on.

On the way home I collect more snails, poking my fingers into the earth. Luckily it rains a lot in April, the weather is letting off steam before the heat arrives, and the flower-beds are full of snails. Again, I take them home and again I feed them, and put them away. Then, after homework, I get my pens out and on each shell I write a letter of the alphabet, the letters make up words, the words sentences. Elementary. Tragic. *Who are you?* Just that. One letter in the centre of each cochlea, at the apex. Then a question mark, on its own. It is a question, but it's not me who asks it; it is the world that is interrogating the creature through me.

I sit there watching the alphabetical snails weaving around in the box, shattering the question. *hru? waoyoe. rohweo? ay. ?yehoaruow.* The next morning I take my question to school. I wait until the last minute, until I see the car approaching. Then, in front of my school friends, I take out the snails and arrange them on the ground, trying to make each one stay in its own small square of pavement. Then I move back, mingle with the others and watch the Creole girl get out, wave, turn, walk past the snails without seeing them and go into school. *Woebegone*, I go back to my sentence, bend down and realise that I had made a mistake when I laid the shells out, and instead of a question I had written an answer: *You are who*. The question mark had wandered away: I watch it heading witlessly towards the road.

This goes on for days, unearthing snails from the beds, cleaning them, and writing on them, making sentences. I try varying the wording a bit but basically it's the same. And the sorcery that ruins it all every morning is the same too. Some of the letters die, run over in a painful crunching, some are picked up by strangers and carried off; others head in unknown directions. What remains is ignored.

Then, after ten days of this, the Creole girl gets out of the car, turns, slows down and stops. She looks. She thinks. The whitish trails, of different consistencies, that the snails

have left, are twisted and translucent. Crumbled shells in dried pulps punctuate the area. A massacre, invisible for days, the desperation of words.

She steps aside, bends down and makes out a *who*, only a surviving *who*, that is slowly separating, resignedly drifting away. A *who* that doesn't ask, doesn't reply: simply *is*. The girl takes up the three shells in her fingers and places them in her palm. Still crouched down, she looks around. It is as if she were saying to herself, there must be a sender, or something that explains, that makes sense out of this. So I hide, I camouflage myself in the crowd and under the skin of my forehead, I feel emotion for the words that endured and spoke, even as they went adrift. I feel gratitude. Then I see the Creole girl stand up, the snails still in her palm, and shake her head in the way she does, trying to find a link. She is so beautiful, so serene, and I feel flocks, throngs, swarms of words moving from the world towards her, whole lexicons disappearing into her body, every conceivable language becoming microscopic matter and finding a home under her skin.

While she is still searching and not finding, and her beauty spreads powdery in the air like pollen, I go down the steps to the courtyard. Walking slowly, thinking, and every step makes me curve over a bit more, like a pruning-hook, like a blackberry bush.

Translated by Sophie Henderson

A MEGFOGHATÓ IDŐ

Egyik nap természetrajz órán a tanárnő a csigákról beszél. A haszlábúakról: ezekről a kicsiny, lágy hólyagokról, amelyek ilyenkor, eső után előmásznak a földből, és a növények leveleit rágcsálják. Vagy a virággyásos pépes-saras földjében húzzák meg magukat, vagy hassal rátapadnak a kókerítések alá. Majdnem mindegyiknek van háza, de némelyik mezelen, szürkés színű, masszív, vizenyős gyűrű. Legtöbbször széttaposom őket, anélkül hogy végeznék velük, így a lány test és a csigaház-zúzalék közös péppé válik, s megfigyelhetem a mozgásban lévő agóniát.

Iskolából jövet megállok a kókerítéseknel, összeszedem a csigákat, óvatosan, egyenként választom le őket a falról. Felkaparom a virággyásos földjét az Alpok faszor bokrai alatt, a nyirkos avarban kutatok, és onnan is összegyűjtöm a csigákat. Tucatnyit találok. Néhány papirdobozban helyezem el őket egy kis fű, falevelek és salátalevél között; a Madzagnak azt mondom, hogy természetrajz órára ez a házi feladat. Délután előveszem a színes tollaimat, a dobozokat, s egyenként kiveszem belőlük a csigákat. Testük védekezően behúzódik, mint ha könnyű, finoman megmunkált kavicsot tartanék tenyeremen. Befestem a csigaházakat. Kékre, pirosra, zöldre, feketére. Némelyiken pár óra elteltével megfakul a festék, másokon viszont lakkréteggént ragyog. Elnézem, ahogy mászkálnak a csigák a dobozban, színes sávokat, zászlokat alkotva, melyek aztán elválnak egymástól, csomóba állnak össze. Másnap beteszem a csigákat a dzsekim zsebébe, s úgy megyek iskolába. Menet közben benyúlok, ellenőrzöm, megvannak-e, nedves, ragacsos kupacot tapintok. Ott várok, ahol reggelente megáll az autó, amellyel iskolába hozzák, előveszem a csigákat, és látványosan sorba rakom őket a járdán. Hátrébb megyek s várok. Miközben várok, múlnak a percek, és két csiga leesik a járda szeléről, de másznak tovább, míg egy autógumi szétlapítja őket.

A forgalom erőszakos zajában is meghallom a két egymás utáni roppanást. Belül hallom őket, a mellkasomban a szerelem összetört szavainak hirtelen, száraz roppanását. Másik két csigát a járókelők taposnak agyon. Egyetlen mozdulat hátrafelé: undorral, viszolyogva csüszkölök cipőjük talpát, hogy megszabaduljanak a szennyeződestől. A többit – egy sötét-kéket és egy narancssárgát – ismeretlen emberek meglátják és felszedik. Legszívesebben rájuk támadnék, hogy azonnal tegyék vissza őket, ehelyett csak bámulok utánuk, míg csodálkozva nézegetik a csigaházakat, a fény felé tartva őket, mint holmi drágaköveket. Amikor az autó megérkezik, és a kreol bőrű kislány kiszáll, a szinskála-üzenet, amelynek értelmét magam sem ismerem, teljesen odalett. Egyetlen piros csigaház maradt belőle, amely lassan, magányosan mászik fel egy kökerítésen, menekülő vércsik, de a kislány nem veszi észre, elmegy mellette.

Hazafelé megint csigákat gyűjtök, megint kézzel ásom ki őket a földből. Szerencsére áprilisban gyakran esik, az időjárás kitesz magáért, mielőtt leszakad a hőség, a virággyászok teli vannak csigákkal. Ezeket is hazaviszem, ezeket is táplálom, vigyázok rájuk. Leckeírás után fogom a szineseket, és kiveszem őket a dobozból. Minden csigaházra az ábécé egy betűjét írom, a betűk szavakká, a szavak mondattá állnak össze. Végtelenen egyszerű. Tragikus. *Te ki vagy?* Csak ennyi. Egyetlen betű a csigaház közepén, a csúcson. És külön a kérdőjel. Ez egy kérdés, de nem én teszem fel: a világ vallatja általam a másik lényt.

Figyelem, ahogy a csigaábécé összekeveredik a dobozban, és a kérdés szétrobban. VYI? KEGIA. TAKIGY? IE. ? VIKETAGY. Másnap reggel magammal viszem a kérdést az iskolába. Az utolsó pillanatig várok, míg egyszer csak meglátom az érkező autót. Ekkor oasztálytársaim szeme lattára előveszem a csigákat, és elhelyezem őket a járdán, úgy, hogy minden egyes kőkockára egy-egy csiga jusson. Aztán elhúzódom, a többiek közé vegyülök, figyelem, ahogy a kreol bőrű kislány elköszön szüleitől, kiszáll, megfordul, és elhalad a csigák között, anélkül hogy észrevenné őket, belép az iskola kapuján. Lesújtva odamegyek a mondatomhoz, föléje hajlok, és ekkor veszem észre, hogy rossz sorrendben raktam szét a csigákat, és kérdés helyett választ alkottam: *Te vagy ki.* A kérdőjel időközben elmászott: láttam, ahogy mit sem sejtve halad az úttest felé.

Így telnek a következő napok is, csigákat ásom elő a földből, megtisztítom őket, betűket írok rájuk, mondatokat alkotok. Igyekszem variálni a kifejezéseket, de a lényeg ugyanaz. És ugyanaz a gonosz varázslat ismétlődik meg minden reggel, azaz minden széthull darabokra. Betűim egy része az autókerek alatt múlik ki fájdalmas reccsenéssel, másik részét idegenek begyűjtik, magukkal viszik, a többi ismeretlen célokot követve elmászik. A maradék észrevétlen.

Vagy tíz napnyi kísérletezés után az történik, hogy a kreol bőrű kislány kiszáll az autóból, megfordul, lassabban lépked, végül megáll. Néz. Figyel valamit. A csigák által hátrahagyott különböző állagú, girbegurba, áttetsző, fehéres csikokat nézi. A térben szanaszét heverő kiszáradt testek és csigaház-törmelékek elegyét. A napokig tartó, láthatatlan mészárlás nyomait, a szavak kétségbeesését.

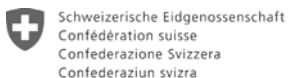
Lép egyet, lehajol, és egy *ki*-t figyel, egy túlélő *ki*-t, amely lassan elválik a többitől, és beletörődően halad, amerre a sorsa viszi. Nem kérdez, nem válaszol: *van.* A kislány két ujjával fölemeli a betűket, tenyerére teszi. Leguggol, körbenéz. Mintha ezt mondaná: kell, hogy legyen a közelben egy feladó. Vagy valami magyarázat, ami felfedi az egész értelmét. Ekkor fedezékbe húzódom, a bokrokkal álcazom magam, és érzem, homlokom bőre alatt érzem a megmaradt, a sorsára hagyott üzenet okozta felindulást. Érzem az elismerést. Aztán látom,

hogy a kreol bőrű kislány feláll, a csigák még mindig ott vannak a tenyerén, egy kicsit félrebillenti fejét, miközben még mindig a magyarázaton töpreng. Olyan gyönyörű, olyan derűs, és érzem, hogy szavak falkája, hada, raja támad fel a világban, és árad felé, egész szótárakat nyel el a teste, fogalmak egész garmadája lényegül át mikroszkopikus anyaggá, és talál otthonra testében.

Miközben tekintetével még mindig kutat és nem talál, s a gyönyörűség ott villózik a levegőben, mint virágpör a fénynyalámban, lesétálok a lépcsőn a belső udvarba. Lassan lépkedek, elgondolkodva, a nyakam behúzva, minden méterem egyre görbébben, akár egy sarló, akár egy kusza csipkebokor.

Lukácsi Margit fordítása

Svájci Nagykövetség Magyarországon

Slovenský Inštitút
Szlovák Intézet
Budapest

A Bolgár Országos
Önkormányzat kiadványa

